

Tilinpäätös 2019

Hämeenkyrön kunta

Tilinpäätös 2019

Sisällys

1 Toimintakertomus.....	3
1.1 Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	4
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	15
1.5 Kunnan henkilöstö	16
1.6 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat	18
1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	19
1.8 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	19
1.9 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	20
1.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	21
1.11 Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	29
1.12 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	37
2 Talousarvion toteutuminen	38
2.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	38
2.2 Kunnan kehittäminen	39
2.3 Hallintopalvelut	40
2.4 Perusturvapalvelut	44
2.5 Sivistyspalvelut	61
2.6 Tekniset palvelut.....	72
2.7 Tuloslaskelman toteutuminen.....	77
2.8 Investointien toteutuminen	78
2.9 Rahoituslaskelman toteutuminen.....	85
2.10 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta.....	86
3 Tilinpäätöslaskelmat.....	88
4 Liitetiedot	96
4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	96
4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	96
4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	97
5 Eriytetyt tilinpäätökset.....	113
6 Allekirjoitukset ja merkinnät.....	127

Kannen kuva: Tiina Paloranta

1 Toimintakertomus

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuoden 2019 tilinpäätös on muodostunut 1,9 milj. euroa alijäämäiseksi ja talousarvio oli laadittu nollatuloksen mukaiseksi. Vaikka verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta 452 000 euroa eli 1,2 %, ne jäivät 2,1 milj. euroa alle talousarvion. Talousarviossa oli varauduttu 40 milj. euron verotuloihin mutta toteutuma oli 37,9 milj. euroa. Verotulojen suurin erä eli kunnallisverot eivät kasvaneet käytännössä lainkaan edellisestä vuodesta ja jäivät 2,2 milj. euroa talousarviosta. Vuoden 2019 aikana ei näin voimakasta heikkenemistä ollut ennakoitavissa sillä, koska Hämeenkyröä ei kohdannut sellainen verotilitysten pieneneminen kuin monia muita kuntia koski. Vuoden päätyttyä tilanne muodostui samanlaiseksi kuin useimmissa muissa kunnissa. Osa viime vuoden verotulojen heikosta kertymästä saattaa siten johtua tulorekisteriuudistuksesta ja vuoden 2020 alussa vielä pohdittiin korjaantuuko tilanne alkaneen vuoden aikana. Nyt on selvää ettei korjaannu.

Valtionosuudet kasvoivat edellisestä vuodesta 266 000 euroa eli 1,1 % ja ylittivät talousarvion 841 000 eurolla. Kokonaisuutena verorahoitus kasvoi 718 000 euroa mutta jäi 2,1 milj. euroa pienemmäksi kuin talousarviossa oli arvioitu. Syksyllä 2018 tehty verotuloarvio perustui Kuntaliiton siinä tilanteessa tekemään realistiseen kehitysarvioon.

Käyttötalouden toimintatuotot jäivät 280 000 euroa alle talousarvion ja toimintakulut puolestaan 220 000 euroa yli talousarvion, joten toimintakate on siten 500 000 euroa suurempi kuin talousarviossa. Talousarvion toteutumisprosentti on 100,9 %. Se kertoo siitä, että oma käyttötalous ei ole alijäämän syy. Palvelualueet pystyivät toteuttamaan tiukan talousarvion.

Investointimenoja vähennettiin 6 miljoonalla eurolla 4,4 miljoonaan euroon ja lainamäärän nettovähennys oli noin miljoona euroa.

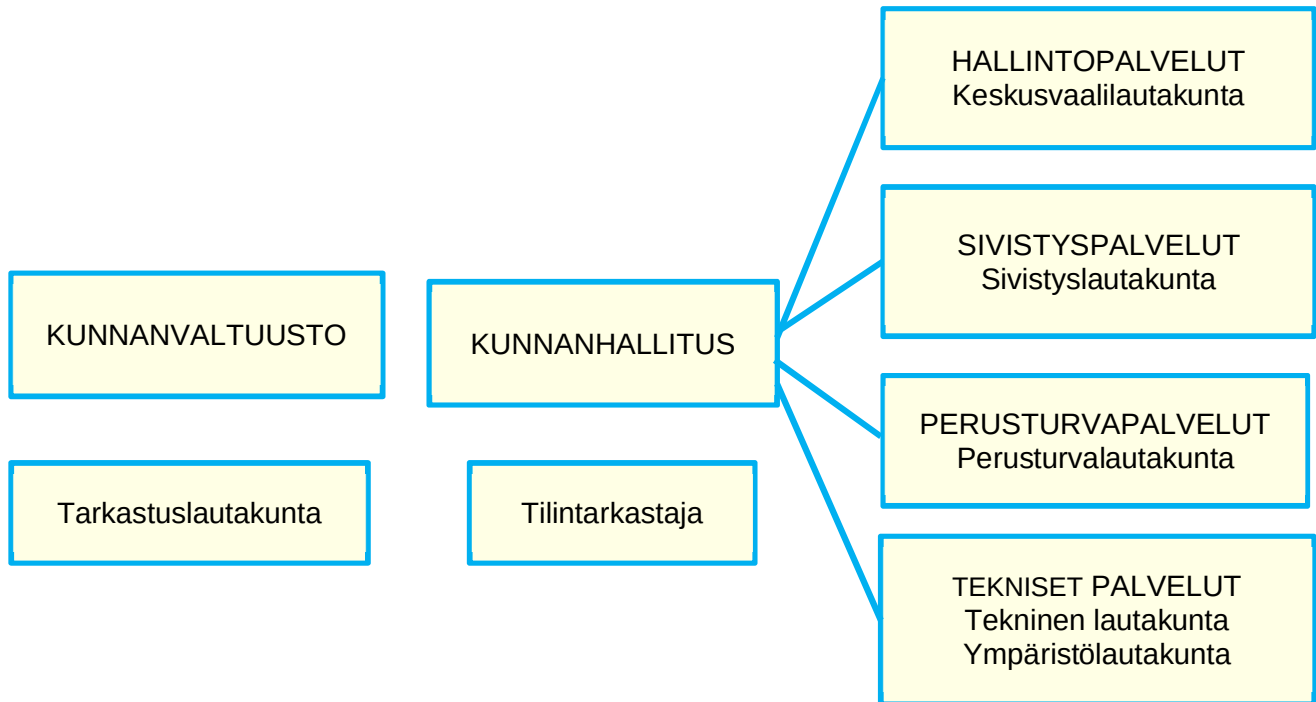
Toimintakatteen kasvusta ja verorahoituksen pienenmistä seuraa tilikauden tuloksen heikkeneminen. Alijäämän pääasiallinen syy on verotulojen toteutuminen huomattavasti ennakoitua pienempänä. Tilanne ei ole poikkeuksellinen, vaan on lähes kaikissa kunnissa samansuuntainen ja valtaosalla kunnista tilinpäätökset 2019 ovat alijäämäisiä. Hämeenkyrön tase on nyt 0,8 milj. euroa alijäämäinen. Pitkän aikavälin kuvassa tämä heikkennys olisi vielä korjattavissa kuten sivun 14 kuvista voi päätellä mutta vuoden 2020 poikkeustilanne muuttaa kuntien taloustilanteen täysin.

Yhteenvetona vuoden 2019 tilinpäätöksestä voi todeta, että kunta toimi talouden näkökulmasta viime vuonna oikean suuntaisesti tarkalla käyttötaloudella ja investointeja keventäen, mutta ulkoiset tekijät heikensivät lopulta tuloksen, kuten kuntatalouden kokonaisuutena, heikolle tasolle. Toimintakulujen ja toimintakatteen hallittu kehitys 2003 - 2019 (sivu 14) on kuitenkin niin hyvä saavutus, että koko palvelutuotantonsa laadukkaasti itse tuottava kunta voi olla siihen tyytyväinen. Esitän kiitokset vuoden 2019 toiminnasta koko henkilöstölle ja luottamushenkilöille.

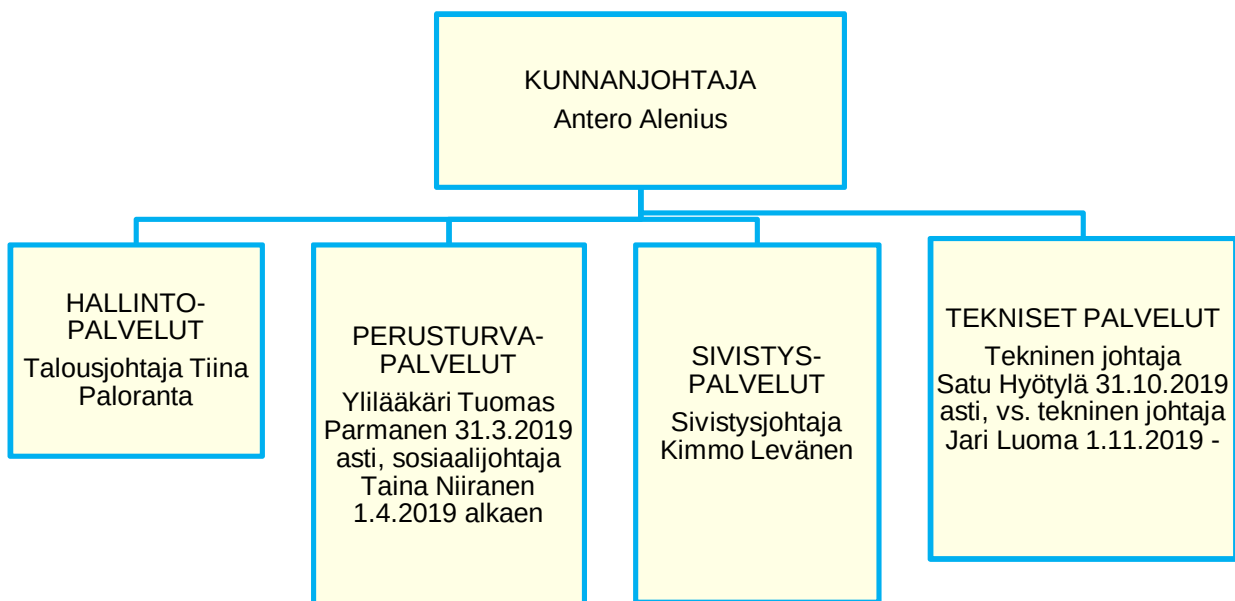
Antero Alenius
Kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Luottamushenkilöorganisaatio

Viranhaltijaorganisaatio

Tilintarkastus 2019

Kunnan tilintarkastajana toimii BDO Auditor Oy,
vastuullinen tilintarkastaja JHT, KHT Hanna Keskinen

TARKASTUSLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Jokela Tiina
varapuheenjohtaja	Autio Kauko
jäsen	Nieminen Marita
jäsen	Koivisto Eija
jäsen	Mäkinen Janne

Valtuusto 2017 - 2021

Valtuustoon kuuluu 35 valtuutettua. Poliittiset voimasuhteet:

Suomen Keskusta (Kesk.)	8
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	7
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	7
Vasemmistoliitto (Vas.)	5
Perussuomalaiset (PS)	5
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	2
Vihreä Liitto (Vihr.)	1

<i>Puheenjohtaja</i>		Parhankangas Kirsi	Kok.
<i>I varapuheenjohtaja</i>		Westergård Raija	Vas.
<i>II varapuheenjohtaja</i>		Järvinen Jarmo	SDP
<i>Jäsenet</i>			
Arhenius Päivi	SDP	Mäkelä Timo	Kok.
Autio Kauko	Kok.	Mäki Rauno	PS
Eloranta Pasi	Kesk.	Nieminen Marita	SDP
Hakala Pekka	Kesk.	Niinenmaa Jussi	Vas.
Hiltunen Päivi	Kesk.	Nordfors Heimo	Kok.
Härkki-Santala Maria	Kesk.	Palomäki Susanna	KD
Immonen Anna-Kaisa	KD	Perkonmäki Jani	PS
Isokivijärvi Kari	PS	Ponkiniemi Vilho	Vas.
Jokela Tiina	Kesk.	Pylsy Katariina	Kesk.
Järvenpää Esa	SDP	Schroderus Heidi	Kok.
Laine Mika	Vas.	Tainio Aki	Kok.
Lampinen Jouni	PS	Toivola Jarno	PS
Lepola Mauri	SDP	Tulonen Heidi	SDP
Leskinen Päivi	Kok.	Vatajaniemi Juhani	SDP
Linnainmaa Risto	Kesk.	Vesikko Miska	Vas.
Martikainen Johanna	Vihr.	Ylivakeri Paula	Kesk.

Hallitus 2017 - 2021

Hallituksessa on 9 jäsentä

Poliittinen voimasuhde:

Suomen Keskusta (Kesk.)	3
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	2
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	2
Vasemmistoliitto (Vas.)	1
Perussuomalaiset (PS)	1

<i>Puheenjohtaja</i>	Linnainmaa Risto	Kesk.	
<i>I varapuheenjohtaja</i>	Leskinen Päivi	Kok.	
<i>II varapuheenjohtaja</i>	Mäki Rauno	PS	
<i>Jäsenet:</i>			
Hiltunen Päivi	Kesk.	Ponkiniemi Vilho	Vas.
Järvenpää Esa	SDP	Pylsy Katariina	Kesk.
Mäkelä Timo	Kok.	Tulonen Heidi	SDP

Lautakunnat

KESKUSVAALILAUTAKUNTA 2017 - 2021

puheenjohtaja	Kiukainen Pekka
varapuheenjohtaja	Ylivakeri Paula
jäsen	Suikka Petteri
jäsen	Turvala Pirjo
jäsen	Aironpää Marja-Leena

PERUSTURVALAUTAKUNTA 2017 - 2021		SIVISTYSLAUTAKUNTA 2017 - 2021	
puheenjohtaja	Niinenmaa Jussi	puheenjohtaja	Lepola Mauri
varapuheenjohtaja	Palomäki Susanna	varapuheenjohtaja	Eloranta Pasi
jäsen	Ahola Mikko	jäsen	Arhenius Päivi
jäsen	Ankelo Aku, 30.9. asti	jäsen	Lampinen Jouni
jäsen	Jukka Paavola, 30.9. alk.		
jäsen	Antila Turo	jäsen	Löf Mirka
jäsen	Mäkinen Eeva	jäsen	Mäkelä Harri, 25.3. asti
		jäsen	Kati Lahtinen, 25.3. alk.
jäsen	Nordfors Hannele	jäsen	Nordfors Heimo
jäsen	Vatajaniemi Juhani	jäsen	Oinonen Hannamaija
jäsen	Ylivakeri Paula	jäsen	Schroderus Heidi
TEKNINEN LAUTAKUNTA 2017 - 2021		YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 2017 - 2021	
puheenjohtaja	Tainio Aki	puheenjohtaja	Isokivijärvi Kari
varapuheenjohtaja	Kalliola Jarmo	varapuheenjohtaja	Mäkelä Sami
jäsen	Ankelo Annika	jäsen	Immonen Anna-Kaisa
jäsen	Laine Mika	jäsen	Laaksonen Jouni
jäsen	Mokkila Harri	jäsen	Martikainen Johanna
jäsen	Palonen Saija	jäsen	Norokorpi Virpi
jäsen	Seulanto Marja	jäsen	Vesikko Miska

Jaostot

TIEJAOSTO 2017 - 2021

puheenjohtaja Tainio Aki
jäsen Seulanto Marja
jäsen Kalliola Jarmo

PERUSTURVALAUTAKUNNAN JAOSTO
2017 - 2021

puheenjohtaja Palomäki Susanna
varapuheenjohtaja Ylivakeri Paula
jäsen Nordfors Hannele
jäsen Niinenmaa Jussi
jäsen Vatajaniemi Juhani

HALLITUKSEN HENKILÖSTÖJAOSTO 2017 - 2021

Puheenjohtaja Risto Linnainmaa
Varapuheenjohtaja Rauno Mäki
Jäsen Vilho Ponkiniemi

Vaikuttamistoimielimet

VANHUSNEUVOSTO 2017 - 2021

Puheenjohtaja Jussi Niinenmaa
Varapuheenjohtaja Erkki Koivulahti
Hallituksen edustaja Vilho Ponkiniemi
Perusturvalautakunnan edustaja Hannele Nordfors
Vanhusneuvoston sihteeri Anneli Kivimäki
Hämeenkyrön Nivelpiiri; Arja Viitasaari, toiminta loppunut 17.4.2019
Hämeenkyrön seurakunta; Johanna Graeffe
Hämeenkyrön-Viljakkalan eläkeläiset; Raija Vaskelainen
Eläkeliiton Hämeenkyrön yhdistys; Sauli Ilomäki
Sotainvalidien Veljesliiton Hämeenkyrön Osasto; Heikki Uusitalo
Hämeenkyrön Sotaveteraanit; Reino Tuomi
Kyröskosken Setlementti; Erkki Koivulahti
Hämeenkyrön Seniorit; Pirjo-Riitta Lehti

VAMMAISNEUVOSTO 2017 - 2021

Puheenjohtaja Tapani Saarela
Varapuheenjohtaja Heikki Uusitalo
Hallituksen edustaja Timo Mäkelä
Perusturvalautakunnan edustaja Jussi Niinenmaa
Vammaisneuvoston sihteeri Kaija Uusitalo
Invalidiliitto/Tampereen seudun Invalidit Akson ry; Tapani Saarela
Kyröskosken Setlementti; Tapani Saarela
Hämeenkyrön Sotaveteraanit; Reino Tuomi
Sotainvalidien Veljesliiton Hämeenkyrön Osasto; Heikki Uusitalo
Kyrösjärven Reuma ja Tules; Helena Jylhä
Kyrösjärven seudun diabetesyhdistys; Sirpa Uusitalo
Sisukkaat; Arto Ojala
Kyrösjärven seudun Näkövammaiset; Sari Ryynänen
Eläkeliiton Hämeenkyrön yhdistys; Sauli Ilomäki
Hämeenkyrön seurakunta; Johanna Graeffe
Hämeenkyrön Nivelpiiri; Anneli Järvinen-Paananen, toiminta loppunut 17.4.2019
Hämeenkyrön Kehitysvammaisten Tuki; Veijo Korhonen
Kyrösjärven seudun hengitysyhdistys; Reino Tuomi

NUORISOVALTUUSTO 2018 - 2019

Puheenjohtaja Pipsa Pääskynkivi

Varapuheenjohtaja Viljo Ylirautalahti, sivistyslautakunnan edustaja, kunnanvaltuuston varaedustaja

Sihteeri Anni Keskinen

Jäsen Vilja Martikainen, kunnanvaltuuston edustaja

Jäsen Katariina Hätönen, sivistyslautakunnan varaedustaja

Jäsen Anniina Hämylä, tiedotusvastaava, some-vastaava

Jäsen Jannie Laine, tiedotusvastaava, some-vastaava

Jäsen Milla Osara

Jäsen Eevi Hede

Jäsen Ilona Knuutila

NUORISOVALTUUSTO 26.8.2019 - 31.12.2019

Puheenjohtaja Pipsa Pääskynkivi, kunnanvaltuuston varaedustaja

Varapuheenjohtaja Vilja Martikainen, kunnanvaltuuston edustaja, sivistyslautakunnan varaedustaja, tiedotus- ja somevastaava

Sihteeri Eevi Hede

Jäsen Katariina Hätönen, sivistyslautakunnan edustaja

Jäsen Ilona Knuutila, tiedotus- ja somevastaava

Jäsen Hanna-Maria Sopanen

Jäsen Sami Putkonen

Jäsen Senni Hollo

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen kehitys

Julkisen talouden menot ovat pysyneet koko korkeasuhdanteen ajan tuloja suurempina. Julkisen talouden rakenteellisen alijäämän ennustettiin kasvavan lähivuosina.

Suomen BKT:n kasvu oli puolentoista prosentin luokkaa. Viennin kasvu oli vaisua. Asuinrakennusinvestoinnit supistuivat, mutta yksityinen kulutus kasvoi.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli vuoden 2019 joulukuussa 17 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli 18 000 enemmän kuin vuoden 2018 joulukuussa. Neljännellä vuosineljänneksellä työttömyysaste oli 6,0 prosenttia, mikä oli saman verran kuin vuoden 2018 loka-joulukuussa. Vuonna 2019 työllisyysaste oli 72,6 prosenttia, kun se vuonna 2018 oli 71,7 prosenttia.

Viime vuosien matala korkotaso on suosinut lainanottoa.

Väestön ikääntyminen luo merkittäviä paineita julkiseen talouteen ja uhkana on se, että julkisen talouden näköpiirissä olevat tulot eivät tulevaisuudessa riitä palvelujen rahoittamiseen. Työikäinen, palveluja rahoittavan, väestön määrä supistuu.

Oman alueen kehitys

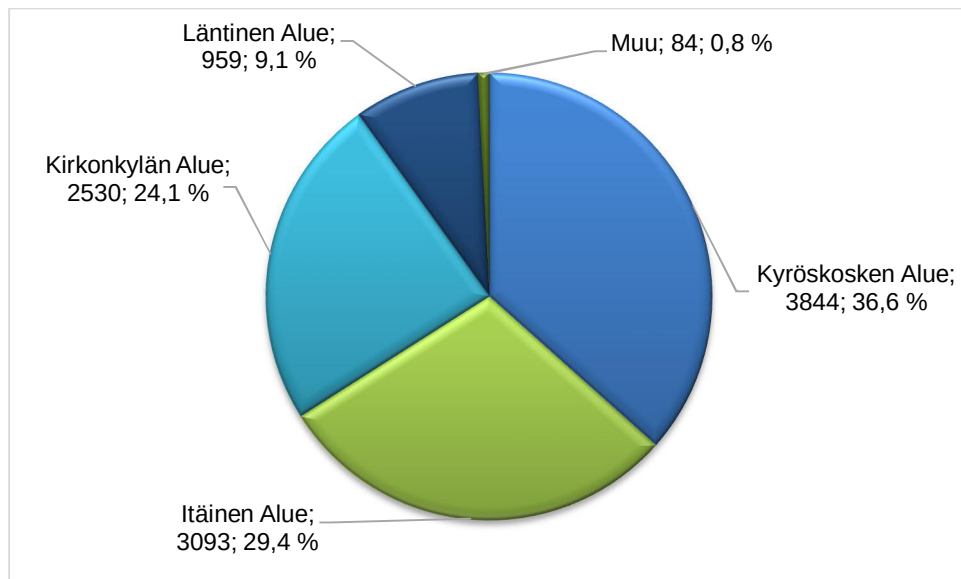
Vuoden 2019 lopun Tilastokeskuksen antama ennakkoväkiluku on 10 412 (vuonna 2018 10 510). Väkiluku laski 98 (85) hengellä. Kasvuprosentti oli -0,9 (-0,8). Väkiluvussa ollaan tällä hetkellä vuoden 2012 tasossa.

Vuonna 2019 Hämeenkyröön syntyi 84 lasta ja 113 hämeenkyröläistä kuoli. Vuonna 2019 kuntaan muutti muista kunnista 486 henkilöä, kunnasta pois 551, muista maista 17 ja muihin maihin 16 henkilöä.

Ikärakenne

Vuoden 2019 tiedot eivät olleet vielä saatavilla

Ikä	2014	2015	2016	2017	2018
0 – 6	863 (8,1)	873 (8,2)	860 (8,1)	872 (8,2)	812 (7,7)
7 – 15	1 184 (11,2)	1 181 (11,1)	1 194 (11,2)	1 191 (11,2)	1 156 (11,0)
16 – 25	960 (9,0)	961 (9,0)	984 (9,29)	950 (9,0)	919 (8,7)
26 – 45	2 434 (22,9)	2 403 (22,5)	2 375 (22,2)	2 332 (22,0)	2 343 (22,3)
46 – 64	2 947 (27,8)	2 958 (27,7)	2 943 (27,4)	2 892 (27,3)	2 852 (27,1)
65 – 79	1 615 (15,2)	1 678 (15,7)	1 732 (16,2)	1 768 (16,7)	1 806 (17,2)
80 -	607 (5,7)	613 (5,7)	613 (5,7)	594 (5,6)	622 (5,9)

Väestö osa-alueittain 2018**Asuntotuotanto**

Valmistuneet asunnot

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
pientalot	32	33	37	17	5	12	17
rivitaloasunnot	5	0	4	0	4	0	0
kerrostaloasunnot	0	0	0	37	0	0	0
yhteensä	37	33	41	54	9	12	17

Tonttimyynti

Kunta myi yhden tontin Mahnalan asemakaava-alueelta ja yhden tontin Ali-Niskalan asemakaava-alueelta.

Tonttivaranto, 31.12.2019

Heti myyntivalmiita omakotitontteja: 37 kpl

- 3 kpl Mahnalan asemakaava-alueella
- 4 kpl Ahrolan asemakaava-alueella
- 16 kpl Ali-Niskalan asemakaava-alueella
- 14 kpl Kyröskoskenharjun asemakaava-alueella

Varatut tontit

- 7 kpl Mahnalan alueella
- kerrostalotontti Sumeliuksen alueella

Muut tontit

- Kyröskosken harjun alueella 4 kpl rivitalotonttia, sekä 3 kpl yhteisomistuksessa olevaa kerrostalotonttia (kunnan omistamien osuuksien pinta-ala yht. 2 630 m²). Lisäksi alueella on KTY, YL ja AL tontit, pinta-ala yht. 1,6 ha.
- Ali-Niskalan asuinalueella 2 kpl rivitalotonttia
- Selvaagin mäki; kerrostalotonttialuetta AK II yhteensä 1,8 ha.
- Kyröskosken keskuskolmio; rakennusmaata YL 1, AL 2 tontteja yhteensä 9 440 m².
- Sumeliuksen asuntoalue; 2 kpl rivitalotonttia ja 2 kpl kerrostalotonttia (varattu).

- Pappilanjoen asuntoalue; 3 kpl omakotitonttia. Tontit varattu ammattikoulun oppilastyönä rakentamista varten.
- Nuijamiestentie 17; yksi rivitalotontti 4 884 m² sekä 2 kpl omakotitonttia yht. 3 175 m².
- Hammareninkatu; yksi kerrostalotontti 3 245 m²

lyhenteet: KTY= toimitilarakennusten korttelialue, YL= julkisten lähipalvelurakennusten korttelialue, AL= asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, AK= asuinkeuhkalojen korttelialue

Työttömyys

Työttömyysaste vuoden 2019 lopussa oli 8,0 %. Se oli koko Pirkanmaan lukua 9,9 % parempi. Työttömien määrä vuositasolla väheni vuodesta 2018 vuoteen 2019 10%. Työttömänä oli joulukuussa 382 ihmistä. Alle 30-vuotiaiden työttömyys keskiarvolla väheni vuodesta 2018 vuoteen 2019 kymmenellä henkilöllä -12.5%. Yli 50-vuotiaita työttömiä oli joulukuussa 142 (155), pitkäaikaistyöttömiä 58 (83) ja rakennetyöttömiä 153 (182). Avoimia työpaikkoja vuoden lopussa oli 40.

Hämeenkyrön kunnan talouden kehitys

Hallitus antoi talousarvion laadinnan ohjeeksi tehdä talousarvion, jonka tulos on nolla. Kehys annettiin toimielinkehityksenä nettomenokehityksenä. Lautakuntien esitykset olivat kehityksen mukaiset.

Vuoden aikana tehtiin yksi käyttötaloutta koskeva muutos. Hallituksen menoihin lisättiin 8 000 euroa osallistumiselle Tampereen kaupungin kanssa hakemuksen valmisteluun vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi.

Vuoden 2019 talousarvion tavoitteet johdettiin vuoden 2018 keväällä hyväksytystä Menestyvä Hämeenkyrö 2030 kuntastrategiasta.

Verotulot

1 000 e	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kunnallisvero	30 792	32 452	32 309	32 559	34 472	33 655	33 825
Yhteisövero	835	1 106	1 208	1 264	1 636	1 656	1 901
Kiinteistövero	2 015	2 243	2 250	2 303	2 131	2 107	2 145
Yhteensä	33 642	35 802	35 767	36 125	38 239	37 419	37 870

Verotilitys yhteensä kasvoi 452 000 euroa, +1,2 % (edellisenä vuonna lasku 820 000 euroa, -2,2 %). Kunnallisveron tuotto kasvoi 169 000 euroa, 0,5 % (-816 000 euroa, -2,4 %). Yhteisöveron tuotto kasvoi 245 000 euroa, +14,8 % (kasvoi 20 000 euroa, +1,2 %) ja kiinteistöveron tuotto kasvoi 38 000 euroa, +1,8 (laski 24 000 euroa, -1,1 %).

Veroprocentit	2019
Tuloveroprocentti	22,00
Kiinteistöveroprocentit	
- yleinen kiinteistövero	0,95
- vakituinen asunto	0,48
- muu asunto	1,15
- voimala	2,85
- rakentamaton tontti	3,00
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00

Valtionosuudet

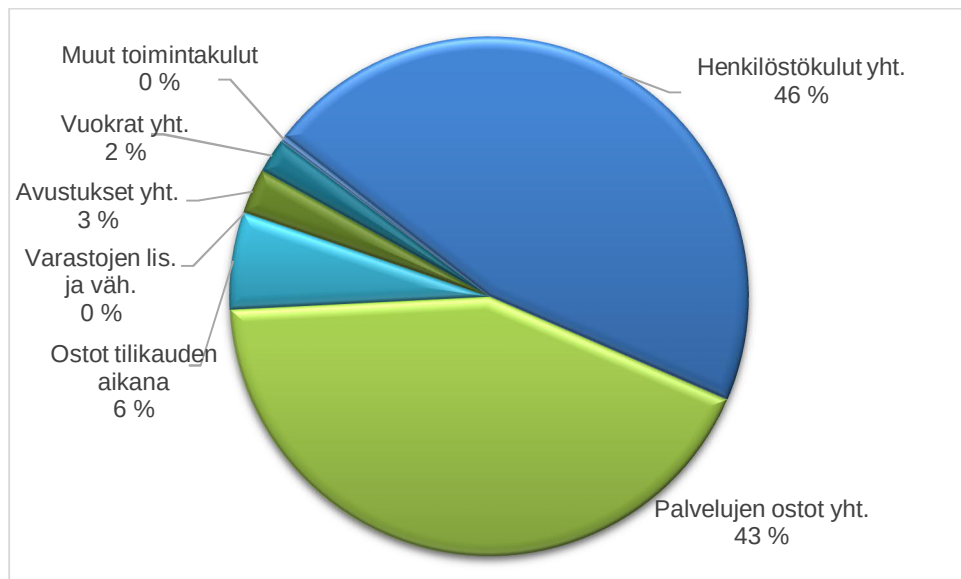
1 000 e	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Peruspalveluiden valtionosuus	17 463	17 360	15 942	16 730	15 766	15 698	15 544
Verotulotasaus	3 878	3 723	5 243	5 577	5 999	5 877	5 839
Verotulomenetysten kompensatio							458
Yhteensä	21 341	21 083	21 185	22 307	21 765	21 575	21 841

Valtionosuudet yhteensä kasvoivat 266 000 euroa, 1,1 % (edellisenä vuonna -190 000 euroa, -0,9 %). Verotulojen tasaus laski 37 000 euroa, -0,6 % (-123 000 euroa, -2,0 %). Peruspalvelujen valtionosuus laski 154 000 euroa, -1,0 % (-68 000 euroa, -0,4 %). Uutena eränä tilinpäätöksessä kerrotaan erikseen verotulomenetysten kompensatio.

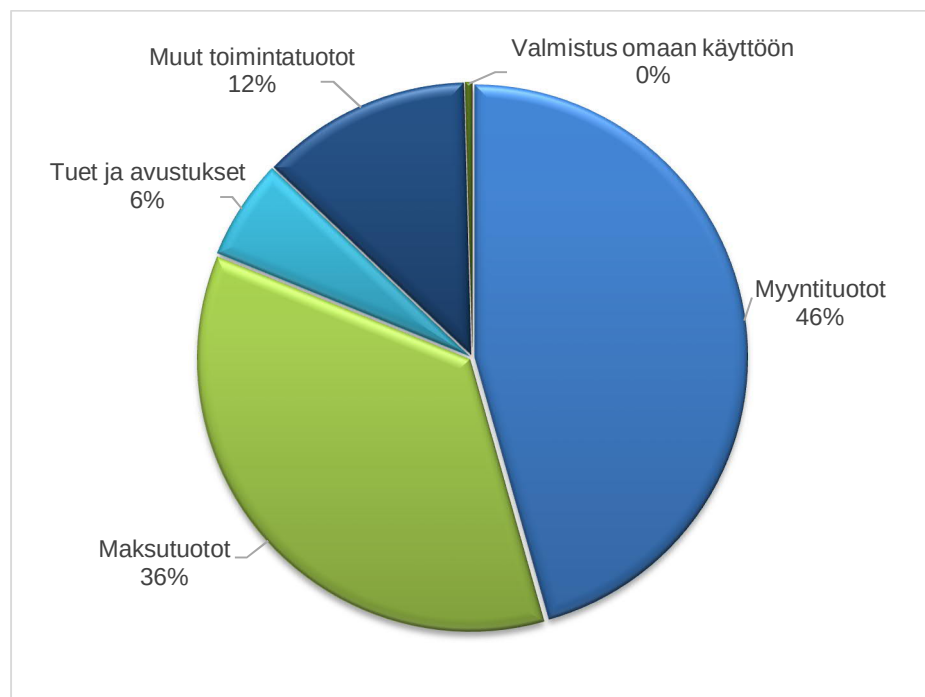
Toimintatuotot ja -kulut

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Muutos 2018-2019 euroa	Muutos 2018-2019 %
Myyntituotot	6 341	5 982	5 592	-749	-11,8
Maksutuotot	4 394	4 498	4 355	-38	-0,9
Tuet ja avustukset	783	466	729	-31	-3,0
Muut toimintatuotot	1 903	1 531	1 529	-373	-19,6
Tuotot yhteensä	13 420	12 477	12 205	-1 215	-39,3
Valmistus omaan käyttöön	92	61	52	-40	-43,1
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	13 513	12 538	12 258	-1 255	-9,3
Palkat ja palkkiot	-24 563	-25 586	-25 098	535	2,2
Eläkekulut	-5 296	-5 417	-5 334	38	0,7
Muut henkilösivukulut	-954	-953	-1 037	83	8,7
Henkilöstösivukulut yhteensä	-6 250	-6 370	-6 372	121	1,9
Henkilöstökulut yhteensä	-30 814	-31 956	-31 470	656	2,1
Palvelujen ostot yhteensä	-28 622	-28 219	-29 133	510	1,8
Ostot tilikauden aikana	-4 048	-3 929	-4 065	17	0,4
Varastojen lis. ja vähennys	5	0	-5	10	215,2
Avustukset	-1 891	-2 240	-2 024	133	7,0
Vuokrat	-1 441	-1 561	-1 422	-18	-1,3
Muut toimintakulut	-227	-183	-190	-37	-16,3
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-67 038	-68 086	-68 309	1 271	1,9
TOIMINTAKATE	-53 525	-55 549	-56 052	2 527	4,7

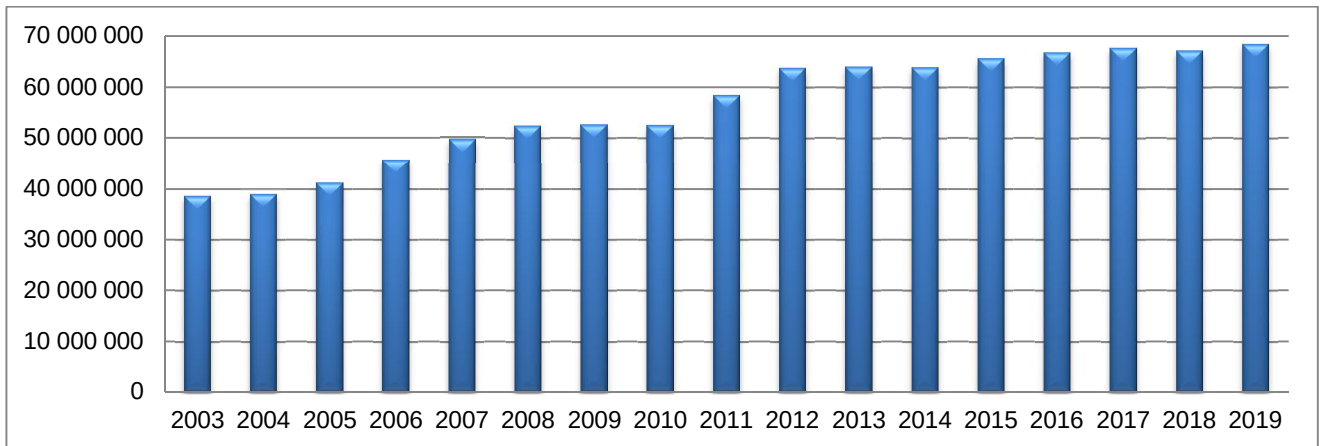
Toimintakulut lajeittain

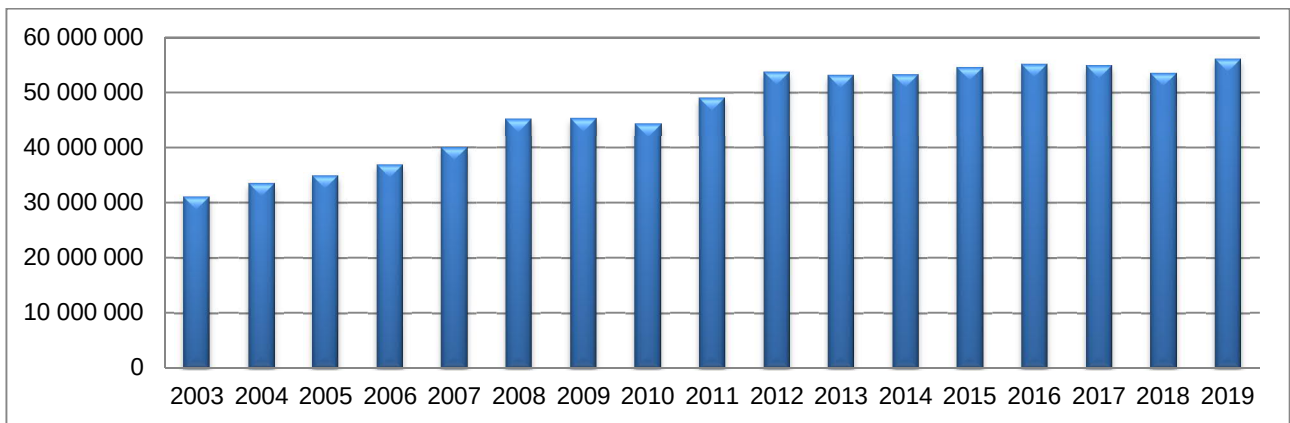
Toimintatuotot lajeittain

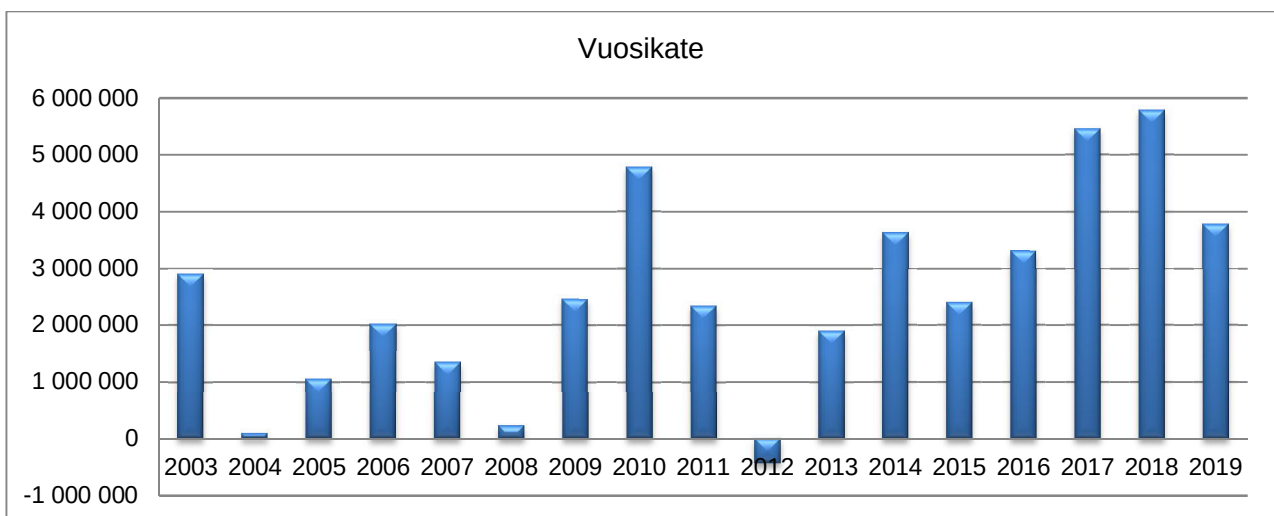
Toimintakulujen kehitys

Toimintakatteen kehitys

Vuositatteen kehitys

Poistot

Uusi poistosuunnitelma otettiin käyttöön vuoden 2013 alusta. Poistojen määrä oli 5,6 milj. euroa (5,4 milj. euroa). Arvon alentumisten määrä oli 82 000 euroa.

Rahoitus

Lainamäärän nettovähennys oli miljoona euroa (+ 3,7 milj. euroa). Lainamäärä on 50,4 milj. euroa, asukasta kohti 4 847 euroa (51,4 milj. euroa, 4 890 euroa). Lainasta pitkäaikaista oli 32 milj. euroa ja lyhytaikaista 17,5 milj. euroa.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Veropohjassa ei tapahtunut muutoksia, sillä työllisyyden paranemisen aiheuttamana muutos ei ollut suuruudeltaan iso. Veroperusteet pysyivät ennallaan. Verotilitys yhteensä kasvoi 452 000 euroa, +1,2 %. Verotulot alittivat talousarvion. Tämä oli tiedossa jo vuoden aikana. Aiempien vuosien kokemus on osoittanut, että verotuloennusteet vuoden mittaan vaihtelevat eikä talousarviomuutosta voi tehdä ennusteiden tahdissa. Verotulojen jääminen talousarvion alle johtui osaksi tuloverotuksen järjestelmämuutoksista. Verokorttiuudistus ja tulorekisterin käyttöönottonotto aiheuttivat tilityksiin viiveitä, jotka myöhensivät verotulojen kertymistä. Verotulot siirtyivät pääosin seuraavalle vuodelle.

Valtionosuudet yhteensä kasvoivat 266 000 euroa, 1,1 % . Verotulojen tasaus laski 37 000 euroa, -0,6 %. Peruspalvelujen valtionosuus laski 154 000 euroa, -1,0 %. Uutena eränä tilinpäätöksessä kerrotaan erikseen verotulomenetysten kompensatio.

Olennainen poikkeama talousarvioon oli tuloksen merkittävä heikentyminen. Talousarviossa tulos oli nolla euroa, mutta toteutuma oli 1,9 milj. euroa miinuksella.

Hämeenkyrönväylän rahoitus varmistui. Hankkeen toteuttamisesta vastaa Väylävirasto. Kunnan osuus hankkeesta on 1,4 milj. euroa.

Rahoituksen varmistuttua käynnistyi nopeasti yritysalueiden suunnittelu tielinjauksen varten kunnan omistamille alueille. Työ alkoi rakennemallien suunnittelulla, joiden pohjalta asemakaavoitus alkaa. Kaavojen valmistelu ajoittuu rakentamisvuosille 2020 - 2022.

Lisäksi heti syksyllä käynnistyi yleisötilaisuuksien ja yhteistyö yrittäjien kanssa, jotta voidaan hyödyntää jo rakentamisaikaiset vaikutukset ja minimoida liikennevirran siirtymisestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset.

Perusturvapalveluiden tehostetun palveluasumisen kodissa Kurjenmäkikodissa saneeraus valmistui ja tilat otettiin käyttöön loppuvuonna.

Varhaiskasvatuksessa käynnistyi 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu. Palveluseteli otettiin käyttöön varhaiskasvatuksessa. Toiminta Koskilinnan päiväkodissa päättyi.

Koronatilanne alkoi vaikuttaa toimintaan vuoden 2020 alkupuolella. Kertomuksen tekovaiheessa elettiin pandemian alkuvaihetta eikä ollut vielä tietoa, kuinka laajasti pandemia koskee kuntaa ja mitä vaikutuksia sillä on toimintaan ja talouteen. Koronapandemian hillitsemisen toimet vaikuttavat liki kaikkeen kunnan toimintaan. Kunta toteuttaa valtion linjaukset kokoontumisten välttämiseksi, tilojen sulkemisesta ja terveyspalveluiden kapasiteetin nostamisesta. Koronapandemian vaikutukset selviävät vasta, kun pandemia on ohi.

1.5 Kunnan henkilöstö

Vakituinen henkilökunta

Kunnan palveluksessa oli palvelussuhteessa 31.12.2019 yhteensä 722 työntekijää, joista vakituisia viran- ja toimenhaltijoita sekä tuntipalkkaisia työntekijöitä oli 597. Henkilöstökertomus julkaistaan erillisenä.

Kunnan koko henkilökunnalla oli sairauspoissaoloja yhteensä 12 294 kalenteripäivää (v. 2018 12 076). Näistä päivistä työpäiviä oli 9 402 (9 264). Kun kalenteripäivinä lasketut sairauslomapäivät jaetaan palveluksessa olevien määrällä, saadaan työntekijää kohti 17,0 sairauslomapäivää vuoden aikana. Vuonna 2018 sairauslomapäivien lukumäärä työntekijää kohden oli 16,3.

Voimassa olevat palvelussuhteet (vakituinen henkilökunta)

Palvelualue	31.12.16	31.12.17	31.12.18	31.12.19
Hallintopalvelut	14	18	18	17
Perusturvapalvelut	221	245	241	259
- terveystyöpalvelut	116	126	122	125
- sosiaalipalvelut	105	119	119	134
Sivistyspalvelut	235	239	246	243
- opettajat	102	100	104	103
- muut	133	139	142	140
Tekniset palvelut	89	78	77	78
- kk-palkkaiset	70	58	58	59
- tuntipalkkaiset	19	20	19	19
YHTEENSÄ	559	580	582	597

Vakituisen henkilöstön määrän on pysynyt vakaana kahden viimeisen vuoden aikana. Vapautuvien virkojen ja tehtävien kohdalla harkittiin eri vaihtoehtoja viran tai toimen täytölle. Joissakin ammattiryhmissä ilmeni rekrytointihaasteita. Erillisestä täyttölupamenettelystä on luovuttu.

Palkkamenojen kehitys

Palvelussuhteet ja palkkamenot	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa
	2016	2016	2017	2017	2018	2018	2019	2019
Hallintopalvelut		802		931		895	17	1 002
- vakituiset	14		18		18		-	
- määräaikaiset	2				-		5	
- muut	2		3		2			
Perusturvapalvelut		10 287		10 803		11 011		11 156
- vakituiset	221		245		241		259	
- määräaikaiset	12		12		5		4	
- sijaiset	42		63		75		44	
- muut	5		4		13		9	
Sivistyspalvelut		10 122		10 224		10 254	243	10 502
- vakituiset	235		239		246		23	
- määräaikaiset	34		26		37		22	
- sijaiset	22		24		15		3	
- muut	1		1		2			
Tekniset palvelut		3 062		2 813		2 728	78	2 779
- vakituiset	90		78		77		3	
- määräaikaiset	2		4		6		8	
- sijaiset	10		7		1		3	
- muut	1		1					
YHTEENSÄ	696	24 273	729	24 771	741	24 888	722	25 438

Palkkamenosta ei ole vähennetty henkilöstökorvauksia. Vuoden aikana toteutui virka- ja työehtosopimusten mukainen yleiskorotus 1.4.2019. Palkkamenot kasvoivat 2,2 % edellisestä vuodesta.

1.6 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat

Ympäristö aiheuttaa taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, joita kaikkia ei ole mahdollista hallita. Uhkana ovat äkilliset voimakkaat sääilmiöt, joista aiheutuu seurausvaikutuksina esimerkiksi vesivahinkoja ja pitkiä sähkökatkoja.

Hämeenkyrön alueella on runsaasti järviä ja vapaa-ajan asutusta. Järvien ekologinen tila on hyvä tai tyydyttävä. Lyhytaikaissäännöstelyn vaikutukset näkyvät Pappilanjossa, jossa säännöstely on voimistanut eroosiota ja korostaa myös jokeen tulevan jätevesikuormituksen vaikutuksia. Hämeenkyrössä pistekuormitusta aiheuttavat jätevedenpuhdistamot sekä vanhat kaatopaikat. Järvien veden laaduntarkkailua seurataan yhteistarkkailuohjelmien mukaisesti.

Hämeenkyrön kunta oli mukana Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -hankkeessa ja sen neuvottelukunnassa. Kunta on mukana VIRTÄ-hankkeessa eli virtavesien ja taimenkantojen parantamishankkeessa.

Vesistöjen kuormituksen vähentämiseksi kunta on uudistanut kunnan jätevedenpuhdistamon vuonna 2015 sekä laajentanut taajama-alueen ulkopuolelle haja-asutusalueelle viemäriverkkoa 55 km. Jätevedenpuhdistamo on moderni ja ajanmukainen eikä siihen ole tarvetta investoida lähivuosina.

Hämeenkyrön tarkistettu pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on vuodelta 2015 ja pohjavesiluohtien tarkistuksen jälkeen suunnitelma tulee päivittää. Hämeenkyrössä toimii useita vedenottamoita, joissa riskiarviot on toteutettu ja veden laatua tarkkaillaan tarkkailuohjelmien mukaisesti. Vuonna 2019 valmistui Pirkanmaan ELY-keskuksen, Geologian tutkimuskeskuksen, vesilaitosten ja kunnan yhteistyönä Mannanmäen pohjavesialueen rakenneselvitys. Marraskuussa aloitettiin Ulvaanharjun pohjavesialueen rakenneselvitystyö maaperäkairauksin ja pohjavesiputkien asentamisella.

Hämeenkyrön kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristölautakunta. Hämeenkyrön kunnan ympäristönsuojelumääräykset ovat vuodelta 2015 ja rakennusjärjestys vuodelta 2013, näiden päivitystarve on tiedostettu.

Kunta on mukana Hinku-foorumissa eli hiilineutraalit kunnat -hankkeessa. Kunta on sitoutunut Hinku-tavoitteisiin eli vähentämään kasvihuonepäästöjä vuodesta 2007 vuoteen 2030 mennessä 80 %:lla. Kunta valitsi Hämeenkyrön Hinku -kummikunnakseen. Hinku -työryhmän kokoonpanoa uudistettiin virka-asemaperusteiseksi. Hämeenkyrön kunta liittyi syyskuussa kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) vuosille 2017 - 2025 teknisen lautakunnan päätöksellä. Kunta asetti ohjeellisen energiamääräisen (MWh) tehostamistavoitteen kaudelle 2017 - 2025 sekä välitavoitteen vuodelle 2020. Kunnan energian käyttö oli vuonna 2016 14 872 MWh/a, josta toimintasuunnitelman asettama säästötavoite vuoteen 2025 asti on 7,5 %. Lisäksi Heinijärven koulun lämmitysjärjestelmä muutettiin maalämpöön.

Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -yleiskaavaan ja Hämeenkyrönväylän liittymien työpaikka-alueiden osalta toteutettiin liito-orava- ja luontoselvitykset. Lisäksi Sasin Aurinkopellon asemakaavatyössä on teetetty Natura-arviointi.

Jätehuollon järjestämisen hoitaa kuntien omistama Pirkanmaan Jätehuolto Oy. Pirkanmaan Jätehuolto Oy:llä on Tippavaarassa jäteasema ja 14 aluejätepistettä, joista kolmella on sekajäteastioiden lisäksi keräysastiat mm. paperille, lasille ja metallille. Rinki Oy:n hoidossa on neljä ekopistettä ja yksi keräysastia pakkausmuoville. Vuoden 2020 alussa aloitettiin muovinkeräys myös Kirkonkylän ekopisteessä.

Kierrätyskeskus Helmessä kävi vuonna 2019 keskimäärin 150-250 asiakasta kuukausittain.

Vihreä lippu on kestävä kehityksen sertifioitu ohjelma ja kansainvälinen kasvatusalan ympäristömerkki (Eco-Schools-ohjelma). Sen myöntää Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry. Varhaiskasvatuksessa kaikki kunnan päiväkodit ovat mukana Vihreän lipun ohjelmassa.

Mahnalan Ympäristökoulu on ollut Vihreä lippu -koulu vuodesta 2003 kestävällä tasolla, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry:n sertifioitu toimipiste ja Pirkanmaan ympäristökasvatus ry:n kehittämiskeskus. Kaikilla peruskouluilla on paikallisen opetussuunnitelman liitteenä 8 Kestävän kehityksen kasvatuksen ohjelma. Kestävä elämäntapa on keskeinen käsite myös valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa.

Yhteiskoulussa toimii oppilaista koostuva Ympäristöraati (Vihreän lipun jatko), joka pyrkii edistämään kestävän kehityksen mukaista toimintaa koulussamme ja lähiympäristössä.

Kunnanhallituksen tietoon ei ole saatettu korruptioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita.

1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntia koskevia isoja muutoksia on suunnitteilla, mutta niiden toteutumistapa ja aikataulu eivät ole selvillä. Iso muutos on sote-asioiden organisointi tulevaisuudessa.

Vuoden 2020 alkupuolella alkanut koronaviruksen leviämisen ehkäisevien toimien toimeenpano vaikuttaa laajasti kunnan toimintaan ja talouteen. Vuoden 2020 talousarvio on tehty tulokseltaan nolllaksi. Talousarvion toteuttaminen on mahdotonta. Talousarvioon sisältyy liian optimistinen verotuloarvio ja lisäksi koronaviruksen aiheuttamat toimet lisäävät menoja ja vähentävät tuloja.

Muutostalousarvio tehdään alkuvuonna ja viedään kesäkuun valtuustoon hyväksyttäväksi. Muutostalousarvio sisältää käyttötalouden, investoinnit, verotuloarvion pienentämisen ja mahdollisesti tietoon tulevat muutokset valtionosuuksiin.

Kunnan taloudellinen tilanne heikkenee tulevana vuonna. Kertomusta tehtäessä ei valtion tukitoimien suuruus ollut vielä tiedossa.

1.8 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan toiminnassa suurin riski liittyy henkilöstöön. Kunnan toiminta perustuu lähes kokonaan henkilötöyöhön eikä inhimillisiä tekijöitä voi koskaan täysin hallita. Osassa toiminnoissa on niukat henkilömitoitukset ja palveluvarmuuden takaaminen kaikissa oloissa on mahdotonta. Usein vain yksi henkilö osaa tehdä tietyn asian.

Väestön ikääntymisen palvelutarjonnalle asettama vaatimus määrällisessä ja laadullisessa mielessä aiheuttaa resurssiongelmia. Toiveet ja vaatimukset eivät kohtaa käytettävissä olevia resursseja. Mikäli kunnan väkiluvun vähentyminen jatkuu, se aiheuttaa mahdollisesti muutostarvetta palvelurakenteessa.

Tietotekniikkariskit ovat keskeisiä kunnan toiminnan riskejä. Koko toiminta perustuu käytettävissä olevalle tietotekniikalle.

Hallituksen tiedossa ei ole lakien ja ohjeiden noudattamattomuutta, josta seuraisi korvausvaateita. Omaisuus on turvattu vakuuttamalla. Vakuutusturvan kattavuus käydään läpi vuosittain. Vakuutusten hoitopalvelut on ostettu meklariliikkeeltä. Vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2015.

Kunnan talouden kehittyminen on merkittävä riski, sillä jos talous kehittyy huonompaan suuntaan ja alijäämäinen kehitys jatkuu, se aiheuttaa väistämättä talouden tervehdyttämisohjelman tekovaatimuksen.

Kunnan rahavaroja on hoidettu valtuuston hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan kokoamat sidonnaisuusilmoitukset on toimitettu tiedoksi valtuustolle.

Kunnan 50,4 milj. euron velasta pitkäaikaisia lainoja oli 32 milj. euroa ja kuntatodistuksia 17,5

milj. euroa. Pitkäaikaisista lainoista isoimmalle 20 milj. euron lainalle on otettu korkosuojaus. Vuoden lopussa tehtiin lainapäätös 10 milj. euron kiinteäkorkoisesta lainasta. Laina nostettiin vuoden 2020 alkupuolella ja tällöin maksettiin pois kuntatodistuksia.

1.9 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa kunnan toiminnan taloudellisuus ja tuloksellisuus, päätösten pohjana olevien tietojen riittävyys ja luotettavuus, lakien ja ohjeiden noudattaminen sekä omaisuuden turvaaminen. Ohjeet sisäisestä valvonnasta sisältyvät hallintosääntöön ja riskienhallinnan yleisohjeeseen. Hallitus vastaa riskienhallinnan yleisestä toimivuudesta koko kunnan tasolla. Kuntakonsernin valvonnan osalta ohjeistus on konserniohjeessa.

Riskienhallinnan toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla. Palvelujohtajat vastaavat riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta omalla palvelualueellaan. Palvelupäälliköt toteuttavat riskienhallintaa erityisesti henkilöriskien ja omaisuuden vahinkoriskien osalta. Ohjeen mukaisesti riskejä arvioidaan päivittäistoiminnan ohella jokaista päätöstä tehtäessä.

Johtoryhmä tekee vuosittain suunnitelman sisäisen valvonnan kohteista ja arvioinnin toteuttajista. Riskienhallinnasta laaditaan raportti vuosittain. Erityisenä raportointikohteena on sisäinen tarkastus. Jokaisella johtoryhmän jäsenellä on omat tarkastuskohteensa ja johtoryhmällä on yhteisiä kohteita. Raportti vuoden 2019 sisäisen tarkastuksen kohteista laadittiin hallitukselle maaliskuussa 2020.

Yhtenä johtoryhmän omana arviointikohteena oli riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen ohjeistus ja toimivuus. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan käytännöt vaihtelevat palvelualueittain. Johtoryhmä totesi, että on tarvetta päivittää riskienhallinnan ohjeistus, täsmentää sisäisen tarkastuksen ohjeistusta ja saada työkalu systemaattiseen riskienarviointiin. Vuoden aikana on tutustuttu riskienhallinnan ohjelmistoihin ja tarkoitus on hankkia ohjelma kokonaisvaltaiseen riskienhallinnan hoitamiseen ja työturvallisuuteen liittyvien riskien hallintaan.

Taloudesta ja toiminnasta raportoitiin säännöllisesti toimielimille ja johtoryhmälle. Kuukausittain tehtiin kuukausitaulukot, jotka annettiin tiedoksi myös hallitukselle. Lautakunnat saivat talousraportit kuukausittain. Valtuusto sai toiminnan ja talouden osavuositarkastukset. Kuntamaisema-raportti julkaistiin keväällä. Konserniyhtiöiden raportit liitettiin osavuositarkastukseen.

Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus sekä tavoitteiden saavuttaminen raportoidaan toimintakertomuksen palvelualuekohtaisessa osuudessa. Merkittävien poikkeamien syyt on selostettu.

1.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Kunta

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten, eli toimintakateen, vuosikateen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tunnuslukuja.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

TULOSLASKELMA	2019	2018
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	12 205	13 420
Valmistus omaan käyttöön	52	92
Toimintakulut	-68 309	-67 037
Toimintakate	-56 052	-53 525
Verotulot	37 870	37 419
Valtionosuudet	21 842	21 575
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	24	40
Muut rahoitustuotot	350	517
Korkokulut	-226	-232
Muut rahoituskulut	-36	-19
Vuosikate	3 772	5 774
Poistot ja arvonalentumiset	-5 687	-5 352
TILIKAUDEN TULOS	-1 915	422
Tilinpäätössiirrot	77	77
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 838	499

Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toimintatuotot/ toimintakulut %	17,9	20,0
Vuosikate/Poistot, %	66	108
Vuosikate, euroa/asukas	362	549
Asukasmäärä	10 412	10 511

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * toimintatuotot/ (toimintakulut – valmistus omaan käyttöön)

Tunnuslukuun vaikuttaa kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistointi. Luvussa on kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalennukset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100, kunnan tulorahoitus riittää poistojen kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin, kun poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointimenoa.

Vuosikate euroa/asukas

Tunnuslukua käytetään arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa.

Vuosikatteen tavoitearvo riippuu kunnasta. Hämeenkyrössä vuosittainen investointitaso on ollut korkea aiempina vuosina. Se pieneni viime vuodesta alkaen. Poistojen määrä pysyy suurena vielä vuosia.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävä erä on poistoerokirjaus. Alijäämäinen tilikauden tulos esitetään siirrettäväksi edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

TOIMINNAN RAHOITUS

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA	2019	2018
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 772	5 774
Tulo-rahoituksen korjauserät	-33	-308
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 443	-10 428
Rahoitusosuudet investointi menoihin	970	490
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	60	633
Toiminnan ja investointien rahavirta	326	-3 839
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-41	-25
Antolainasaamisten vähennys	65	53
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 800
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-22 321	-2 306
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 265	4 250
Muut maksuvalmiuden muutokset	-303	1 055
Rahoituksen rahavirta	-1 335	4 827
Rahavarojen muutos	-1 009	987
Rahavarat 31.12.	7 855	8 864
Muut oikaisut	0	295
Rahavarat 1.1.	8 864	7 582

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja invest. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-28 020	-38 703
Investointien tulo-rahoitus, %	108,6	58,1
Laskennallinen lainanhoitokate	0,6	0,9
Kassan riittävyys, pv	30	40
Asukasmäärä	10 412	10 511

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja katetaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Hämeenkyrö ottaa lainaa investointeihin.

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investoinnit on rahoitettu lainalla.

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Arvon ollessa alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Rahavarat 31.12.

= rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset

Kassan riittävyys pv

= $365 \text{ pv} * \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku kuvaa kassan riittävyyttä päivinä. Se ilmaisee, monenko päivän maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	85	177
Muut pitkävaikutteiset menot	387	447
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	472	624
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 446	7 454
Rakennukset	50 067	51 737
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 560	14 466
Koneet ja kalusto	603	758
Muut aineelliset hyödykkeet	88	88
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 340	692
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	73 104	75 194
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 316	7 314
Muut lainasaamiset	223	248
Sijoitukset yhteensä	7 539	7 562
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	64	85
Toimeksiantojen varat yhteensä	64	85
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	118	132
Vaihto-omaisuus yhteensä	118	132
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	25	28
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 744	1 482
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	305	298
Siirtosaamiset	477	688
Saamiset yhteensä	2 551	2 496
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	188	535
Muut arvopaperit	4 528	4 204
Rahoitusarvopaperit yhteensä	4 716	4 739
Rahat ja pankkisaamiset	3 140	4 125
VASTAAVAA	91 703	94 957

	2019 1 000 €	2018 1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 082	31 082
Muut omat rahastot	322	322
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 104	605
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 837	499
Oma pääoma yhteensä	30 671	32 508
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 349	1 427
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	1 349	1 427
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	255	254
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	255	254
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 594	32 915
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	10 594	32 915
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	17 500	16 250
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 321	2 306
Saadut ennakot	7	7
Ostovelat	2 660	2 511
Muut velat	1 329	1 065
Siirtovelat	5 018	5 715
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	48 834	27 853
Vieras pääoma yhteensä	59 428	60 768
VASTATTAVAA	91 703	94 957

Taseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	34,9	35,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	82,6	83,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-733	1 104
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-70	105
Lainakanta 31.12., 1000 €	50 415	51 471
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 842	4 897
Lainat ja vastuut, 31.12., 1000 €	52 655	53 801
Lainat ja vastuut, 31.12., €/asukas	5 057	5 119
Lainasaamiset, 1000 €	223	248
Asukasmäärä	10 412	10 511

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla em. lainakanta vuoden lopun asukasmäärällä. Lainamäärä laski hieman edellisestä tilinpäätöksestä.

Vuonna 2018 kuntien lainamäärä/asukas oli keskimäärin 3 039 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat) + vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12.

= sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulot ja -menot lasketaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

	1 000 €
TULOT	
Toiminta	
Toimintatuotot	12 205
Verotulot	37 870
Valtionosuudet	21 841
Korkotuotot	24
Muut rahoitustuotot	350
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-33
Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	970
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	60
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	65
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	21 265
Kokonaistulot yhteensä	94 617
MENOT	
Toiminta	
Toimintakulut	68 309
- Valmistus omaan käyttöön	-52
Korkokulut	226
Muut rahoituskulut	36
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	
- Pakollisten var. lis. (+), väh. (-)	0
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustappiot	0
Investoinnit	
Investointimenot	4 443
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten lisäykset	41
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	22 321
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Kokonaismenot yhteensä	95 323
 Täsmäytys:	
Kokonaistulot – kokonaismenot =	706
Muut maksuvalmiuden muutokset – rahavarojen muutos =	706

1.11 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernin rakenne

Tytäryhteisöt

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy, kunnan omistusosuus 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä 65,49 %
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo 100 %
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy 52 %
- Hämeenkyrön Vesi Oy 50 %
- Hämeenkyrö Vanhustentalosäätiö 100 %

Kuntayhtymät

- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri 2,34 %
- Pirkanmaan liitto 1,96 %
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä 6,06 %

Kunnan konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kunnalla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuita.

Toiminnan ohjaus

Konserniohje on vuodelta 2018. Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle, toimialamäärittelylle, hyvälle hallintotavalle ja raportoinnille. Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä ja näiden tytäryhteisöjä. Valtuusto hyväksyy myös kunnan omistajapolitiikan.

Konsernivalvonta

Kuntalain 47 § määrää kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta. Hallitus ohjaa konsernia antamalla ohjeita edustajilleen konserniyhtiöissä. Konserniyhtiöt toimittavat kerran vuodessa raportin toiminnastaan sekä tiedot konsernitilinpäätöstä varten. Tarvittaessa hallitus on pyytänyt raporteja useamminkin.

Muutokset konsernissa

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenne ei ole muuttunut tilivuonna.

Arvio mahdollisesta tulevasta kehityksestä

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenteessa ei ole näkyvissä isoja muutoksia.

Tavoitteet ja toteutuminen

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Konserniohjeessa määritellään konsernivalvonnan menettelyt.

Isännöintisopimuksesta kolmen yhtiön ja säätiön osalta päätettiin olla käyttämättä optiovuodet. Kilpailutus kolmen yhtiön osalta aloitettiin loppuvuonna. Uusi isännöitsijä valittiin alkuvuonna 2020.

Konserniyhtiöille asetettiin vuodelle 2019 seuraavat yhteiset tehtävät :

- Oman toiminnan tavoitteiden asettaminen kuntaomistajan asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti, raportointi ja seuranta näistä kunnan ohjeiden mukaisesti.
- Raportointi kunnanhallitukselle kaksi kertaa vuodessa kirjallisesti, toinen raportti tulee tilinpäätökseen ja toinen syksyn osavuositarkastukseen.

Avaintavoite: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri
Tavoite: Konserniyhtiöt osallistuvat yhteisten tavoitteiden toteuttamiseen
Tavoitetaso/mittari: Kunnanhallitus arvio tavoitteen toteutumisen sanallisesti konserniyhtiöiden raporttien perusteella. Toteutuminen: Kunnanhallitus keskusteli tästä 2.3.2020 kokouksessa ja totesi, että tavoite on toteutunut, mutta kunnan yhtiöille asettavissa tavoitteissa on parannettavaa. Tavoitteita on tarkennettava, konkretisoitava ja selkeytettävä. Myös raportointia pitää kehittää.
Tavoite: Konserniyhtiöt laativat omat yksityiskohtaisemmat tavoitteet yhteisten tavoitteiden pohjalta.
Tavoitetaso/mittari: Yhtiöt esittävät yksityiskohtaiset tavoitteet osavuosisikatsauksen 1/2019 julkaisemiseen mennessä. Toteutuminen: Yhtiöt esittivät tarkennetut tavoitteet osavuosisikatsauksissa.

Avaintavoite: Ohittamaton Hämeenkyrö: *Ohittamattomat elinkeinopalvelut
Tavoite: Nopeat, asiantuntevat, helposti saatavat neuvontapalvelut
Tavoitetaso/mittari: asiakaspalaute ja asiakasmäärä Toteutuminen: Yrityspalvelut on hoitanut työnsä tavoitteen mukaisesti. Neuvontaa on toteuttanut osan vuotta Ensimetri ja loppuajan neuvonta hoidettiin omana työnä. Digitaalisia neuvontapalveluja kehitettiin. Asiakasmäärä oli 60 ja saatu asiakaspalaute kiitettävää. Tavoite toteutui.
Tavoite: Ratkaisukeskeinen toimintatapa
Tavoitetaso/mittari: saumaton yhteistyö kunnan eri toimijoiden kanssa, sanallinen kuvaus Toteutuminen: Yrityspalveluiden toimitusjohtaja kuuluu kunnan johtoryhmään. Yhteistyö kunnan eri yksiköiden kanssa on ollut saumatonta ja sujuvaa. Tavoite toteutui.
Tavoite: Aktiivinen kuntamarkkinointi
Tavoitetaso/mittari: jatkuva näkyvyys digimarkkinoinnin keinoin Toteutuminen: Yrityspalvelut saavutti historiansa laajimman näkyvyyden Sanoma-konsernin medioissa yli kuudella miljoonalla näytöllä. Tavoite toteutui.
Tavoite: Kunnan tonttien tehokas välitys
Tavoitetaso/mittari: tonttien kysyntä ja menekki Toteutuminen: Tontteja on myyty/varattu edellisten vuosien tasolla keskimäärin neljä kappaletta. 2019 loppupuolella yritystonttien kysynnässä on tapahtunut selkeä positiivinen muutos ja neuvotteluja on käyty useiden eri tahojen kanssa, erityisesti Tippavaaran alueelle. Tavoite toteutui, tonttimarkkinoinnissa oli käytössä monta kanavaa.
Tavoite: Matkailutavoitteina näkyvät tapahtumat, kasvava matkailijamäärä
Tavoitetaso/mittari: - sellaisten tapahtumien lukumäärä, joissa yrityspalvelut on mukana - matkailijamäärän kehitys - aktiivinen osallistuminen matkailijamessuille - yhteistyö kolmostien kuntien kanssa Toteutuminen: Yrityspalvelut osallistui omalla osastolla • Asta Rakentaja –messuille • Kotimaan matkailu -messuille

- Suoma messuille talvella Vaasassa ja syksyllä Tampereella ja Porissa.

Yrityspalvelut

- Toteutti Kummituskävelyt -hankkeen, joka suunnitteli ja toteutti kummituskävelyt Mahnalan kansallismaisemissa.
- Järjesti neljä koskinäytöstä ja viisi toritapahtumaa
- Järjesti paikallisissa oppilaitoksissa useita tapahtumia yhdessä paikallisen yrittäjäyhdistyksen kanssa.
- Oli mukana järjestämässä useita tapahtumia vuoden aikana mm. Helmihulinat, Nuorten rekry, Y-ajot Hämeenkyrön piste, Kyläilta, retki kansallisbalettiin, yhdeksät aamukahvit, roadtrip paikallisissa yrityksissä ja kulttuuripääkaupunki haun tiedotustilaisuus.
- Oli mukana Vihreä Sydän matkailuyrittäjien ry:ssä sekä Pirkanmaan matkailu ry:ssä.
- Osallistui Pirkanmaan matkailun kehittämishankkeeseen
- On Visit Tampereen kumppanuusjäsen

Matkailijamäärää ei pysty laskemaan, sillä lähes koko matkailijamäärä on omatoimi-matkailijoita.

Yhteistyö kolmostien kuntien kanssa on aktivoitunut, tapaamiset ovat säännöllisiä ja useita yhteisiä tapahtumia on järjestetty.

Tapahtumiin on osallistuttu aktiivisesti ja yhteistyötä on tehty laajasti. Tavoite toteutui.

Avaintavoite: **Ohittamaton Hämeenkyrö:**

*Ohittamattomat asumispalvelut

Tavoite: Vuokra-asuntotarjontaa riittävästi

Tavoitetaso/mittari: Asuntojen kysyntä -tarjonta mittarina, tavoitteena tarjonnan ja kysynnän tasapaino, tietolähteenä asuntomarkkinakyselyn tiedot

Toteutuminen: Asuntorahaston asuntomarkkinakyselyn perusteella laskettavan Ara-indeksin mukaan kunnassa vuokra-asunnoissa on ylitarjontaa.

Tavoite toteutui.

Tavoite: Vuokra-asuntokannan lisääminen

Tavoitetaso/mittari: Asunnonhankinta valmistelee esityksen uusien vuokra-asuntojen hankinnaksi

Toteutuminen: Yhtiö esitti kunnalle vuokratalohankeen osalta neuvottelujen jatkamista yhtiön suunnittelemaalle talohankkeelle. Konserniohjauksena kunta pyysi hankkeesta lisätietoja ja ohjasi valmistelua. Yhtiö ei tuonut asiaa esille uudelleen.

Tavoite ei toteutunut.

Avaintavoite: **Pirkanmaan vihreä helmi:**

*Toteutetaan kestävä kehitys

Tavoite: Vuokra-asuntoyhtiöissä asuntokanta on kunnossa, tarvittaessa asuntojen peruskorjaaminen

Tavoitetaso/mittari: Asuntojen kunto, korjatut asunnot / vuosi

Toteutuminen: Remontteja tehtiin 20 asuntoon. Yhtiöille on tehty korjausohjelma. Korjausohjelman remonttien riittävyyden arviointia ei ole tehty. Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy osallistui julkisivukilpailuun, josta tuloksena saatiin talojen kehittämissuunnitelmia.

Tavoite: Kaikessa toiminnassa Hinku-henkisyys

Tavoitetaso/mittari: Raportointi tilinpäätösraportoinnin yhteydessä

Toteutuminen: Vuokrataloissa on suunnitelma luopua viimeisistäkin öljylämmityskohteista. Yhtiöt ovat mukana kunnan energiatehokkuussopimuksessa. Muilta osin raportointi oli niukkaa. Kunnan hinku-tiekarttaa ei ollut vielä 2019. Tavoite toteutui osin.

Avaintavoite: Pirkanmaan vihreä helmi:

***Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa**

Tavoite: Kaikki konserniyhtiöt pysyvät taloudellisesti hyvässä kunnossa

Tavoitetaso/mittari: Yhtiöt pystyvät toimimaan tulorahoituksellaan, mittarina tilinpäätökset ja yhtiön omat raportit

Toteutuminen: Yrityspalvelut on kyennyt toteuttamaan kunnan sille määräämää tehtävää taloudellisten raamien puitteissa itsenäisesti.

Vuokrataloyhtiöiden tuotot kattavat menot. Isot peruskorjaukset ovat edessä lähivuosina muutamassa kohteessa. Näiden rahoittamisesta tehdään erillispäätökset.

KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT**KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT**

KONSERNITULOSLASKELMA	2019	2018
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toimintatuotot	37 807	37 815
Toimintakulut	-93 335	-91 156
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	30	7
Toimintakate	-55 498	-53 334
Verotulot	37 812	37 360
Valtionosuudet	23 976	23 770
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	25	39
Muut rahoitustuotot	367	517
Korkokulut	-404	-402
Muut rahoituskulut	-197	-150
Vuosikate	6 081	7 800
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 097	-6 895
Omistuksen eliminointierot	-28	0
Arvonalentumiset	-82	0
Tilikauden tulos	-1 126	905
Tilinpäätössiirot	0	1
Tilikauden verot	-58	-67
Laskennalliset verot	-53	-44
Vähemmistöosuudet	-79	-87
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 315	709

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toimintatuotot/ toimintakulut %	41	41
Vuosikate/Poistot, %	85	113
Vuosikate, euroa/asukas	584	742
Asukasmäärä	10 412	10 511

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut. Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

KONSERNI RAHOITUSLASKELMA	2019 1 000 €	2018 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	6 081	7 800
Tilikauden verot	-58	-67
Tulorahoituksen korjauserät	-357	-127
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7 111	-13 636
Rahoitusosuudet investointimenoihin	975	490
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	101	611
Toiminnan ja investointien rahavirta	-369	-4 930
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-48	-25
Antolainasaamisten vähennys	68	55
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 124	4 386
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-23 426	-3 165
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 280	4 104
Oman pääoman muutokset	47	-261
Muut maksuvalmiuden muutokset	470	737
Rahoituksen rahavirta	516	5 831
Rahavarojen muutos	147	902
Rahavarat 31.12.	12 439	12 292
Muut oikaisut		295
Rahavarat 1.1.	12 292	11 095

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja invest. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-31 518	-41 060
Investointien tulorahoitus, %	99	59
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,9
Kassan riittävyys, pv	36	41

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut. Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2019 1 000 €	2018 1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	146	237
Muut pitkävaikutteiset menot	875	950
Ennakkomaksut	74	6
 Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 330	8 317
Rakennukset	70 897	71 918
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 062	14 797
Koneet ja kalusto	1 741	1 820
Muut aineelliset hyödykkeet	120	124
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 455	4 714
 Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	797	780
Muut lainasaamiset	24	27
Muut saamiset	24	17
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	226	280
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	587	590
 Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	56	55
Lyhytaikaiset saamiset	4 663	5 341
 Rahoitusarvopaperit	4 893	4 815
 Rahat ja pankkisaamiset	7 546	7 477
 VASTAAVAA YHTEENSÄ	120 517	122 264

	2019 1 000 €	2018 1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 082	31 082
Arvonkorotusrahasto	8	8
Muut omat rahastot	340	337
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	6 241	5 560
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 315	709
VÄHEMMISTÖOSUDET	979	888
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	659	942
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	491	572
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	26 175	47 620
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	116	154
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	40 914	19 469
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	14 828	14 923
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	120 517	122 264

Konsernitaseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	31	32
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	82	83
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	4 926	6 270
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € /asukas	473	596
Konsernin lainat 31.12., €/asukas	6 443	6 383
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	67 089	67 089
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	71 729	71 555
Lainat ja vuokravastuut, € /asukas	6 889	6 808
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	24	27
Kunnan asukasmäärä	10 412	10 511

Konsernin taseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan yleisesti pitää 50 % ylittävää omavaraisuutta.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

1.12 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Hallitus esittää tilikauden tuloksen -1 914 806,84 euroa käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan poistoeroa suunnitelman mukaan 77 211,22 euroa ja
- vähennetään tilikauden alijäämä -1 837 595,62 euroa taseen edellisten tilikausien ylijäämästä.

Kertynyt alijäämä kunnan taseessa 31.12.2019 on -733 427,39 euroa.

Hallitus kävi alustavan keskustelun tasapainottamisesta 23.3. ja asiasta päätettiin 30.3.2020. Päätöksen mukaisesti oli tarkoitus tehdä taloutta sopeuttava muutostalousarvio. Koronatilanne paheni päätöksen jälkeen ja näköpiirissä on alijäämäinen muutostalousarvio.

Muutostalousarvioon kootaan koronatilanteen aiheuttamat menolisäykset ja tulojen vähennykset, korjataan verotuloarvio ennusteen mukaiseksi ja korjataan valtionosuusarvio, mikäli tiedot valtiolta saadaan päätöksentekoon mennessä.

Vuoden 2021 talousarvion laadinta ja taloussuunnitelman teko on kertomuksen tekovaiheessa suuren epävarmuuden tilassa. Suomessa vallitseva tilanne tekee suunnittelun mahdottomaksi. Vuoden 2021 talousarvion teon yhteydessä tehdään tasapainostusohjelma sen mukaan, millaiset kuntatalouden ohjeet ovat silloin voimassa.

Taloussuunnitelman sisältö vuosille 2021 - 2022 tehdään täysin uusiksi, sillä tilanne on muuttunut oleellisesti taloussuunnitelman tekemishetkestä.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus. Se kertoo, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on sama kuin nettomenot. Talousarvioluvut on pyöristetty tuhannen euron tarkkuuteen. Pyöristyksen takia nettoluku ei ole aina suoraan menojen ja tulojen erotus.

Menovertailu, ulkoiset ja sisäiset menot (1 000 e)	TA 2019	TP 2019	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	4 369	4 139	-230	94,7
Perusturvapalvelut	40 911	40 780	-131	99,7
Sivistyspalvelut	22 055	22 102	46	100,2
Tekniset palvelut	8 456	8 596	139	101,7
Vesihuoltolaitos	1 198	1 248	50	104,2
Yhteensä	76 989	76 864	125	99,8

Tulovertailu, ulkoiset ja sisäiset tulot (1 000 e)	TA 2019	TP 2019	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	869	820	-49	94,3
Perusturvapalvelut	8 110	7 569	-541	93,3
Sivistyspalvelut	1 346	1 432	-3	99,8
Tekniset palvelut	9 111	8 963	-148	98,4
Vesihuoltolaitos	2 005	2 119	114	105,7
Yhteensä	21 441	20 813	-628	97,1

Nettomenovertailu (1 000 e)	TA 2019	TP 2019	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	3 500	3 320	-180	94,8
Perusturvapalvelut	32 801	33 211	410	101,3
Sivistyspalvelut	20 710	20 759	50	100,2
Tekniset palvelut (nettotulo)	655	367	-288	56,1
Vesihuoltolaitos (nettotulo)	807	871	64	107,9
Yhteensä	55 549	56 052	503	100,9

Verorahoitus (1 000 e)	TA 2019	TP 2019	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Kunnallisvero	36 080	33 825	-2 255	93,7
Yhteisövero	1 840	1 901	61	103,3
Kiinteistövero	2 080	2 145	65	103,1
Yhteensä	40 000	37 870	-2 130	94,7

Valtionosuudet (1 000 e)	TA 2019	TP 2019	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Peruspalvelujen valtionosuus	15 100	15 544	444	102,9
Verotulojen tasaus	5 900	5 839	-61	99,0
Verotulomenetyksen kompen- saatio		458		
Yhteensä	21 000	21 841	841	104,0

Investoinnit (1 000 e)	TA 2019	TP 2019	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Menot	6 155	4 441	-1 714	72,2
Tulot	650	996	346	153,2
Netto	5 505	3 445	-2 060	62,6

Investointien toteutuminen hankkeittain on käyttötalousosan jälkeen erillisenä listana.

2.2 Kunnan kehittäminen

Kehittämistä kunnassa jatkettiin edelleen pitämällä henkilöstö mukana aktiivisessa roolissa toiminnan uudistamisessa. Kehittämistyö on brändätty ”Fiksu kuntatyö” -nimiseksi.

Kehittämishankkeita on mainittu palvelualueiden teksteissä.

Kunteko on Kuntaliiton ja pääsopijajärjestöjen yhteinen kuntatyön tuottavuuden kehittämistä edistävä hanke, jonka neuvottelukunnassa Hämeenkyrön edustus on mukana. Hämeenkyrön kehittämiskohteita esiteltiin hankkeen tilaisuuksissa ja hankkeen sivuilla tekojen torilla.

Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto jakaa vuosittain kertapalkkioita, joilla halutaan tukea pitkäjänteistä ja systemaattista henkilöstölähtöistä kehittämistyötä eli Fiksua kuntatyötä.

Vuoden 2019 kehittämisteoista palkittiin seuraavat: ruokapalveluista terveyskeskuksen keittiö, vammaispalveluista Pähkinäpolun päivätoiminta sekä siivous- ja ruokapalveluista usean toimintayksikön kehittämistyöt

2.3 Hallintopalvelut

Palvelujohtaja: talousjohtaja Tiina Paloranta
Toimielimet: valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja vaaliviranomaiset

Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	3 912 500	4 369 200	4 139 300
Tulot	725 000	869 000	819 600
Netto	3 187 500	3 500 200	3 319 700

Hallintopalvelujen tehtävänä on huolehtia valtuuston ja hallituksen asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta, tarkastuslautakunnan ylläpidosta ja vaalien järjestämisestä. Palvelualueelle kuuluu myös yrityspalveluyhtiön menot.

Hallintopalvelut tuottaa koko kuntaa palvelevat taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä tietohallinnon palvelut perustietotekniikan ja kommunikaatiopalveluiden osalta.

Hallintopalvelujen tavoitteet on määritelty palvelualueetasolla.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Hyvinvointikertomuksen sisällöllinen kehittäminen ja yhteensovittaminen kunnan muun toimintasuunnittelun kanssa hyvinvointityöryhmän ja johtoryhmän yhteisenä työnä	Hyvinvointikertomuksessa selkeä mittaristo ja selostetekstit Hyvinvointityön näkyminen käytännön arjessa, hyvinvointikertomus vastaa tähän	Johtoryhmä käsitteli hyvinvointiasioita muutamaan kertaan. Mittareita muutettiin vuoden 2019 suunnitelmaan ja vuoden 2019 raportti tehtiin uudella tavalla. Hyvinvointikertomus uudistettiin. Valtuustokäsittelyssä kertomuksesta saatiin kiitosta ja kehittämisajatuksia. Vastattavaksi saatiin ponsi perusturvalautakunnan ja sivistyslautakunnan yhteistyöstä.
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä	Kehittyvä, digitalisuutta ja prosessitehokkuutta lisäävä toiminta Sujuvat kokousjärjestelyt (toimiva sähköinen päätöksentekoympäristö)	Prosessien ja toiminnan jatkuva parantaminen, sanallinen arvio Toimielimen itsearviointi prosessinäkökulmasta	Kehittämistyötä on jatkettu edelleen mm. näissä asioista - verkkolaskujen osuus on noussut edellisen vuoden 70 %:sta 76 %:iin - asianhallintajärjestelmän sopimusosuus on otettu käyttöön - talousraportointivalmius on hyvä (uudellaiset raportit tuotettava valtiolle) - Sujuva työ-projekti on aloitettu (O365 pakettin käyttöönotto)

			seudullisesti) Itsearviointit on toteutettu, vastausmäärä oli hallituksella 7/9 ja valtuustolla 28/35, Kokonaisarvosana: kaikkien kysymysten vastausten keskiarvo oli 3,73 (asteikko 1-5)
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Rakentava ratkaisuhakui-nen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri	Valtuusto ja hallitus toteuttavat kuntastrategiaa tukevaa ratkaisuhakuista päätöksentekoa Toimielin ajattelee koko kunnan parasta ja toimii yhteiseen suuntaan	Arvioidaan valtuuston ja hallituksen itsearvioinnin osana	Itsearvioinnin kysymyksen 'Toimielin ajattelee koko kunnan parasta ja toimii yhteiseen suuntaan' vastausten keskiarvo hallituksella 3,7 ja valtuustolla 3,6 (asteikko 1-5)

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi: *Toteutetaan kestä-vää kehitystä	Omalta osaltamme toimimme Hinku-henkisesti	Sanallinen kuvaus tehdyistä toimista	Hallinnon tukipalvelujen kehittämissäpäivän tehtävänä oli omalta osaltaan miettiä keinot hinku-tavoitteiden saavuttamiselle. Toimenpiteiksi otettiin mm. muovinkeräys käyttöön, tulostuksen vähentäminen edelleen, sähkön säästäminen.
Pirkanmaan vihreä helmi: *Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa	-menokasvun kurisapito -alijäämän estäminen -omaisuuden arvosta huolehtiminen	- toimintakatteen mallinen muutos euroa ja % - tilikauden tulos - omistajapolitiikan noudattaminen	- toimintakate kasvoi 2,5 milj. euroa, 4,7 % tilinpäätöksestä 2018 - tulos oli alijäämäinen 1,9 milj. euroa, se oli talousarviota huonompi ja sen kattaminen vei kertyneen ylijäämän ja siirryttiin kertyneen alijäämän tilanteeseen Omistajapolitiikkaa on noudatettu ja kunnan omaisuudesta on pidetty hyvää huolta. Omistajapolitiikan noudattaminen oli johtoryhmän arvioinnin kohteena.

Toimielimet ja johto

talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	486 100	650 800	533 200
Tulot	27 800	30 000	98 100
Netto	458 300	620 800	435 100

Toimielimet ja johto -yksikköön kuuluvat valtuuston ja hallituksen menot, vanhus- ja vammaisneuvosto, vaalit, tarkastuslautakunnan toiminta, yrityspalvelujen hoidon menot sekä johto -kustannuspaikalle kunnanjohtajan ja talousjohtajan menot.

Valtuusto kokoontui 6 kertaa, hallitus 21 kertaa, hallituksen henkilöstöjaosto 4 kertaa, tarkastuslautakunta 15 kertaa, vanhusneuvosto 6 kertaa ja vammaisneuvosto 5 kertaa. Valtuusto ja hallitus pitivät lisäksi seminaareja.

Hallitus perusti 2.9.2019 johtamisjärjestelmätoimikunnan ja antoi sille tehtäväksi käsitellä nykyisen johtamisjärjestelmän vaihtoehdot ja muutostarpeet. Toimikunta antaa loppuraporttinsa huhtikuun 2020 lopussa.

Hallitus perusti 4.3.2019 Keskustan osayleiskaavan 2040 laadinnan ohjausryhmän.

Vuonna 2018 hyväksytyn kuntastrategian ”Menestyvä Hämeenkyrö” jalkauttamista jatkettiin. Kunta oli mukana HHT-kasvukäytävän toiminnassa.

Hallinnon tukipalvelut

henkilöstö- ja hallintopäällikkö Mira Hirvonen-Ylinen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 842 900	2 068 200	1 951 600
Tulot	652 800	809 000	706 200
Netto	1 190 000	1 259 200	1 245 400

Hallinnon tukipalveluihin kuuluu hallintopalvelut, laskentapalvelut, henkilöstöhallinto ja ICT-palvelut.

Hallintopalvelut hoitaa valtuuston ja hallituksen toimistotyöt, keskusarkiston ja viestiliikenteen. Henkilöstöpalvelut hoitaa työnantajatehtävät, palkanmaksun, työnantajailmoitukset ja -tilitykset sekä ohjauksen ja neuvonnan työsuhteasioissa. Laskentapalvelut hoitaa kirjanpidon, tilinpäätöksen, laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen ja taloustilastoinnin. ICT-palvelut hoitaa perustietotekniikan ja nettisivujen yleisen ylläpidon.

Hallinnon tukipalvelujen toiminta siirtyi asiointipistettä lukuunottamatta kunnantalolta väistötiloihin alkuvuonna.

Yhteistoiminta

talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 583 500	1 650 200	1 654 500
Tulot	44 300	30 000	15 400
Netto	1 539 100	1 620 200	1 639 200

Yhteistoimintayksikössä on määrärahat Kuntaliiton ja Pirkanmaan liiton jäsenmaksuihin, Tampereen aluepelastuslaitoksen maksuosuus, maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien osto, alueyhteistyömenot, osuus Joutsenten Reittiin, verotuskustannukset, löytöeläimet, palveluliikenne sekä yleinen joukkoliikenne.

2.4 Perusturvapalvelut

Palvelualueen johtaja: ylilääkäri Tuomas Parmanen 31.3.2019 saakka
sosiaalihoitaja Taina Niiranen 1.4.2019 alkaen

Lautakunta: perusturvalautakunta
perusturvalautakunnan jaosto

Perusturvapalvelut yhteensä

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	40 449 400	40 910 500	40 780 000
Tulot	8 592 200	8 109 800	7 569 000
Netto	31 857 300	32 800 800	33 211 000

Perusturvapalvelut muodostuvat sosiaali- ja terveystalouksista. Perusturvapalveluiden tehtävä on turvata kuntalaisille monipuoliset, yksilölliset, laadukkaat ja vaikuttavat sosiaali- ja terveystaloukset oikea-aikaisesti kaikissa olosuhteissa ja elämäntilanteissa. Hämeenkyrössä perusturvapalvelut tuotetaan integroidusti lähipalveluna saman katon alla olevana palvelukokonaisuutena mahdollistaen myös digitaalisten etäpalveluiden käytön.

Hämeenkyrön perusturvapalveluista oli vahva osallistuminen pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisen maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun. Samalla kehitettiin paikallista perusturvapalvelurakennetta ja palveluita sote-uudistuksen tavoitteiden mukaiseksi ja paikallisen palvelun vahvistamiseksi. Sipilän hallitusohjelman mukainen maakunta- ja sote-uudistus kaatui 8.3.2019. Pirkanmaan kuntapäättäjät päättivät kokouksissaan 29.5. ja 23.8.2019, että Pirkanmaa jatkaa sote-uudistamista oma-aloitteisesti ja -rahoitteisesti ja omin tavoittein.

Vuoden 2019 aikana aloitettiin lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman laatiminen. Ikäohjelmaa ja mielenterveys- ja päihdeohjelmaa valmistelevat työryhmät nimettiin ja ko. ohjelmat valmistellaan vuoden 2020 aikana.

Perusturvapalvelujen nettomenot ylittivät talousarvion 2019 noin 410 000 eurolla. Ylitys koostuu siitä, että toimintatuotot jäivät noin 540 000 euroa ja toimintamenot noin 130 000 euroa talousarviota pienemmiksi. Toimintamenojen suurin yksittäinen ylitys kohdistui erikoissairaanhoidon, noin 850 000 euroa. Terveystalouksien nettoylitys oli noin 910 000 euroa, josta lähes 95 % kohdistui erikoissairaanhoidon. Sosiaalipalveluiden nettomenot jäivät noin 520 000 euroa alle talousarvion.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Ohittamaton Hämeenkyrö *Hyvä valinnanvapautuottajien valikoima, laadukkaat neuvontapalvelut, hyvä kuntakuva	Hämeenkyrön sosiaali- ja terveystaloukset ovat haluttu kilpailukykyinen toimija valinnanvapautuottajien joukossa.	Osallistuminen valtakunnalliseen asiakaskyselyyn palveluverailun parantamiseksi. Brändin rakentaminen mm. digitalisaation avulla esim. videoklipit nettisivuille.	Sote-uudistuksen valmistelun päätyttyä valtakunnallista kyselyä ei tehty. Yksiköt ovat julkaisseet toiminnastaan mm. videoklippejä. Myös erilaisiin rekrytointitapahtumiin on osallistuttu aktiivisesti.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi *Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa	Henkilöstön uudistuminen, joustavat siirrot palvelukysynnän mukaan. Vapautuneiden resurssien käytön arviointi koko perusturval palveluissa. Tiivis ja tehokas tilojen käyttö.	Talous- ja toimintatilastot	Vapautuneet vakanssit on siirretty palvelukysynnän mukaan, esim. kuntoutusosastolta Kurjenmäkikotiin. Tilat ovat tehokkaassa käytössä.

Hallinto- ja toimistopalvelut palvelualueen johtaja

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	785 700	801 000	787 500
Tulot	100	0	100
Netto	785 600	801 000	787 400

Perusturvalpalveluiden hallinto- ja toimistopalvelut toimii palvelualueen johdon tukena vastaten toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoinnista, sisäisestä laskennasta sekä sille osoitetuista muista yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä.

Perusturvalautakunta kokoontui 10 kertaa ja perusturvalautakunnan jaosto 3 kertaa.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Rakentava, ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri	Rakentava ja toisia kunnioittava päätöksenteko	Arvosana 5 Lautakunnan itsearviointi, asteikolla 1-5	3,88

Terveyspalvelut

ylilääkäri Tuomas Parmanen

Terveyspalvelut yhteensä

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	22 664 800	22 852 800	23 520 900
Tulot	2 473 000	2 750 900	2 493 200
Netto	20 191 800	20 101 900	21 027 700

Terveyspalveluita järjestetään kuntalaisille terveydenhuoltolain sekä muiden erikoislakien mukaisesti kunnan voimavarojen puitteissa.

Vuoden 2019 aikana terveyspalveluissa oli lääkäripula. Syksyyn 2019 asti tukeuduttiin vahvasti ostopalvelulääkäreiden työpanokseen avosairaanhoidossa ja koulu- ja neuvolapalveluissa. Lisäksi viikonloppupäivystykset ulkoistettiin yksityiselle palveluntuottajalle ja perusturvalautakunta päätti arkipäivystysajan lyhentämisestä välille klo 16 – 18. Terveyskeskussairaalan paikkoja vähennettiin, akuuttiosasto 20 paikkaan ja kuntoutusosasto 10 paikkaan. Lääkärivaje näkyi kiireettömän palvelun saatavuuden heikentymisenä, erikoissairaanhoidon palveluiden käytön kasvuna ja kiireettömien palvelutarpeiden painopisteen muuttumisena kiireelliseksi palvelutarpeeksi.

Kiirevastaanottojen kuormaa on pyritty hallitsemaan hoidon tarpeen arviolla, hoitajavastaanotoilla ja lääkäri-hoitajayhteistyöllä. Avosairaanhoidossa työskentelee sairaanhoitajan rajoitetun reseptinkirjoitusoikeuden omaava hoitaja. Potilaiden hoitoon ohjaus- ja hoidon tarpeen arviointiprosessin kehittämistä jatketaan edelleen, tavoitellen asiakkaan ohjautumista suoraan oikealle terveysalan asiantuntijalle. Sairaanhoitajat ottavat osaa akuuttipotilaiden hoitoon. Toiminnan muutoksella saadaan lääkäri- ja hoitajaresurssi kohdentumaan tarkoituksenmukaisesti. Aloitettua etävastaanottotoimintaa jatketaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä ja toimintaa pyritään laajentamaan ja selkeyttämään. Etävastaanoton koordinointi on erikoissairaanhoidossa. Sähköisen hoidontarpeen arvion käyttöä jatkettiin.

Terveyspalveluiden nettoylitys oli noin 910 000 euroa, josta lähes 95 % eli 855 000 euroa kohdistui erikoissairaanhoitoon. Terveyspalveluiden toimintatuotot jäivät talousarviota 2019 noin 260 000 euroa pienemmiksi. Tuottojen vähentymiseen vaikuttivat lääkärivajeesta johtuva hoitoon pääsyn heikentyminen. Keskimäärin yhdellä potilaalla oli yksi käynti/vuosi, kun normaalissa resurssitilanteessa käyntejä olisi 2-3/vuosi. Osastopaikkojen vähentäminen ja kesäajan osastosulku ulkokuntalaisten hoitoa koskien vaikuttivat myös tuottoihin. Tähystystutkimusten määrä jäi vähäisemmäksi liittyen tähystävän lääkärin työpanoksen siirtoon osastolle. Suun terveydenhuollossa toteutettiin kestoaltaan pidempiä hoitokokonaisuuksia, mikä vähensi volyymia.

Perusterveydenhuolto

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	10 494 500	10 886 800	10 699 300
Tulot	2 473 000	2 750 900	2 493 200
Netto	8 021 500	8 135 900	8 206 100

Perusterveydenhuollon vastuualue koostuu seuraavista osavastuualueista:

- Avohoito
- Suun terveydenhuolto
- Terveyskeskussairaala
- Täydentävät palvelut

Avohoito

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	4 231 300	4 162 200	4 465 900
Tulot	858 700	892 600	697 800
Netto	3 372 500	3 269 600	3 768 100

Ehkäisevän terveydenhoidon ja perhekeskuksen palveluihin ostettiin lääkäripulasta johtuen lääkäripalveluita lainsäädännön velvoitteita täyttämään. Lääkäripulasta huolimatta perhekeskuksen verkostomainen toimintatapa on kyennyt vastaamaan perheiden tarpeisiin. Erilaisten kyselyiden perusteella mielenterveyden kysymykset nousevat palvelutarpeen keskiöön. Palveluita on organisoitu paikallisin hyvinvointitiimein. Lokakuun alusta myös lastenpsykiatriin osaamista saatiin jälleen osaksi palvelua. Neuropsykiatrisen kuntoutuksen ja osaamisen tarve on kunnassa lisääntynyt. Tämä on huomioitu talousarviossa 2020, joka sisältää määrärahan poikkihallinnollisen Neuropsykiatrisen kuntoutuksen koulutukseen (Nepsy -hanke).

Sairaanhoidon osalta sairaanhoitajien vastaanottotoiminta lisääntyi huomattavasti vuoden 2019 aikana. Etenkin erilaiset vuorokausiseurannat, kuten unipolygrafia- (uniapnea) tutkimukset lisääntyivät. Vuonna 2019 tutkimuksia tehtiin 94 kpl, kun niitä vuotta aiemmin oli 37 kpl.

Sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy hitaasti. Sähköinen hoidon tarpeen arviointi hakee vielä käyttäjäkuntaansa. Sähköinen ajanvaraus netin kautta on helpompi tapa lisätä digitalisaatiota. Puhelintavoittamisen lisäksi on lisätty mahdollisuutta varata aikaa sairaanhoitajalle myös sähköisen ajanvarauskalenterin kautta.

Poliklinikan kehittämiskohteena on ollut erikoislääkäritasoisien etävastaanoton järjestäminen lähipalveluna. Muutamia etävastaanottoja on toteutettu vuoden 2019 aikana, mm. nefrologi (munuaissairaudet) ja ihotaudit haavahoidoissa. Lisäksi ravitsemusterapeutin vastaanottoja on voinut toteuttaa etäpalveluna. Lääkkeenmääräämisoikeuden omaava hoitaja on saavuttanut asiakaskuntansa ja palaute vastaanotolta on ollut myönteistä.

Päihde- ja mielenterveyden avopalveluissa kysyntä kasvaa tasaisesti. Mielenterveyskuntoutujien asumisyksikön Kotorinnekodin siirryttyä Kyröskoskelle arvioitiin myös päivä- ja ryhmätöiminnan sijoittumista. Veteraanikodin yhteyteen on tavoitteena saada tilat päivätoiminnalle. Tämä on taloussuunnitelmassa 2020. Päihde- ja mielenterveysyksikön ja terveyskeskuksen osaamista vahvistettiin sosiaaliohjauksella ja toiminnan painopiste haki paikkaansa vuoden 2019 aikana.

Terveydenhuolto

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Kuntalainen saa riittävän tiedon terveellisen ravitsemuksen ja liikunnan mahdollisuuksista hyvinvointiinsa. Kuntalaiset saavat mahdollisimman helposti, joustavasti ja	Terveydenhuollon tuottama liikunta- ja ravitsemuskoulutus (Vesote- hanke) kunnan kaikille toimialueille yhdessä hyvinvointikoordinaattorin ja liikuntapalveluiden kanssa (toteutuneet koulutukset). Perhekeskustoimintamallin mukainen palvelutuotanto vastaa	Liikunta- ja ravitsemuskoulutus (Vesote-hanke) ei tavoittanut sille asetettuja vaatimuksia henkilöstövaihdosten johdosta. Ravitsemus- ja liikuntatietoutta levitetään palvelualueille kunnan hyvinvointityön kautta. Perhekeskustoimintamalli käynnistyi hyvin. Erilaisia perheiden

	varhaisessa vaiheessa heidän elämäntilannettaan tukevat palvelut.	mahdollisimman taroituksenmukaisella tavalla palvelutarpeeseen (pidetyt verkostokokoukset toiminnan arvioimiseksi).	palveluiden parantamiseen tähtääviä tiimitapaamisia pidettiin noin 20.
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä	Ennaltaehkäisevissä palveluissa hyödynnetään mahdollisimman monipuolisesti digitaalisia palveluja.	Sähköisen ajanvarauksen käyttö (tehdyt ajanvaraukset). Sähköisen äitiyskortin käyttöönotto.	Sähköisen ajanvarauksen käyttö ennaltaehkäisevissä palveluissa tarvitsee edelleen vakiinnuttamista ja järjestelmien yhteensovittamista. Sähköisen äitiyskortin käyttöönotto siirtyi vuodelle 2020.

Sairaanhoito

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä	Asiakaskokemuksen parantamiseksi, palvelutapojen monipuolistamiseksi ja tavoitettavuuden lisäämiseksi vakiinnutetaan digitaalisten palveluiden käyttöä. Oikeat resurssit oikea-aikaisessa käytössä tehokkaasti ja vaikuttavasti.	Klink-palvelun käyttötilasto (tavoitetaso 50/viikko). Sähköisen ajanvarauksen käyttöönotto (tehtyjen ajanvarauksen tilasto). Lääkäri/hoitaja käyttöastetilastot.	Tavoitetta ei saavutettu. Käyttäjät eivät vielä ole ottaneet palvelua laajasti käyttöön. Sähköinen ajanvaraus yhtenä mahdollisuutena hoitajan vastaanotolle otettiin käyttöön marraskuussa, tilastoa ei ole vielä saatavilla. Lääkärien käynnit 12 659 (vuonna 2018: 17 287) Hoitajien käynnit 12 067 (vuonna 2018: 11 959)
Ohittamaton Hämeenkyrö *Hyvä valinnanvapautuottajien valikoima, laadukkaat neuvontapalvelut, hyvä kuntakuva	Hämeenkyrön terveyskeskuksen vastaanottopalveluita monipuolistetaan entisestään ja laadukkaita terveys- ja neuvontapalveluja tuotetaan moniammatillisesti.	Lääkkeenmääräämis- hoitajan vastaanotto- käynnit osa päivittäistä asiointia (käyntitilastot). Sosiaaliohjaajan palvelu on osa terveyskeskuksen neuvontaa (toimintatilastot).	Palvelu on otettu käyttöön ja otettu hyvin vastaan. Kohdenettu tilastointi on ollut käytössä loka-kuusta 2019 alkaen, kolmen kuukauden käynnit 326. Sosiaaliohjaaja aloitti neuvontapalvelut terveyskeskuksessa. Tilastotietoja ei ole kokonaisuudessaan

			saatavilla, koska palvelu sijoittuu sekä sosiaali- että terveyspalveluiden alueelle. Tilastointia kehitetään.
--	--	--	---

Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Työn painopiste siirtyy enemmän avo- ja ennaltaehkäisevän työn suuntaan, verkostomainen työ tiivistyy.	Toimintatilastot (uudet resurssit mm. psykiatrinen sairaanhoitaja ja sosiaaliohjaaja), verkostopalaverit ja palvelupolut.	Erilaiset verkostopalaverit ja palvelupolut ovat lisääntyneet mm. erikoissairaanhoidon, työllisyyspalveluiden ja Kelan kanssa.

Täydentävät palvelut

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 553 500	1 584 000	1 539 600
Tulot	151 900	149 400	146 200
Netto	1 401 600	1 435 500	1 393 400

Toiminta

- Röntgenpalvelut
- Fysioterapia ja lääkinällinen kuntoutus
- Välinehuolto
- Puhtaanapito
- Laitoshuolto
- Keskusvarasto

Fysioterapian ja kotihoidon/kotihoidon fysioterapeutin kanssa tehty yhteistyö on edistänyt asiakkaiden kuntoutuksen ja apuvälineiden saamista ja lisännyt kotona asumisen mahdollisuutta pidempään. Fysioterapian suoravastaanotot ovat toiminnassa ja niitä kehitetään edelleen, jotta asiakkaat ohjautuisivat helpommin vastaanotolle.

Maakunnallisen yhteisen apuvälinerekisterin (Effector) toiminta on käynnistynyt hyvin Pirkanmaan kuntien fysioterapeuttien yhteistyöllä. Hyvien, toimivien apuvälineiden saaminen nopeammin on ollut mahdollista kierrätettävien apuvälineiden lainaustoiminnan kautta. Lisäksi tehdyt kilpailutukset ovat vaikuttaneet apuvälineiden hankintakustannuksiin ja lainaustoimintaan edullisesti.

Laitoshuoltajia koulutettiin oppisopimuksella työvoiman saatavuuden varmistamiseksi.

Siivoustyön mitoitukset aloitettiin poliklinikalta ulkopuolisen konsultin avustuksella.

Kurjenmäkikodin remontin valmistuttua kiinteistön siivoustarve lisääntyi.

Asiakaspalaute tilojen siisteydestä ja puhtaudesta on ollut positiivista kaikissa yksiköissä.

Pitkäaikainen keskusvaraston hoitaja eläköityi ja varaston toimintoja järjesteltiin uudelleen.

Tarkoituksena on saada synergiaetuja tukipalveluihin mm. apuvälinetoiminnan ja hoitotarvikkeiden käytön osalta.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä	Tuki- ja täydentävät palvelut kykenevät tuottamaan ajantasaisesti ja resurssitehokkaasti palveluja eri toimintoihin.	Uuden apuvälinekeskuksen toiminnan sujuvuus poistaa hukakäyttöä ja parantaa palvelun laatua ja laskee hintaa (Efector -tilasto). Fysioterapeutin selkävastaanoton käyttöönoton toimintatilasto.	Palvelu on sujuvoittanut toimintaa ja parantanut apuvälineiden saatavuutta. Tilastotietoa ei vielä ole saatu Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä. Fysioterapeuttien selkävastaanotosta ei vielä ole riittävää toimintatilastoa

Suun terveydenhuolto

ylilääkäri Tuomas Parmanen (hammaslääkärit)

johtava hoitaja Tarja Soukko (hammashoitajat ja suuhygienistit)

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 101 600	1 208 000	1 241 300
Tulot	477 600	700 900	575 900
Netto	624 000	507 100	665 500

Suun terveydenhuollon toiminnan perusta on suun terveyden edistäminen. Hammashoitopalveluita tuotetaan kuntalaisille hoitotakuun määrittämässä rajoissa Hämeenkyrön hammashoitolassa. Viikonloppu- ja arki-iltapäivystykset ostetaan Tampereen ympäristökuntien yhteisellä sopimuksella Acutasta.

Hammaslääkäreitä on yhteensä kuusi, joiden työpanos on ollut kahden hammaslääkärin osaaikaisuuden vuoksi yhteensä viiden hammaslääkärin verran. Lisäksi itsenäistä potilasvastaanottoa toteuttaa kaksi suuhygienistiä. Pidempiä hoitoaikoja vievät hammaslääketieteelliset hoidot, kuten juurihoidot ja pienkirurgiset hammastoinenpiteet, jotka on otettu omaksi toiminnaksi ostopalveluiden sijaan. Nämä ovat pidentäneet käyntiaikoja, lisänneet hoitotarvikkeiden kustannuksia ja parantaneet palvelun monipuolista saatavuutta sekä vähentäneet tähän tarkoitukseen aiemmin käytetyn ostopalvelun menoja. Lisäksi yhden hammaslääkärin oikomishoidon osaamista on vahvistettu. Suun terveydenhuollon palveluissa on ollut käytössä sähköinen ajanvarausmahdollisuus.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Ohittamaton Hämeenkyrö *Hyvä valinnanvapautuottajien valikoima, laadukkaat neuvontapalvelut, hyvä kuntakuva	Suun terveydenhoidon työtilat ovat tehokkaassa käytössä ja palvelut vastaavat kysyntään ja asetettuihin vaatimuksiin. Monipuolinen perustason hammashoito. Ostopalveluja kyetään edelleen vähentämään.	Talous- ja toimintatilastot. Valvontaviranomaisen asettama jonotavoite ei ylity. Palveluun pääsyn aika nopeutuu.	Hoitoonpääsy on toteutunut valvontaviranomaisen asettamassa ajassa Palveluun pääsy on nopeutunut, marras-joulukuussa hammaslääkärille odotusaika 36 vrk

Terveyskeskussairaala

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	3 608 200	3 931 700	3 452 400
Tulot	984 800	1 008 000	1 073 300
Netto	2 623 400	2 923 700	2 379 100

Terveyskeskussairaalan osastopaikat vähentyivät 39:stä 30 paikkaan toukokuun lopulla 2019, jolloin lääkäripulan vuoksi osastot yhdistettiin kesän ja alkusyksyn ajaksi. Lokakuun alussa osastot eriytyivät akuutti- ja kuntoutusosastoksi. Akuuttiosastolla on 20 paikkaa ja kuntoutusosastolla 10 paikkaa. Pitkäaikaipotilaat siirtyivät Kurjenmäkikodin asumispalvelupaikoille marraskuussa 2019.

Akuuttiosaston toimintaa on kehitetty hoidon tarpeita vastaaviksi ja osastolle kehitettiin hoidon laatumittaria, jonka tuloksia päästään tulkitsemaan 2020. Oman kunnan potilaat ovat päässeet hoitoon 100%:sti ja myös ulkokuntalaisia on hoidettu paljon. Palliatiiviset potilaat ovat päässeet osastolle heti, kun hoitoa ovat tarvinneet.

Kuntoutusosaston toiminta on kehittynyt. Yhdestä potilashuoneesta tehtiin kuntosali ja kuntoutusta tukevaa hoitotyötä on kehitetty yhdessä henkilökunnan kanssa. Hoitojaksot ovat lyhentyneet ja aktiivisella kuntoutuksella on saatu hyviä tuloksia.

Dialyysissa paneuduttiin etävastaanottotoiminnan laadulliseen parantamiseen. Näkyvyyden lisäämisellä on ollut positiivinen vaikutus hoitomäärien kasvuun. Fysioterapeutin resurssia on hyödynnetty myös dialyysissä ja tulokset ovat olleet hyviä.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Ohittamaton Hämeenkyrö *Hyvä valinnanvapautuottajien valikoima, laadukkaat neuvontapalvelut, hyvä kuntakuva	Hämeenkyrö valitaan terveystalouden tuottajaksi.	Hämeenkyröläiset valitsevat oman terveyskeskussairaalan palvelujensa tuottajaksi.	Hämeenkyröläiset ovat pääsääntöisesti valinneet Hämeenkyrön omaksi terveystalouden tuottajaksi.
	Ulkokuntalaiset valitsevat Hämeenkyrön terveystalouden tuottajaksi.	Asiakaspalveluiden ostot muilta kunnilta < 5 000 €/v. Kotikuntakorvaukset lisääntyvät.	Tavoite ei toteutunut. Kotikuntakorvaustulot kasvoivat sekä akuuttiosastolla että dialyysissä.
	Tyytyväinen asiakas.	Asiakastyytyväisyyskysely > 3 asteikolla 1-5.	Asiakastyytyväisyyskysely tehtiin heti tammikuussa 2020 vuoden 2019 palveluista. Tulos oli yli 4 molemmilla osastoilla ja dialyysissä.

Erikoissairaanhoito

ylilääkäri Tuomas Parmanen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	12 170 300	11 966 000	12 821 500
Tulot	0	0	0
Netto	12 170 300	11 966 000	12 821 500

Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin (PSHP) toiminta-ajatuksena on luoda edellytyksiä terveyttä ja toimintakykyä edistävälle erikoissairaanhoidolle, erityistason sairaanhoidolle, tieteelliselle tutkimukselle ja koulutukselle. Palvelun tuottaminen tapahtuu ns. yksi sairaala -mallilla, jonka alla toimivat TAYS kantasairaala, TAYS Vammala, TAYS Valkeakoski ja TAYS Hatanpää sekä psykiatriasia palveluita tuottava Pitkämäen sairaala.

Sairaanhoitopiiriin tilaus tapahtuu tilaaja-tuottajamallin mukaisesti Kolmostien renkaassa, johon Hämeenkyrö kuuluu. Tilaajarenkaan pääneuvottelijana toimii Hämeenkyrön ylilääkäri. Kustannusten jakamisen perusteena lopullisessa laskutuksessa sairaanhoitopiiri käyttää kunkin kunnan kyseessä olevan vuoden todellista erikoissairaanhoidon käyttöä. Vuoden 2019 erikoissairaanhoidon tilaus on tehty yksittäisten erikoisaloiden hoitopolkujen tasolla ottaen huomioon oma hoitopolkukäytäntö sekä mahdollinen sairastavuus. Erikoissairaanhoidon erikoisalakohdittaisen käytön ennustaminen on haasteellista ja voi vaihdella merkittävästi eri vuosien välillä. Monet kalliit ja kustannuksia huomattavasti nostaneet sairaudet eivät ole ennustettavissa tai ehkäistävissä omalla toiminnalla. Jatkuvasti kehitetään potilaille parempia ja tehokkaampia hoitomuotoja, mikä luo kustannusnousua nyt ja tulevaisuudessa.

Erikoissairaanhoitoon kuuluu myös ns. oma erikoissairaanhoito, jolla tarkoitetaan maksusitoumusmenettelyllä ostettavaa yksityistä erikoissairaanhoitoa. Näitä palveluja ovat esimerkiksi erikoislääkärikonsultaatiot ja perustason päiväkirurgiset erikoislääkäritasoiset toimenpiteet. Hämeenkyrössä erikoissairaanhoitoa on siten osittain korvattu yksityislääkärikonsultaatiolla ja tutkimuksilla sekä sujuvalla jatkohoitajärjestelyillä terveyskeskuksen akuutti- ja kuntoutusosastolla.

Erikoissairaanhoito sisältää myös muiden kuntien tai sairaanhoitopiirien alueilta tulevia erikoissairaanhoidon menoja, jotka tulevat pääosin potilaan mahdollisuudesta valita julkisen erikoissairaanhoidon palveluntuottaja.

Erikoissairaanhoidon menot ylittivät talousarvion noin 855 000 eurolla. Tästä ennakoidun kalliin hoidon tasauksen osuus oli 240 000 euroa ja muun kuin PSHP:n tuottaman erikoissairaanhoidon osuus 110 000 euroa, pitäen pääosin sisällään potilaan vapaan valinnan piiriin kuuluvan erikoissairaanhoidon kuten Jokilaakson sairaalan käytön.

Suurimmat PSHP:n ylitykset kohdistuivat psykiatriin erikoisaloihin (nuoriso-, lasten- ja aikuispsykiatria), sydänsairauksiin ja ulkoisiin ostoihin. Näiden osuus oli yhteensä 805 000 euroa, näistä kustannuksista 755 000 euroa syntyi tilinpäätösvoiton kolmen viimeisen kuukauden aikana. Suurin osa erikoissairaanhoidon menojen ylityksistä muodostui viimeisen kolmen kuukauden ajalta ja ennakoidun kalliin hoidon tasauksen jälkilaskusta. PSHP:n erikoissairaanhoidon kokonaismenoista lähes 1,4 milj. euroa aiheutui 20 ns. kalleimman potilaan hoidosta.

Sosiaalipalvelut

vs. sosiaalijohtaja Päivi Niemi 31.3.2019 saakka
sosiaalijohtaja Taina Niiranen 1.4.2019 alkaen

Sosiaalipalvelut yhteensä

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	16 998 900	17 256 800	16 471 700
Tulot	6 119 100	5 358 900	5 075 700
Netto	10 879 800	11 897 900	11 395 900

Sosiaalipalveluiden avulla edistetään ja ylläpidetään kaikkiin väestöryhmiin kuuluvien kansalaisten ja yhteisöjen hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Palvelut on pyritty tuottamaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti, kustannustehokkaasti ja asiakkaiden tarpeita vastaten. Kurjenmäkikodin remontti valmistui lokakuussa 2019. Remontin myötä kunnan omien erilaisiin tarpeisiin vastaavien asumispalvelupaikkojen määrä on lisääntynyt. Jatkossa painopistettä pystytään siirtämään asumispalvelujen ostoista yhä enemmän omaan toimintaan. Toimintavuoden aikana on valmisteltu ja hyväksytty yksityisten sosiaalipalvelujen ohjaus- ja valvontasuunnitelma vuosille 2020 - 2023. Perusturvalautakunta on päättänyt laittaa käyntiin Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman, Ikäohjelman ja Mielenterveys- ja päihdeohjelman päivittämisen. Myös Kotouttamissuunnitelman päivitystyö on ollut käynnissä.

Sosiaalityö ja perhepalvelut

johtava sosiaalityöntekijä Päivi Niemi

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	3 818 500	3 966 000	3 338 000
Tulot	2 639 200	2 290 800	1 969 100
Netto	1 179 400	1 675 200	1 368 800

Toiminta

- Aikuissosiaalityön palvelut ja ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki
- Väilystilien hoito
- Maahanmuuttajien sosiaalityön palvelut ja hybridiyksikkö
- Lastensuojelu
- Lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalityön palvelut
- Perheoikeudelliset palvelut
- Perheneuvonnan palvelut
- Perhetyö

Sosiaalityö- ja perhepalvelut -yksikössä osallistuttiin valtakunnallisiin ja alueellisiin kehittämissankkeisiin. PRO SOS-uudenlaista sosiaalityötä kehittämässä (2017 - 2019) oli aikuissosiaalityön kehittämishanke ja lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE (2016 - 2019) toimi Pirkkanmaalla Pippuri-hankkeena, myös kunnan Laperyhmä toimi paikallisen kehittämistyön koajana. Erityisesti on edistetty perhekeskusverkoston yhteistyötä. Lisäksi Hämeenkyrössä sitouduttiin Pikassoksen toteuttamaan sosiaalialan kunnallisten työyhteisöjen ilmapuntarihankkeen kehittämiseen ajalla 1.5.2019 - 30.4.2021.

Kunta hoiti täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen maksamisen. Vuoden aikana ehkäisevän toimeentulotuen päätösten määrä liki kaksinkertaistui 60 kotitaloudesta 118 kotitalouteen. Kelan kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä. Vuoden aikana toimi työllisyyspalveluiden kanssa yhteistyössä sosiaalisen kuntoutuksen luontoryhmä.

SPR:n ylläpitämässä Hybridiyksikössä järjestettiin ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden palvelut ryhmä- ja perheryhmäkodissa ja tukiasumisena. Lisäksi SPR tuotti kuntaan asumaan jääneille täysi-ikäisille oleskeluluvan saaneille nuorille kotoutumislain mukaista asumispalvelua. Tilaajana toiminnasta vastasi kunta ja kustannuksista vastasivat Ely-keskus ja Maahanmuuttovirasto. Sosiaalityöntekijän ja sairaanhoitajan palvelut tuotettiin kunnasta. Vuonna 2019 Hämeenkyrön Hybridin asiakasmäärä oli laskeva ja asiakasrakenne painottui oleskeluvan saaneisiin itsenäistymisprosessiin siirtyviin tai täysi-ikäistyviin nuoriin. Vuoden 2019 lopussa Hybridiyksikössä asui oleskeluluvan saaneita 7, turvapaikanhakijoita 4, tuetussa asumisessa oli 2 asiakasta ja jälkihuollossa 5 asiakasta.

Lastensuojelu sisältää avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon palvelut. Lastensuojeluilmoituksia tuli vuoden aikana 232 (220) ja yhteydenottoja tuen tarpeen arvioimiseksi 41 (52). Avohuolto on lasten ja perheiden kotiin annettavaa tukea, joka voi olla omaa toimintaa tai ostopalvelua. Lisäksi lapsi on mahdollista sijoittaa määräajaksi kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli vuoden aikana 39 (40) lasta. Sijaishuollossa lapsi sijoitetaan toistaiseksi joko perhehoitoon tai laitoshuoltoon. Kaikilla yli puoli vuotta kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleilla lapsilla on oikeus jälkihuoltoon, joka päättyy 21 ikävuoteen. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia oli 26 (27), huostaanottoja tehtiin vuoden aikana yksi ja vuoden lopussa huostassa oli 11 (13) lasta. Kiireellisesti sijoitettuna oli vuoden aikana 4 lasta. Lastensuojelutyö tehtiin lain edellyttämässä määräajassa. Lastensuojelun laitoshoidon kustannukset laskivat, koska sijoituksia oli arvioitua vähemmän.

Lapsiperheiden sosiaalityön palveluihin kuuluu sosiaalihuoltolain mukaisten palvelutarpeen arviointien tekeminen, lapsiperheiden sosiaaliohjaus sekä sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden myöntäminen. Palvelutarpeen arviointeja tehtiin vuoden aikana 98 (112) ja lapsiperheiden sosiaalityössä sosiaalihuollon asiakkaana oli 83 (76) lasta.

Lastenvalvoja on sosiaalihuollon asiantuntija lapsen huoltoon, tapaamisoikeuteen, elatukseen ja isyyden vahvistamiseen liittyvissä asioissa. Lastenvalvoja vahvisti 217 (233) elatus- ja huoltosopimusta. Lastenvalvoja vastaa kaikkien isyyden tunnustamista koskevien asiakirjojen lähettämisestä maistraattiin ja hoitaa myös muita isyysasioihin liittyviä tehtäviä. Lapsen voi tunnustaa joko ennen syntymää neuvolassa tai syntymän jälkeen lastenvalvojan luona. Lastenvalvoja käsittelee 39 (40) isyysasia.

Perheneuvonnan palvelut on suunnattu kaikille perheille, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria. Perheneuvonnan palveluihin kuuluu psykologin, puheterapeutin ja lastenpsykiatrin palvelut. Psykologien ja puheterapeutin vastaanotolle voi hakeutua ilman lähetettä matalalla kynnyksellä. Perheneuvonnassa kävi perheitä 286. Lapsia ja nuoria oli asiakkaina 242 (234) ja aikuisia 323 (338) (näissä luvuissa lastenpsykiatri 10/2019 alkaen). Lisäksi oli muita ostopalveluja tarpeen mukaan.

Perhetyön ohjaajan ja perhetyöntekijän työ on suuntautunut sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön, lastensuojelun perhetyöhön sekä perheohjauspalveluun. Perhetyö on suunnitelmallista, tavoitteellista ja pitkäkestoista työskentelyä perheen kanssa. Perheohjauspalvelu on lyhytkestoista matalan kynnyksen tukea, 1-6 käyntiä/perhe. Yhteensä vuoden aikana oli asiakkaana 55 (46) perhettä. Kotikäyntejä perhetyössä tehtiin vuoden aikana yhteensä 660 joko yksin tai työparina. Lisäksi järjestettiin seikkailuteemalla kesäkerho 9 lapselle.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Perheet saavat mahdollisimman helposti, joustavasti ja varhaisessa vaiheessa heidän elämäntilannettaan tukevat palvelut.	Perhekeskustoimintamallin mukainen palvelutuotanto vastaa mahdollisimman taroituksenmukaisella tavalla palvelutarpeeseen (pidetyt verkostokoukset toiminnan arvioimiseksi).	Lape-työryhmän, perhekeskustiimin ja Laku-tiimin säännölliset kokoontumiset toteutuneet.

	Sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain määräajoissa pysyminen. Tuetaan verkostoyhteistyötä tiivistämällä vaikeassa elämäntilanteessa olevia aikuisiasiakkaita saavuttamaan sellaiset palvelut, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan. Maahanmuuttaja-asiakkaiden kotoutumisen edistäminen verkostoyhteistyötä kehittämällä.	Käsittelyaikojen seuranta. Toimintatilastot, verkostopalaverit ja palvelupolut. Verkostopalaverit ja palvelupolut.	Lain edellyttämässä määräajoissa on pysytty. Yhteistyö esim. sosiaalisen kuntoutuksen luontoryhmä, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu TYP-toiminta, eläkeselvittelyt Käynnistetty kotouttamisohjelman päivitys teemana koko kunta kotouttaa ja kotoutujan osallisuus
--	--	---	--

Vammaispalvelut

vammaispalveluiden päällikkö Leena Kyröjoki

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	3 139 500	3 453 000	3 321 100
Tulot	444 600	491 300	469 300
Netto	2 694 900	2 961 700	2 851 700

Vammaispalvelujen toiminta kattaa sekä vammaispalvelulain että kehitysvammalain mukaiset palvelut. Vammaispalveluilla pyritään tukemaan eri tavalla vammaisten henkilöiden osallisuutta ja yhdenvertaista toimintaa muiden kuntalaisten kanssa sekä poistamaan vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä jokapäiväisessä elämässä. Vammaispalvelulain mukaisia tukitoimia järjestetään tilanteessa, jossa vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja palvelutarpeisiin sopivia palveluja muun lain nojalla.

Palvelumuodot ja sisällöt:

- palveluohjaus ja sosiaalityö
- Päihinäpolun päivätoiminta
- päivätoiminta ostopalveluna
- kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen; Jaakonkoti ja Tunturi
- palveluasuminen ostopalveluna
- kotiin myönnettävä palveluasuminen
- tukiasuminen
- tilapäishoitopalvelut mm. perhehoitona
- kuntouttava laitoshoidon esim. PSHP Tukikeskus
- henkilökohtainen apu työntantajamallilla tai ostopalveluna
- kuljetuspalvelut
- asunnon muutostyöt ja asuntoon myönnettävät laitteet
- määrärahasidonnaiset palvelut ja avustukset
- alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki siirtyi 1.1.2019 alkaen vammaispalvelujen hoidettavaksi. Omaishoidontuen asiakkaana oli 21 alle 65-vuotiaasta asiakasta. Loppuvuoden 2019 aikana valmisteltiin 1.1.2020 toimintansa aloittanutta maakunnallista henkilökohtaisen avun yksikköä, jonka toimipiste sijaitsee Tampereella. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen tarpeet ja asiakasmäärät pysyivät samalla tasolla kuin aikaisempina vuosina.

Kehitysvammaisten päivätoiminnassa tuettiin vuoden 2019 aikana asiakkaiden hyvinvointia erityisesti luonnon ja liikunnan keinoin. Asiakkaiden kanssa käytiin luontoretkeillä ja pidettiin luontotuokioita. Päivätoiminnassa tehtiin aistikävelyitä ja kuntovartteja, hyödyntäen jättitabletteja Yetiä. Päivätoiminta teki yhteistyötä kunnan vammaispalvelujen asumisyksiköiden ja työllisyyspalvelujen kehitysvammaisten työtoiminnan kanssa esimerkiksi yhteisen liikuntaryhmän muodossa.

Kehitysvammaisten asumisyksiköissä tarjottiin asukkaille luontoelämyksiä, esimerkiksi hevosavusteista toimintaa yksilö- ja ryhmämuotoisena. Asumisyksikkö Tunturissa yhdellä asukkaalla oli kesäkanoja. Retkiä tehtiin kohteisiin, joissa oli eläimiä. Asumisyksiköissä tehostettiin kierrätystä luomalla omat kierrätyspisteet. Asukkaita osallistettiin kierrätykseen, he mm. toimittivat jätteitä kierrätyspisteisiin.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Mahdollistetaan vammaisen henkilön integroituminen yhteiskuntaan.	Asiakkaiden ja omaisten arvio toiminnasta (asiakastytytyväisyyskyselyn tavoite >3, asteikolla 1-5).	Asiakastytytyväisyyskyselyn vastaukset omaisilta: päivätoiminta 4,0 ja asumisyksiköt 3,7. Kyselyn tulokset asiakkailta: asumisyksiköt 2,7 (asteikko 1-3).

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi *Toteutetaan kestävä kehitystä	Luontoarvojen ja kestävän kehityksen sisällyttäminen asumisyksiköiden ja päivätoiminnan arkeen hyödyntämällä henkilökunnan ja alan opiskelijoiden osallisuutta. Kuljetuspalveluiden toteuttaminen mahdollisimman ympäristöystävällisesti.	Tehdyt luontoretket ja luontoa säästävät toimintakäytännöt. Eläinavusteisen toiminnan sisällyttäminen arkeen. Tehtyjen matkojen yhdistelyaste.	Asumisyksiköissä oli hevosavusteista toimintaa. Retket toteutettiin kohteisiin, joissa pääsi tutustumaan erilaisiin eläimiin. Päivätoiminnassa luontopainotteista toimintaa. Kierrätys oli arkipäivää kaikissa yksiköissä. Kuljetuspalvelukyytien yhdistelyaste oli 17,3 (vuonna 2018 sama lukema).

Kotihoito

kotihoidon päällikkö Sirpa Hiltunen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	2 905 100	2 836 000	2 906 500
Tulot	878 400	787 500	823 200
Netto	2 026 700	2 048 500	2 083 300

Kotiin annettavilla palveluilla ja erilaisilla tukipalveluilla tuetaan ja autetaan asiakkaita selviytymään omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Palvelut järjestettiin 1-3 päivässä kotona asumisen tukemiseksi ja jotta laitoshoidot jaksot jäi mahdollisimman lyhyeksi. Kotiin annettavia palveluita järjestetään paljon toimintakykyä menettäneille henkilöille, pääasiassa vanhuksille,

jotka tarvitsivat apua monta kertaa päivässä tai useasti viikossa. Lapsiperheitä autetaan erilaisissa perhetilanteissa.

Vuonna 2019 kotihoidon palveluja sai 266 (vuonna 2018: 296) asiakasta, joista 75 vuotta täytäneitä oli 213 (230). Tukipalveluita sai 280 (254) asiakasta, joista yli 75-vuotiaita oli 210 (199). Lapsiperheiden kotipalvelua sai 18 (11) perhettä.

Päiväkeskus Aurinkorinteen koko- ja osapäivätoiminnan asiakkaina oli 99 (92) eri asiakasta ja palvelupäiviä toteutui 3 238 (2 739). Viikoittain Aurinkorinteella on järjestetty erilaisia toimintoja; kulttuurituokioita, kahvilatoimintaa, kuntosaliryhmiä ja eri järjestöjen kokoontumisia. Aurinkorinteen toiminnan järjestämisen tukena toimi vuoden aikana kymmeniä vapaaehtoistyöntekijöitä.

Vuoden 2019 alusta alkaen alle 65-vuotiaiden omaishoidontuki siirtyi vammaispalveluiden palvelualueen hoidettavaksi. Yli 65-vuotiaiden omaishoidontukea maksettiin 53 (55) hoitajalle ja omaishoidon toimintakuluihin käytettiin yhteensä 250 223 euroa.

Kotorinteen alueella sijaitsevassa asumiskokeiluasunnossa/kuntoutusasunnossa asui vuoden aikana 7 (4) eri asukasta, toteutuneita asumispäiviä oli 166 (78). Palvelun tavoitteena on koittua asiakas turvallisesti ja kuntouttavasti laitoshoidosta kotikokeiluun sekä samalla arvioida hänen kokonaisvaltaista toimintakykyään.

Kotiin tuotettujen palveluiden rinnalla on kehitetty asiakkaiden osallisuutta ja toimintakyvyn tukemista tukevia toimintoja: Päiväkeskus Aurinkorinne/ Lähitoritoiminta ja kotikuntoutus. Omaishoitajien terveystarkastukset ovat jatkuneet ja vertaistukiryhmätoimintaa on lisätty yhteistyössä Tampereen Seudun Omaishoitajat ry:n kanssa.

Kotihoidon organisaatiossa tehtiin muutoksia, hoitohenkilökunnan lähiesimiehenä toimii muutosten myötä kotihoidon palveluvastaava.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä	Tarjotaan asiakkaan palvelutarpeeseen nähden oikea-aikaisia, laadukkaita ja vaikuttavia palveluita. Hyvinvointiteknologian käyttäminen.	Toimintatilastot (asiakasohjaus, kotikuntoutus, kotihoidon peittävyys). Lääkeannostelu(robotti)palvelun käyttöaste.	Kotikuntoutuksen käynnit yht. 414, asiakkuudet 101 Lääkeannostelupalvelun käyttöaste 98%
Ohittamaton Hämeenkyrö *Ohittamattomat elinkeinopalvelut ja asumispalvelut	Kotihoito kotona asuminen tukevien palveluiden tuottajana, jolloin asiakas saa arvoa perusturvan integroiduista palveluista. Ehdöt asiakaspolut ja tyytyväiset asiakkaat.	Asiakas- ja omaistyytyväisyyskysely, tavoitetaso >3 (asteikolla 1-5).	Asiakastyytyväisyyskyselyn ka. 3,59 Omaistyytyväisyyskyselyn ka. 3,50
Pirkanmaan vihreä helmi *Toteutetaan kestävä kehitystä	Kuljetuspalvelut ja työntekijöiden liikkumisen toteutetaan mahdollisimman ympäristöystävällisesti.	Kustannusvaikutavuus (talousarvion toteutuminen).	TA 2019 toteutunut suunnitellusti. Hyvinvointiteknologiaa hyödynnetty, työsuunnittelussa huomioitu ajomatkat asiakaslähtöisen palvelun mahdollisuuksien mukaisesti

Asumispalvelut

asumispalveluiden päällikkö Satu Vina

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	5 840 900	5 604 900	5 573 500
Tulot	1 847 500	1 486 900	1 531 600
Netto	3 993 300	4 118 000	4 041 900

Toiminta

- Tehostettu palveluasuminen: Kurjenmäkikoti ja Siljankoti
- Kuntouttava lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen
- Asumispalveluiden ostot, koordinointi ja valvonta

Asumispalvelut tarjoavat hoivaa ja huolenpitoa lähinnä ikääntyneille kuntalaisille, joiden kotona asuminen ei enää ole mahdollista kotiin annettavien palveluiden turvin. Asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisia asumisen palveluita toteutettiin sekä kunnan omana toimintana että ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta.

Kurjenmäkikodin laaja saneeraus valmistui lokakuussa 2019. Saneerattuihin tiloihin muodostui viisi ryhmäkotiä, joissa oli yhteensä tilat 60 asukkaalle pidempiaikaiseen asumiseen ja 6 asukkaalle lyhytaikaiseen asumiseen. Loppuvuonna toteutettiin asukkaiden muuttoja vaihteittain ja rekrytoitiin yhdeksän uutta lähihoitajaa asukaspaikkojen lisääntyä 14 paikalla.

Kurjenmäkikodissa asui vuoden aikana 55 (59) eri ikäihmistä, asumisen käyttöpäivät yhteensä 14 422 (14 849) ja kuntouttavaa lyhytaikaista asumispalvelua tarjottiin 68 (33) eri asiakkaalle yhteensä 1 276 (767) käyttöpäivää.

Siljankodin henkilökunnan osaamista vahvistettiin muuttamalla vuoden alusta yksi lähihoitajan toimi sairaanhoitajan toimeksi. Muistisairaiden asukkaiden mielekäs elämä oli toiminnan kehittämisen painopiste. Siljankodissa asui 23 (23) eri ikäihmistä, asumisen käyttöpäiviä kertyi yhteensä 6 834 (6 811).

Yksityisiltä palveluntuottajilta ostettiin palveluasumista 73 (71) eri henkilölle, yhteensä kertyi 17 919 (18 812) asumisen käyttöpäivää. Sijaintikunnan vastuulla olevat yksityisten palveluntuottajien vuosittaiset valvontakäynnit toteutuivat ikääntyneiden palveluiden osalta suunnitellusti.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Ikääntyneiden kuntalaisten elämänlaadun edistäminen	Palvelutarpeen mukaisia asumispalveluita omassa kunnassa.	Toimintatilasto ja SAS-päätökset Asiakastytyväisyyskysely, tavoitetaso >3 (asteikolla 1-5).	Oman kunnan asumispalvelupaikat lisääntyivät 14 paikalla Kurjenmäkikodin saneerauksen myötä Pitkäaikaisesta laitoshoidosta asiakkaat muuttivat tehostettuun palveluasumiseen. Asiakastytyväisyyskyselyn tulos 3,5

Työllisyyspalvelut

työllisyyspalveluiden päällikkö Hanna Rajakoski

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 294 900	1 396 900	1 332 600
Tulot	309 400	302 400	282 400
Netto	985 500	1 094 600	1 050 200

Työllisyyspalvelut järjestivät yksilö-, ryhmä- ja työvalmennusta. Ryhmävalmennukseen osallistui 47 valmentautujaa. Kuntouttavan työtoiminnan tai omaehtoisen valmennuksen sopimuksia tehtiin 150 henkilölle ja käyttöpäivien määrä oli 5 202. Työllisyyspalveluiden kautta työllistyi palkkatuettuun työhön kunnan eri yksiköihin 14 henkilöä eripituisiin työsuhteisiin.

Kunnan tarjoamien palveluiden piiriin työttömät työnhakijat ohjautuvat pääasiassa työttömyyden pitkittyessä järjestettävän aktivointisuunnitelman kautta. Pitkäaikaistyöttömyys väheni vuoden takaiseen 25 henkilöllä määrän ollessa 58 joulukuussa 2019.

Työllisyyspalvelut toteuttivat työvalmennuksen opinnollistamista yhdessä sekä Tredun että Saskyn kanssa. Kevään aikana Tredun kanssa yhteistyössä toteutettiin puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnosta, kiinteistöhoitojen osaamisalasta kahden tutkinnonosan koulutuskokonaisuus, johon osallistui 10 henkilöä.

Saskyn kanssa yhteistyötä tehtiin osaamisen tunnistamisessa sekä koulutussopimuksellisesti. Työllisyyspalvelut tarjosivat Saskyn 7 opiskelijalle oppimisympäristön, näistä kaksi siirtyi kuntouttavasta työtoiminnasta opiskelijaksi ja suorittivat tutkinnon loppuun Työllisyyspalveluissa Saskyn koulutussopimuksella.

Starttipajan toteutuneiden käyntipäivien määrä oli 921. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto myönsi Starttipajalle 40 000 euron valtionavustuksen nuorten työpajatoimintaan vuodelle 2019 käytettäväksi 1,5 henkilön palkkauskuluihin.

Työvalmennus Pyörre järjesti työtoimintaa työikäisille kehitysvammaisille. Työtoiminnassa Pyörteessä kävi 16 henkilöä. Avotyötoiminnassa kunnan yksiköissä oli 4 asiakasta ja yrityksissä 4. Tuetussa työssä yrityksissä kaksi oli asiakasta. Käyttöpäivien määrä kehitysvammaisten työtoiminnassa oli 1 316.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tukea alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö sai valtionavustusta 41 250 euroa ajalle 1.9.2018 - 31.8.2019 käytettäväksi 1,5 etsivän nuorisotyöntekijän palkkauskuluihin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta. Etsivässä nuorisotyössä tavoitettiin ja kontaktointiin 140 nuorta vuoden aikana.

Etsivä nuorisotyö osallistui kansainväliseen nuorisovaihtoon lukuvuoden 2018 - 2019 aikana. Youth in action EU -rahoitteinen nuorisovaihto toteutettiin yhdessä nuorisopalveluiden sekä yhteiskoulun kanssa siten, että kahdeksan 9-luokkalaista nuorta kokoontui ohjaajineen kerran viikossa kansainvälisyysteeman ympärille tutustuen itseensä, toisiinsa ja projektin eri vaiheisiin. Projektin huipentui viikon nuorisovaihtoleiriin Bulgariassa toukokuussa 2019 yhdessä Irlannin, Turkin ja Bulgarian ryhmien kanssa.

Sovari-mittari on työpajalla käytössä oleva sosiaalisen vahvistumisen mittari. Sovari-kysely täytetään valmennusjakson jälkeen. Valmentautajat antavat kokonaisarvion valmennusjaksoistaan sekä vastaamalla kysymyksiin mitataan heidän sosiaalista vahvistumista valmennusjakson aikana. Työpajan valmentautujista 88 % koki sosiaalista vahvistumista, starttipajalaisista 92 %.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Tuetaan nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä saavuttamaan sellaiset palvelut, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan.	Työllistyneiden ja opiskelun aloittaneiden määrä. Työllisyyspalveluista muihin palveluihin ohjatusti siirtyneet.	Työhön 42 Opiskelemaan 13 Kuntoutus 38 Eläke-etuus 25
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen *Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen	Palveluun osallistuvien toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistaminen.	Sovari-mittari	Työpaja 4,2 Starttiapaja 4,2 Erytisnuorisotyö tietoa ei ollut vielä saatavilla

2.5 Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja: sivistysjohtaja Kimmo Levänen

Lautakunta: sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	22 008 700	22 055 300	22 101 800
Tulot	1 570 000	1 345 700	1 342 400
Netto	20 438 700	20 709 600	20 759 400

Sivistyspalvelut tarjoaa palveluita kunnan strategian avaintavoitteiden mukaisesti. Suurin osa sivistyspalvelujen toiminnasta on lakisääteistä toimintaa. Palvelut ovat pääosin käyttäjille maksuttomia tai käytöstä peritään vain osa todellisista kustannuksista. Palveluja käyttävät kaikenikäiset kuntalaiset pääpainotuksen ollessa lapsissa ja nuorissa. Palvelualueella toteutetaan laajan hyvinvointikertomuksen painopisteitä.

Sivistyspalveluihin kuuluvat varhaiskasvatuspalvelut, esi- ja perusopetuspalvelut, lukiokoulutuspalvelut ja elämänlaatu- ja elämänterveystyö.

Varhaiskasvatuksen palveluseteli otettiin käyttöön vuoden 2019 alusta. Varhaiskasvatuksessa käytyjen yt-neuvottelujen seurauksena palvelualueella siirrettiin vakansseja vastuualueelta toiselle. Varhaiskasvatus osallistui opetus- ja kulttuuriministeriön 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluun 1.8. alkaneella toimintakaudella.

Sivistyspalvelut ylitti nettomenot 46 000 eurolla. Toimintakulut nousivat edellisen vuoden tilinpäätöksestä 93 000 euroa. Talousarvion valmistelun loppuvaiheessa luovuttiin valtuuston yksimielisellä päätöksellä perusopetuksen tuntileikkauksesta. Vastaava euromäärä vähennettiin esiopetuksen ja koulukuljetuksien menovarauksesta.

Elokuun toteuman perusteella tehdyssä osavuositarkistuksessa palvelualueen talousarvion enustettiin ylittyvän. Syksyn toimintakulut tasapainottivat tilannetta vuoden loppuun mennessä etenkin uusien kuljetussopimuksien vaikutuksesta.

Hankerahoitusta on saatu esimerkiksi liikuntaan, kerhoihin, kansainväliseen yhteistyöhön sekä kielten opetukseen.

Sivistyspalvelujen tulot toteutuivat 99,8 %. Palvelujen ostoihin käytettiin yhteensä 3 895 000 euroa, 516 700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Henkilöstökulut ylittivät talousarvion 45 600 eurolla. Palkkamenot jäivät 28 000 alle talousarvion, mutta sijaiskulut ylittivät 40 800 eurolla. Henkilöstökuluja nostivat myös tammikuussa 2019 maksettu valtakunnallinen työehtosopimukseen liittyvä kertaerä. Henkilöstön lisäys on tehty vakanssirekisterin ja henkilöstösuunnitelman mukaisesti.

Oppilaskuljetukset kilpailutettiin keväällä. Kilpailutuksessa oli mukana kunnan muita henkilökuljetuksia ja ateriakuljetuksia. Oppilaskuljetusten kilpailutus onnistui sille asetetussa tavoitteessa. Uudet sopimukset astuivat voimaan syyslukukauden alussa. Kuljetuskustannukset laskivat 339 000 euroa edellisen vuoden tilinpäätöksestä.

Hyvinvointikoordinaattorin tehtävät siirrettiin sivistyspalveluihin. Väliaikaiset järjestelyt sivistyspalvelujen hallinnossa ja elämänlaatu- ja elämänterveystyössä jatkuivat.

Hallinto- ja toimistopalvelut

ma. hallintopäällikkö Liisa Neronen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	295 700	367 100	399 000
Tulot	200	0	300
Netto	295 500	367 100	398 700

Sivistyslautakunta kokoontui vuoden aikana yhdeksän kertaa. Kokouksia pidettiin valtuustosalissa ja Monitoimikeskus Sillassa. Lisäksi lautakunta piti esiopetuksen järjestämiseen liittyvän seminaarin ja talousarvioseminaarin.

Sivistystoimisto siirtyi väistötiloihin Hallintotaloon vuoden alussa. Vastuualueen esimiehen määräaikaisuus jatkui.

Hallintopalveluihin kuuluu myös ostopalveluna hankittavat toisen asteen psykologi- ja kuraattoripalvelut, määrärahavaraus on 49 000 euroa. Määrärahavaraksesta Itä-Satakunnan ammatillisen koulutuskuntayhtymän aikaisiin eläkemaksuihin toteutui 92 % (60 175 euroa).

TAVOITTEET

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä	Sujuvat kokousjärjestelyt (toimiva sähköinen päätöksentekoympäristö)	Kysely sivistyslautakunnalta ja toimistopalvelujen itsearviointi. Tavoitetaso 5 (1-5)	Lautakunnan itsearvioinnin ka 4,0. Toimistopalvelujen itsearviointi 5,0
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri	Sivistyslautakunta toteuttaa kuntastrategiaa tukevaa ratkaisuhakuista päätöksentekoa	Sivistyslautakunnan itsearviointi, tavoitetaso 5 (1-5)	Lautakunnan itsearviointi 3,75

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi: *Toteutetaan kestävä kehitystä	Kiertotaloutta edistävä toimintatapa	Itsearviointi	Toteutunut. Omassa toiminnassa tulostuksen vähentäminen ja kierrätys. Sähköisten palvelujen edistäminen.
Pirkanmaan vihreä helmi: *Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa	Tehokkaat ja taloudelliset palvelut koko palvelualueella	Sopiva mittari tai vertailukohde (euroa/oppilas tai asiakas, verokkikunnan taso tai Pirkanmaan keskitaso)	Varhaiskasvatuksen kustannukset 10 700 euroa/laskennallinen lapsi, seutu 10 500 euroa Esi- ja perusopetus 9 200 euroa/oppilas, seutu 8 200 euroa Lukio 6 300 euroa/oppilas, seutu 7 418 euroa

Varhaiskasvatus

varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	6 500 600	6 612 100	6 507 800
Tulot	773 400	692 600	664 500
Netto	5 727 300	5 919 500	5 843 200

Hämeenkyrön varhaiskasvatuksen menot koostuivat vuonna 2019 päiväkotitoiminnasta, perhepäivähoidosta, varhaiskasvatuksen palvelusetelitoiminnasta, avoimesta varhaiskasvatuksesta, hoidon tuista ja muilta kunnilta ostettavasta varhaiskasvatuksesta (2-5 paikkaa).

Vuonna 2019 Hämeenkyrön varhaiskasvatuksessa oli 20.9.2019 tilaston mukaan 359 lasta, joista päiväkodeissa 344 lasta, perhepäivähoidossa 15 lasta ja ostopalveluissa 3 lasta. Avoimeen kerhotoimintaan osallistui 9 lasta ja palveluseteliyksiköissä hämeenkyröläisiä lapsia oli 80. Päiväkotien lapsimäärää vähentää aikaisempiin vuosiin verrattuna esiopetusta täydentävän toiminnan muutokset. Palvelusetelin käyttäjien määrä kasvoi syyskaudella uuden palveluseteliyksikön toiminnan käynnistyttyä Kyröskoskella. Palveluseteliin varattiin 357 000 euroa ja sitä käytettiin 327 000 euroa.

Hoidon tukien suuruudeksi arvioitiin talousarviossa 585 000 euroa, ja sitä käytettiin 487 000 euroa. Henkilöstömenot ylittyivät 144 800 euroa arvioidusta, mutta olivat 135 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Sijaiskuluihin varattiin 182 600 euroa ja käytettiin 190 100 euroa. Elokuussa täytettiin kaksi kiertävän varahenkilön vakanssia Kirkonkylän ja Sasin päiväkoteihin.

Toimintatuottoja kertyi 32 000 euroa ennakoitua vähemmän ja asiakaspalveluita muilta kunnilta ostettiin 26 800 eurolla ennakoitua enemmän. Tähän summaan vaikuttaa hämeenkyröläiset, toiseen kuntaan sijoitetut lapset, joille varhaiskasvatuspaikat on ostettava.

Koskilinnan päiväkotitoiminta lopetti toimintansa 31.7.2019 ja sen myötä kasvoi myönnettyjen palvelusetelien määrä. Hämeenkyröläisiä lapsia oli kunnan hyväksymissä palveluseteliyksiköissä Hämeenkyrön lisäksi Ylöjärvellä ja Tampereella. Hämeenkyrön palveluseteliyksiköissä lapsia oli Hämeenkyrön lisäksi Nokialta ja Sastamalasta.

Koskilinnan päiväkodin toiminnan loppumisen ja esiopetusta täydentävän toiminnan muutosten vuoksi varhaiskasvatuksessa käytiin yhteistoimintaneuvottelut. Lopputuloksena 6 vakanssia siirrettiin perusopetukseen ja Koskilinnan henkilöstö sijoitettiin omaan tuotantoon täyttämättä olleille vakansseille tai muihin tehtäviin.

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman painopisteet pohjautuvat kuntastrategiaan ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Vuonna 2019 painopisteitä olivat kaveritaitojen ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu, lasten tukeen liittyvät kysymykset, eri ammattiryhmien roolit varhaiskasvatuksessa sekä teknologiakasvatus. Syksyllä 2019 varhaiskasvatus otti käyttöön uuden tuen mallin, joka on aiempaa enemmän linjassa perusopetuksen kanssa.

Opetuskäytössä olevien tablettitietokoneiden määrää lisättiin ja loppuvuodesta otettiin käyttöön lasten sähköinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka näkyy sekä huoltajille että kasvattajille. Varhaiskasvatuksen opettajille hankittiin työkäyttöön tablettitietokoneet, jotta toiminnan suunnittelu ja dokumentointi olisi sujuvampaa. Varhaiskasvatuksen koko henkilöstölle järjestettiin kaksi koulutuspäivää. Aiheina oli oma työhyvinvointi ja lasten tuki varhaiskasvatuksessa.

Hämeenkyrön kunta aloitti 1.8.2019 viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun. Kokeilu jatkuu 31.7.2020 saakka. Kokeiluun saadaan opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta menetettyjen maksutuottojen kompensointiin. Vuonna 2019 avustusta saatiin 10 600 euroa.

TAVOITTEET

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Varhaiskasvatukseen osallistuu mahdollisesti varhaiskasvatuksesta lapsista. Jokaisessa yksikössä käytössä kiusaamisen ehkäisyn menetelmä	Osallistumis% (vrt. Pirkanmaan taso) Kyllä/ei, kysely	67,3 (Kaikki kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistuneet 31.12., % 1 - 6-vuotiaista vuonna 2018) Pirkanmaa 62,4 Kyllä
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen	Yhteistyö nivelvaiheessa. Lasten ja huoltajien osallisuuden kehittäminen	Itsearviointi Tavoitteena asiakasraadin toteutuminen	Siirtymiseen kotoa varhaiskasvatukseen on kehitetty aloituksen käytännöt, tiedonsiirto esiopetukseen palavereissa. Asiakasraati toteutui

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi: *Toteutetaan kestävä kehitystä	Kaikki yksiköt Vihreän lipun toiminnassa mukana	Itsearviointi	Kaikki päiväkodit ovat Vihreän lipun toiminnassa
Pirkanmaan vihreä helmi: *Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa	Toiminnan kehittämisen olemassa olevilla resursseilla, uudet kokeilut	Itsearviointi, kehittämistekojen raportointi	Kehittäminen ei ole vaatinut henkilöstön lisäystä

Esi- ja perusopetus

koulut ja niiden rehtorit:
 Heinijärvi Riikka Sirkka
 Kirkonkylä Timo Mäkelä
 Kyröskoski Kalle Nuoranne
 Mahnala Annukka Alppi
 Yhteiskoulu Taina Salonen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	12 402 500	12 321 000	12 388 000
Tulot	574 800	407 500	474 100
Netto	11 827 700	11 913 500	11 914 000

Esi- ja perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat hankemenot, esiopetuksen menot, koulu-kohtaiset menot, muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot) ja koululaisten iltapäivätoiminnan menot.

31.12.2019 toiminnassa oli neljä vuosiluokkien 1-6 koulua ja yksi vuosiluokkien 7-9 koulu. Esiopetusta järjestettiin kaikissa alakouluissa. 1. - 2. luokan iltapäivätoiminta siirtyi kunnan omaan tuotantoon elokuusta 2019 alkaen, paitsi Kyröskoskella, jossa palvelut ostettiin Pilke Päiväkodit Oy:ltä lukuvuodeksi 2019 - 2020. Lisäksi iltapäivätoimintaa hankitaan ostopalveluna muilta kunnilta. Iltapäivätoiminnan menot olivat kokonaisuudessaan 70 000 euroa.

Sivistyslautakunta päätti maaliskuun kokouksessa, että esiopetus säilyy perusopetuksen järjestämänä toimintana. Lukuvuoden alussa syksyllä esiopetuksen täydentävä toiminta siirtyi perusopetuksen toiminnaksi oltuaan siihen asti varhaiskasvatuksen järjestämää. Keväällä 2019 käytyjen yt-neuvotteluiden päätteeksi 10 vakanssia siirtyi varhaiskasvatuksen vastuualueelta perusopetuksen vastuualueelle. Tämä työresurssi käytettiin esiopetuksen täydentävään toimintaan ja omaan tuotantoon siirtyneeseen iltapäivätoimintaan.

Esi- ja perusopetusta on järjestetty uuden opetussuunnitelman ja uuden tuntijaon mukaisesti 1.8.2016 alkaen. Vuosiluokilla 7-9 uudet ainekohtaiset opetussuunnitelmat astuivat voimaan vaiheittain 1.8.2017 alkaen. Vuoden aikana järjestettiin kolme VESO-päivää, joista yksi yhteistyössä Ikaalisten ja Parkanon kanssa. Syksyn päiviin liittyi suunnittelun ohella koulutusta opetussuunnitelmaan liittyen.

Oppimisen ja koulukäynnin tuen palvelut:

Oppimisen ja koulukäynnin tukipalvelut on jaettu kolmeen portaaseen: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden osuus kaikista oppilaista on 20.9.2019 tilastoinnin mukaan 10,8 % (vuonna 2018 11,0 %) ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden 11,1 % (vuonna 2018 9,2 %). Edelliseen vuoteen verrattuna tehostetun tuen tarve on pysynyt suunnilleen samana ja erityisen tuen tarve lisääntynyt. Tuen tehostetulla tai erityisellä tasolla on yhteensä 21,8 % (2018 20 %, 2017 19,6 %) oppilaista.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään kaikissa kouluissa ja luokkamutoista erityisopetusta (=pienluokkaopetus) järjestetään alakouluissa Mahnalan (Kota 3-6), Kirkonkylän, ja Kyröskosken kouluissa sekä Yhteiskoulussa (7-9) ja Kyröskartanossa (7-9).

Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitoksessa. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus ja hänen hyvinvointinsa edistäminen. Opiskeluhoolto on yhteisöllistä työtä ja yksilöllistä tukea.

Toinen kuraattori aloitti työnsä helmikuussa vastuualueenaan alakoulut. Yläkoululla ja lukiolla on oma vastaava kuraattori. Lisäksi toisen asteen oppilaitosten kuraattori on yhteinen Ikaalisten kanssa. Lisäresurssin ansiosta alakouluilla on alkanut yhteinen konsultaatiotyö kuraattorin, psykologin ja psykiatrisen sairaanhoitajan tiimillä. Yläkoululla pidettiin rauhallisten kerhoa yksinäisille oppilaille. Lukiossa panostettiin yhteisöllisyyteen moniammatillisesti erilaisilla pienillä tapahtumilla sekä ykkösille pidetyn Hyvä minä -tunnin tiimoilla.

Kehittämishankkeet:

Esi- ja perusopetus

- Kerho-hanke: koulujen kerhotoiminnan kehittäminen (avustus 21 000 euroa) päättyi 31.12.2019. Hanke jatkuu 2020
- Kielten tutoropettajatoiminta (avustus 6 000 euroa) 1.5.2019 - 31.12.2020.
- Virtaa digiloikasta -hanke (avustus 23 000 euroa) päättyi 30.6.2019. Hanke jatkuu 2020
- Pirkanmaan tutoropettajat 2 -hanke 1.5.2019 - 31.7.2021
- Kirkonkylän koulu on mukana kansainvälisessä EU:n Erasmus -hankkeessa 2016-2018 (avustus 32 690 euroa) sekä 2018 - 2020 (avustus 10 048 euroa)
- JOPO-hanke 1.1.2019 - 31.1.2020. Hanke yhteinen Parkanon, Ikaalisten, Kihniön ja Karvian kanssa.
- Liikkuva koulu -hanke (avustus 28 000 euroa) päättyi 30.9.2019.
- Kielten opetusta koskeva kokeilu -hanke (avustus 47 000 euroa) päättyi 30.8.2019.

Hämeenkyrössä on aktiivista kunnan sisäistä kehittämistoimintaa sekä koulukohtaisia kehittämishankkeita. Kouluilla on kehitetty yhteisopettajuutta, yhteistyötä esi- ja yleisopetuksen sekä erityisopetuksen kesken ja osa kouluista painottaa kestävän kehityksen ja ympäristökasvatuksen asioita. Digiloikkia on tehty jokaisella koululla opetussuunnitelmaan ja omaan kehittämis-työhön perustuen.

Perusopetuksen oppilasmäärät ja koulukohtaiset nettomenot

Koulu	Oppilaita 20.9.		Menot euroa/oppilas	
	2018	2019	2018	2019
Heinijärvi	85	94	7 388	7 653
Kirkonkylä	258	243	10 115	11 380
Kyröskoski	222	233	7 808	7 554
Mahnala	185	197	8 092	7 290
Yhteiskoulu	407	392	10 353	9 905
Yhteensä	1 157	1 159	9 163	9 115

Kirkonkylän kouluun on keskitetty alakoulujen neljästä pienluokasta kolme. Yksi luokista on sijoitettu Kyröskoskelle. Mahnalan Ympäristökoulussa toteutettiin Kota-mallia. Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset oppilaat. Koulukohtaiset nettomenot eivät sisällä hanke-menoja.

Esiopetuksen oppilasmäärät

Koulu	Oppilaita 20.9.	
	2018	2019
Heinijärvi	18	16
Kirkonkylä	43	41
Kyröskoski	37	38
Mahnala	32	31
Hämeenkyrössä esiopetusta saavat yhteensä	130	126

Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset esioppilaat

TAVOITTEET

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Joka koulussa käytössä kiusaamisen ehkäisyn menetelmä. Lape-hankkeen mukainen toiminta	Itsearviointi	Kiusaamisen ehkäisy menetelmät ovat käytössä mm. Kiva koulu- ja Yhteispeli-hanke. Hyvinvointitiimi ja työryhmät toiminnassa. Yksinäisten oppilaiden kerho.
	Päättötodistuksen saavat kaikki perusopetuksen lopettavat oppilaat	100 % ikäluokasta	99 % sai päättötodistuksen.
	Tuen ja oppilashuollon palvelut ovat toimivia ja tehokkaita	Käyttäjäkyselyt, itsearviointi, raportit. Tavoitetaso 4 (asteikolla 1-5)	Kyselyn mukaan 80 % nuorista saa opettajilta tukea ja apua, 88 % terveydenhoitajalta. Kolmiportaisen tuen malli käytössä. Kaikki tukiresurssit täynnä.
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen	Yhteistyö nivelvaiheissa: vaka-esiopetus-perusopetus-ala-koulu-yläkoulu-toinen aste	Itsearviointi	Tiedonvaihto kattavaa; opot, erityisopettajat ja kuraattorit. Tutustumispäiviä ja ryhmäytymisharjoituksia järjestetään.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi: *Toteutetaan kestävä kehitystä	Ympäristökasvatus: kouluissa pyritään edistämään kestävä kehitystä ja resurssitehokkuutta. Kiertotalous osaksi koulujen toimintakulttuuria ja oppimista (Hinku), mahdolliset keke-ohjelmat (esim. Vihreä Lippu)	Itsearviointi	Oppilaskuljetuskilpailutuksessa autoilta edellytettiin vähintään päästöluokkaa Euro V. Oppilaiden muodostama ympäristöraati edistää kestävä kehityksen toimintaa. Hämeenkyrön Yhteiskoulun 27 ekotekoa ilmastolakopäivänä sai kunniamaininnan Kuntakolmelta.

Lukiokoulutus

rehtori Taina Salonen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 070 600	1 083 800	1 079 000
Tulot	7 200	6 000	6 900
Netto	1 063 300	1 077 800	1 072 000

F.E. Sillanpään lukio on yleislukio, joka tarjoaa laadukasta lukio-opetusta ja antaa opiskeluvalmiuksia sekä korkeakouluopintoihin että ylioppilaspohjaisiin ammatillisiin opintoihin ja läpi elämän jatkuvaan koulutukseen. Yleissivistävän tehtävän toteuttamisen lisäksi F.E. Sillanpään lukio painottaa toiminnassaan äidinkieltä ja kirjallisuutta ja kielten opiskelua. Kantavana teemana on hyvinvointi. Hyvinvointityö on säännöllistä ja suunnitelmallista opiskeluhoitotyöryhmän koordinoimaa toimintaa.

F.E. Sillanpään lukio on verkostoitunut Tampereen seutulukioiden kanssa. Tämä mahdollistaa osaamisen, ideoiden ja kokemusten jakamisen. Tänä lukuvuonna keskitytään erityisesti lukiolakiuudistukseen sekä opetussuunnitelmamuutoksiin.

Psykologian, filosofian ja ohjelmoinnin opetuksessa tehdään yhteistyötä myös Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston yksikön kanssa. Fysiikassa ja teemaopinnoissa (Työpolku) opiskelijat vierailevat Tampereen yliopistossa ja Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemiassa. Turun yliopiston kanssa tehdään yhteistyötä Opintokamu -kurssin muodossa.

Yhteistyö jatkuu Ikaalisten lukion kanssa mm. opinto-ohjauksessa esimerkiksi yhdessä toteutettujen oppilaitostutustumisien merkeissä. Teemaopintoja kehitetään yhteissuunnittelun avulla. Myös tutorien koulutus toteutetaan keväällä 2020 yhteistyössä Ikaalisten lukion ja Ikaalisten kauppaoppilaitoksen kanssa.

Liikunnan kursseilla teemme yhteistyötä paikallisten urheiluseurojen kanssa.

Lukion opiskelijatutorit toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajien ja ryhmänohjaajien kanssa. He opastavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukion käytänteissä ja kurssien valinnoissa sekä perehdyttävät koulun kulttuuriin.

Hankkeet

FES liikkuu (1.8.19 - 30.6.2020)

FES uudistuu (12.4.19 - 31.12.2020)

Pirkanmaan lukioiden tutoropettajat (1.1.19 - 31.7.2020)

Lukio toimii samassa koulurakennuksessa yhteiskoulun kanssa ja henkilöstö on pääosin yhteistä.

Opiskelijamäärä

Opiskelijoita 20.9.		Menot euroa/opiskelija	
2018	2019	2018	2019
166	155	6 406	6 916
Erotus	-11	Erotus	+ 510

TAVOITTEET

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Koulutuksen päättävät saavat päättötodistuksen ja suorittavat ylioppilastutkinnon Opiskelijat ovat hyvinvoivia ja viihtyvät oppilaitoksessa	Päättötodistus ja yötutkinto 100 %:lla koulutuksen päättävistä Opiskelija- ja kurssipalaute, tavoitetaso 5 (asteikolla 1-5)	Päättötodistuksen sai 98 % ja ylioppilastutkinnon suoritti 95 % opiskelijoista. Hyvinvointikyselyn mukaan yli 80 % oli lähes tai täysin samaa mieltä lukion hyvästä hengestä.
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen	Yhteistyö nivelvaiheessa: yläkoulu-lukio	Itsearviointi	Yhteiset kurssit, tutustumiskäynnit ja yhteinen pelipäivä. Lukiotutorit vierailevat opotunneilla kertomassa lukio-opinnoista.

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi: *Toteutetaan kestävä kehitystä	Ympäristökasvatus: kouluissa pyritään edistämään kestävä kehitystä ja resurssitehokkuutta. Kiertotalous osaksi koulujen toimintakulttuuria ja oppimista (Hinku)	Itsearviointi	Ympäristöraati yhteistyössä Yhteiskoulun kanssa

Elämänlaatupalvelut

ma. hallintopäällikkö Liisa Neronen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 739 400	1 671 300	1 728 000
Tulot	214 400	239 600	196 600
Netto	1 524 900	1 431 700	1 531 400

Elämänlaatupalveluissa tehtiin edelleen tiivistä sisäistä yhteistyötä. Nuorisopalvelujen tilaisuuksien kirjastossa jatkuivat. Kansalaisopiston ilmoittautumiset ja kuntosalikorttien myynti hoidettiin osaksi kirjaston tiloissa. Liikunta- ja nuorisotiimi suunnitteli ja toteutti yhteistä toimintaa, muun muassa uimakoulun. Lisäksi yhteistyötä tehtiin esimerkiksi koulujen, varhaiskasvatuksen ja etäisän nuorisotyön kanssa.

Vastuualueen esimiestehtäviä hoidettiin edelleen väliaikaisilla, sisäisillä järjestelyillä. Kansalaisopiston rehtori toimi kirjaston, liikuntapalvelujen ja nuorisopalvelujen esimiehenä oman työnsä ohella.

Elämänlaatupalvelujen toimintakulut ylittivät talousarviovarauksen 56 700 eurolla. Henkilöstömenot ylittivät 52 100 euroa. Osa palkkakuluista kompensoituu muiden tilikohtien kanssa (esiintyjät ovat joko verokortilla tai ostopalveluna, nuorisotilan toiminta ostopalveluna keväällä, omana toimintana syksyllä, museotyöntekijän palkkaa maksetaan avustuksena jälkikäteen). Sairauslomasijaisten palkkoihin kului 6 000 euroa. Tuotot olivat 82 % talousarviosta.

Elämänlaatupalvelujen avustuksia jaettiin 98 300 eurolla, josta jäähalliyhtiön avustus oli 60 000 euroa. Lautakunnan päättämien avustusten lisäksi alle 500 euron kohdeavustuksia jaettiin 6 kappaletta ja kylien jääkaualoiden hoitoon jaettiin 300 euroa kaikille hakemuksen jättäneille hakijoille.

Kansalaisopisto järjesti opetusta 4 939 tuntia. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuutta myönnettiin 210 300 euroa. Kansalaisopistossa työskenteli 47 tuntiopettajaa.

Kirjastoauton palvelut keskitettiin ensisijaisesti kouluille. Auto liikennöi kaksi kertaa viikossa. Kotikirjastopalvelua jatkettiin edellisten vuosien tapaan.

Nuorisovaltuusto kokoontui 8 kertaa. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuivat sivistyslautakunnan ja valtuuston kokouksiin sekä mm. Maakunnallisen nuorisovaltuuston kokoukseen. Nuva ry:n järjestämille aktiivipäiville Kouvolassa osallistui Hämeenkyröstä 7 nuorisovaltuutettua.

Nuorisopalvelujen toimintaa oli Koskilinnan nuorisotilojen lisäksi myös yhteiskoulussa (välituntitoiminta, ryhmätykset, yhtärikahvit) ja kirjastossa (kirjastokahvit). Lisäksi ryhmä nuoria matkusti EU:n Erasmus+ -ohjelman tuella nuorisovaihtoon Bulgariaan. Nuorisopalvelussa jatkettiin liikunnallista nuorisotyötä ja verkkonuorisotyötä

Liikkuvan nuorisotyön pakettiauto Klaara oli ajossa yhdeksänä iltana (mm. koulujen päättäjäis- ja venetsialaisiltana), kohtaamisia nuorten kanssa oli noin 360. Lisäksi nuorisopalvelut teki aktiivista verkkonuorisotyötä ja oli aktiivinen somekanavilla. Somen kautta on saatu aiempaa suurempi joukko nuoria osallistettua. Hämeenkyrön nuorisopalvelut mainittiin Osallisuuden osamiskeskuksen osallisuusoppaassa hyvänä esimerkkinä tästä.

Liikuntapalveluissa jatkettiin liikunnanohjausta, erityisesti terveyslääkintää työikäisille, ikääntyville ja erityisryhmille.

Nuorisotilan valvonta ja toiminta ostettiin keväällä ostopalveluna Settlementti Kyröskoskela ry:ltä. Syksyllä se järjestettiin omana toimintana. Pirkanmaan musiikkiopistolta ostettiin palveluja 50 opiskelijalle.

Elämänlaatupalveluissa työskenteli vuoden lopussa 15 työntekijää.

TAVOITTEET

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen	Tarjotaan liikunta- ja kulttuuriharrastusmahdollisuuksia kaikille eri aktivointikeinoin. Mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen.	Käyttäjämäärä, vertailu Pirkanmaan kuntien kanssa	Kirjaston fyysiset käynnit vähenivät 14 prosenttia, mutta verkkokäynnit kasvoivat 32 %.

Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen	Elämänlaatua edistetään liikuntamahdollisuuksilla ja kulttuuri-toimilla. Elämänlaadua edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Nuoret ovat mukana kehittämässä viihtymistä ja turvallisuutta lisääviä palveluja. Kaikenikäisillä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuus.	Asiakaskyselyt, asiakastytytyväisyyden tavoitetaso 5 (asteikolla 1-5) itsearviointi, kävijämäärät (Pirkanmaan keskitaso)	Nuorisopalvelujen käyttäjäkyselyssä vastausten ka 4,8/5. TEAviisari 2018- kyselyssä Hämeenkyrön liikunnan edistämiseksiaktiivisuudessa oli parannettavaa (16 muun Pirkanmaan kunnan kanssa).
--	--	--	--

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutuminen
Pirkanmaan vihreä helmi: *Toteutetaan kestävä kehitystä	Kiertotalous osaksi toimintakulttuuria (Hinku)	Itsearviointi	Toteutui oman arvion mukaan hyvin. Taidekoulu käyttää erityisen paljon kierrätysmateriaaleja, nuorisopalvelujen tilaisuuksissa on luovuttu kertakäyttöastioista, hallinnossa tulostetaan vähemmän ja kehitetään sähköisiä palveluja.

2.6 Tekniset palvelut

Palvelujohtaja: tekninen johtaja Satu Hyötylä 30.10.2019 asti, vs. tekninen johtaja Jari Luoma 1.11.2019 alkaen

Lautakunnat: tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

Tekniset palvelut yhteensä (ilman vesihuoltolaitosta)

Tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	8 509 300	8 456 500	8 595 600
Tulot	9 340 500	9 111 200	8 962 800
Netto	+ 831 200	+ 654 700	+ 367 200

Koko palvelualueen yhteiset tavoitteet

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutunut
Hyvinvoiva hämeenkyröläinen: *Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen	Liikenneturvallisuuden parantaminen koulujen ja päiväkotien läheisyydessä	Tehdyt toimenpiteet	Yleiskaavoituksessa ja asemakaavoituksessa ollut keskeisenä tavoitteena. Kyröskosken koulun saattoliikenne ratkaisun toteuttaminen paransi turvallisuutta huomattavasti, suunnittelu ajoittui jo vuodelle 2018. Sillan hidasteet, Kyröskosken koulun saattoliikennejärjestelyt, Mahnalan kevyenliikenteenväylän rakentamiseen osallistuminen

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutunut
*Ohittamaton Hämeenkyrö: Ohittamattomat elinkeinopalvelut	Monipuolinen tonttitarjonta	Kaavoitusohjelman toteutuminen	Kaavoitusohjelman tavoitteet on toteutettu.
*Ohittamaton Hämeenkyrö: Ohittamattomat asu-mispalvelut	Monipuolinen tonttitarjonta Jätevesiverkoston laajentaminen haja-asutusalueelle	Kaavoitusohjelman toteutuminen Toiminta-alueen mukainen verkosto rakennettu	Kaavoitusohjelman tavoitteet on toteutettu. Ympäristöpalvelut olivat mukana vesihuollon kehittämissuunnitelman laatimisessa. Jätevesiverkosto ja sen laajentamista-

			voitteet on vuorovai- kutteisesti huomioitu kaavoituksessa. Haja-alueen jäteve- sihankkeen koko- naisurakan osaura- kat 1-7 ja 9-10 ovat valmistuneet. Hanke jatkuu.
--	--	--	--

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutunut
Pirkanmaan vihreä helmi *Toteutetaan kestä- vää kehitystä			Kestävä kehitys on huomioitu kaavoitus- ohjelman kohteissa ja tavoitteissa sekä kaavoituksen vaiku- tusarvioinneissa. Luontoarvot, virkis- tys, joukkoliikenne ja kevyt liikenne ovat olleet kaavahankkei- den keskeisinä nä- kökulmina. Kaavoitus on osallis- tunut aktiivisesti Pir- kanmaan ilmastofoo- rumin ja Pirkanmaan liityntäpysäköintiryh- män työskentelyyn. Ympäristöpalvelut on aktiivisesti osallistu- nut Kyrösjärven va- luma-alueen työryh- mään sekä Kolmen helmen joet -jatko- hankkeen valmiste- luun.
	Kiinteistöjen energia- tehokkuus (Hinku)	Toteutetut toimenpi- teet	Heinijärven maa- lämpö, KETS (kun- tien energiatehok- kuussopimus) toi- mintasuunnitelma
	Katuvalaistuksessa siirtyminen led-lamp- puihin (Hinku)	Hankkeen toteutu- misvaihe	Katuvalaistuksen sa- neerauksen yhtey- dessä lamput vaih- dettiin led-lamppui- hin. Uudet katuvalot ovat led-lamppuja.
	Ruokapalveluissa lä- hiraaka-aineiden hyödyntäminen	Käyttö vähintään 10 % ostetuista raaka- aineista	Lähiraaka-aineita os- tettiin 8 %:lla kaikista elintarvikkeista
	Kasvisruoan käytön lisääminen nykyta- sosta (Hinku)	Verrataan nykyta- soon, joka on 7 % kaikista lounaista	Toteutunut keski- määrin 5 %

Pirkanmaan vihreä helmi *Kestävä ja resurssi-tehokas toimintatapa kuntataloudessa	Menokasvun kurissapito ja omaisuuden arvosta huolehtiminen	Myydyt, toimintojen kannalta tarpeettomat kiinteistöt Katujen ja vesihuollon saneeraustoimenpiteet Kiinteistöissä tehtyjen kuntoarvioiden mukaisten toimenpiteiden toteutuminen	Ei toteutunut Toteutunut mm. Mi-harin vedenottamon saneeraus, kaavakatu- jen asfaltoinnit Toteutettiin suunnitelmien mukaan
---	--	---	--

Hallinto- ja toimistopalvelut

Toimistopäällikkö Pirkko-Liisa Vanttinen 30.11.2019 asti,
Sari Hietala-Karlsson 1.12.2019 alkaen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	320 700	332 100	314 400
Tulot	277 500	273 300	276 800
Netto	43 200	58 800	37 600

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa toimistopalvelut teknisille palveluille ja vesihuoltolaitokselle. Palkkausmenoja jaetaan sisäisesti eri palveluyksiköille.

Talousarviossa on määrärahat teknisen johtajan ja toimistohenkilöstön palkkaukseen sekä teknisen lautakunnan ja tiejaoston kuluihin. Tekninen lautakunta kokoontui 11 kertaa.

Kiinteistötoimi

Kiinteistöpäällikkö Taro Malinen 31.5.2019 asti, Mika Wallin 12.8.2019 alkaen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	3 462 500	3 391 900	3 429 600
Tulot	6 464 000	6 360 300	6 278 300
Netto	+ 3 001 500	+ 2 968 400	+ 2 848 600

Kiinteistötoimi vastaa kunnan omistamien ja omassa käytössä olevien rakennusten hoidosta ja kunnossapidosta sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoidosta. Lautakunta vahvistaa vuosittain kunnan toimitilojen sisäiset vuokrat.

Kiinteistötoimi vastaa kunnan toimintoihin ulkopuolisilta vuokrattujen toimitilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa sekä näiden tilojen vuokrauksesta ja hallinnoinnista.

Yksikkö vastaa kiinteistötoimen rakennuttamistehtävistä.

Kiinteistötoimeen kuuluvat lisäksi metsät, pellot ja muut maa-alueet.

- Kurjemäkikodin saneerauksen 2. vaihe valmistui
- Heinijärven koulun lämmitysjärjestelmä muutettiin maalämpöön

Siivous- ja ruokapalvelut

Tekninen johtaja Satu Hyötylä 31.5. asti

Ruokapalvelupäällikkö Jennileena Kamppari 1.6. alkaen (opintovapaalla 31.5. asti)

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	2 746 800	2 673 100	2 889 900
Tulot	2 158 600	2 127 100	2 041 500
Netto	588 200	546 000	848 400

Ruokapalvelut -osavastuualueen tehtävänä on tuottaa ateriapalvelut kunnan yksiköille perusturvassa ja sivistyspalveluissa. Yksikköön kuuluu 2 keskuskeittiötä (monitoimikeskus Sillan ja terveyskeskuksen keittiöt) ja 5 palvelukeittiötä kouluilla ja päiväkodeilla.

Siivouspalvelut -osavastuualueen tehtävänä on tuottaa siivouspalvelut kunnan kiinteistöissä pois lukien perusturvan ja monitoimikeskus Sillan tilat, osin kunnan omana työnä ja osin ostopalveluna.

- Perusturvan ateriakuljetusten kustannukset nousivat huomattavasti, koska vuodeosastojen ruoka kuljetettiin taksilla hissien ollessa pois käytöstä maaliskuusta alkaen (20 700 euroa).
- Toteutuneet ateriamäärät alittuivat merkittävästi tilatuista määristä (tilattu 774 270 ateriala, toteutunut 732 580 ateriala). Määrä vastaa noin 100 000 euron pudotusta tuloissa. Eniten pudotusta tapahtui perusturvan tilauksissa.
- Henkilöstön sairauspoissaolot oli vuonna 2019 13 %, mikä vastaa noin kuuden työntekijän poissaoloa jokaisena työpäivänä, seurauksena sijaikustannusten nousu.

Kunnallistekniikka

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 044 700	1 048 100	1 041 800
Tulot	232 800	205 500	226 300
Netto	811 900	842 600	815 500

Kunnallistekniikka -yksikkö vastaa kaavakatuja ja hoitosopimuksiin perustuen yksityisteiden kunnossapidosta, avustaa yksityisteitä, edistää liikenneturvallisuutta, ylläpitää kunnan konekeskusta ja varastoa, hoitaa puistot, leikkikentät, katujen ja teiden viheralueet, venepaikat, matonpesupaikat sekä torin.

Yksikkö vastaa toimialueensa rakennuttamistehtävistä.

Vesihuoltolaitos

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 248 000	1 197 800	1 247 600
Tulot	2 375 100	2 005 200	2 118 800
Netto	+ 1 127 000	+ 807 400	+ 871 200

Vesihuollolla tarkoitetaan veden hankintaa ja johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärintiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Vesihuoltolaitos hoitaa lisäksi kunnan vastuulla olevan hulevesien poisjohtamisen.

Vesihuollon piirissä oli vuodenvaihteessa 3 127 kulutuspistettä, lisäystä vuodessa 37. Jätevesiviemäriin liittyi 78 kiinteistöä. Liittyneiden määrä oli selvästi pienempi verrattuna vuoteen 2018. Talousvettä laskutettiin 305 952 m³ (v. 2018 laskutus 312 665 m³) ja jätevettä laskutettiin 320 218 m³ (v. 2018 laskutus 315 399 m³).

Ympäristöpalvelut

Kaavoitusarkkitehti Helena Ylinen

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	934 700	1 011 200	919 900
Tulot	207 700	145 000	140 000
Netto	727 000	866 200	779 900

Ympäristöpalveluiden vastuualueelle kuuluvat:

- kaavoitus
- maankäyttö
- ympäristönsuojelu
- rakennusvalvonta
- ympäristöterveydenhuolto (Pirtevan maksuosuus)

Kaavoitus hoitaa kunnan raakamaan jalostamisen myytäviksi tonteiksi sekä edesauttaa kunnan toimintojen ja alueiden kehittämistä. Kaavoitus hoitaa kunnan asema- ja yleiskaavoitusta.

Maankäyttö hoitaa kunnan maanhankintaa ja -myyntiä, kunnan mittauspalveluita, maa-aineslain mukaisia tehtäviä sekä muita maankäyttöä koskevia asioita. Maankäyttöinsinööri toimii mittamiesten esimiehenä.

Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta vastaavat erityislainsäädännön mukaisista viranomaistehtävistä.

Ympäristöterveydenhuolto

Pirkkalan kunnan hallinnoima seudullinen palveluyksikkö Pirteva hoitaa ympäristöterveydenhuoltoa, elintarvikevalvontaa ja eläinlääkintähuoltoa sekä eläinsuojeluvalvontaa Hämeenkyrön alueella. Hämeenkyrön osuus oli asukasluvun perusteella 9 % terveysvalvonnan kokonaiskuluista ja toteutuneiden suoritteiden mukaan 35 % eläinlääkintähuollon kuluista.

2.7 Tuloslaskelman toteutuminen

Tuloslaskelma, ulkoiset erät (1 000 e)

	TA 2019 alkuperäinen	TA 2019 muutettu	TP 2019
Varsinainen toiminta			
Toimintatulot	12 477	12 477	12 205
Valmistus omaan käyttöön	61	61	52
Toimintamenot	-68 078	-68 086	-68 309
Toimintakate	-55 540	-55 549	-56 052
Verotulot	40 000	40 000	37 780
Valtionosuudet	21 000	21 000	21 841
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotulot	50	50	24
Muut rahoitustulot	300	300	350
Korkomenot	-260	-260	-226
Muut rahoitusmenot	-50	-50	-36
Vuosikate	5 500	5 492	3 772
Poistot ja arvonalentumiset			
Poistot	-5 500	-5 500	-5 605
Arvonalentumiset			-82
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	0	-9	-1 915
Poistoeron vähennys	77	77	77
Tilikauden yli-/alijäämä	77	69	-1 838

Tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset erät (1 000 e)

	TA 2019 alkuperäinen	TA 2019 muutettu	TP 2019
Varsinainen toiminta			
Toimintatulot	21 380	21 380	12 205
Valmistus omaan käyttöön	61	61	52
Toimintamenot	-76 981	-76 989	-68 309
Toimintakate	-55 540	-55 549	-56 052
Verotulot	40 000	40 000	37 780
Valtionosuudet	21 000	21 000	21 841
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotulot	50	50	24
Muut rahoitustulot	300	300	350
Korkomenot	-260	-260	-226
Muut rahoitusmenot	-50	-50	-36
Vuosikate	5 500	5 492	3 772
Poistot ja arvonalentumiset			
Poistot	-5 500	-5 500	-5 605
Arvonalentumiset			-82
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	0	-9	-1 915
Poistoeron vähennys	77	77	77
Tilikauden yli-/alijäämä	77	69	-1 838

2.8 Investointien toteutuminen

HALLINTOPALVELUT <i>Kiinteä omaisuus</i>	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttö- suunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta		150 000	150 000	9 600		Hallitus tekee aina erillisen päätöksen maan- hankinnoista.
Kiinteistöjen myyntikuntoon saat- taminen				9 602		
Kiinteistöjen myynti		-150 000	-150 000	-26 532		
netto		0	0	-7 330		

HALLINTOPALVELUT <i>Ir- taimisto</i>	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttö- suunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Ict-ohjelmahankinnat ja päivitykset	9 336	15 000	15 000	9 504	18 840	Taloushallintojärjestelmän ja talousraportoinnin nykyaikaistaminen.
menot		15 000	15 000	9 504		

PERUSTURVAPALVELUT <i>Ir- taimisto</i>	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttö- suunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Ict-ohjelmahankinnat ja päivitykset		55 000	55 000	34 755		Terveystieteiden tietojärjestelmien uudet omi- naisuudet, mm. sähköinen ajanvaraus. Äitiys- huollon sähköinen asiointi ja sosiaalipalvelujen KanTa siirtyivät vuodelle 2020.
menot		55 000	55 000	34 755		

SIVISTYSPALVELUT <i>Irtaimisto</i>	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttö- suunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Varhaiskasvatuksen sähköisten palvelujen kehittäminen		20 000	20 000	20 020		Hanke on valmis. Hankittu laitteita opetuskäyttöön.
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto		10 000	10 000	10 435		Sähköisten yo-kirjoitusten vaatimat hankinnat. Kyröskosken koulun opetukseen käytettävän laitteiston hankinta opetussuunnitelman vaatimalle tasolle.
Urheilukeskuksen kenttien ja pesäpallokentän perusparannus		50 000	50 000	27 127		Hanke jatkuu. Hiekkapesäpallokenttään uusi tuhkapinnoite. Siirtonurmea jalkapallo- ja tekonurmipesäpallokentälle ja nurmen osittainen uusinta.
menot		80 000	80 000	57 582		

TEKNISET PALVELUT <i>Irtaimisto</i>	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttösuunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Irtaimisto		30 000	30 000	21 665		Hanke on valmis. Hankittu ruoankuljetusvaunuja ja vedenjäähdytin.
menot		30 000	30 000	21 665		

TEKNISET PALVELUT <i>Rakennushankkeet</i>	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttösuunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet		400 000				Valtuusto myöntää lautakunnalle koontimäärärahan. Lautakunta jakaa sen hankkeille käyttösuunnitelmassa. Nämä hankkeet ovat kursilla. Määrärahasta käytetty 269 167 euroa.
Hallintotalon IV-muutokset			16 000	15 276		Hanke on valmis. Ei alkuperäistä määrärahaa, tekninen lautakunta siirsi 14.5.2019 § 44 16 000 e hankkeelta Pikkusilta: katon pinnoitus ja rakentaminen.

Poliklinikan muutostyöt			20 000	6 121		Hanke jatkuu. Ei alkuperäistä määrärahaa, tekninen lautakunta siirsi 14.5.2019 § 44 20 000 euroa hankkeelta Valtakatu 5, lämmönjakokeskus
Terveyskeskuksen paloilmoitin			30 000	23 634		Hanke on valmis. Ei alkuperäistä määrärahaa, tekninen lautakunta siirsi 14.5.2019 § 44 30 000 e hankkeelta Yhteiskoulun rivitalon salaojajärjestelmä.
Terveyskeskuskiinteistön, piha-alueen asfaltointi ja maalaus			20 000	11 760		Hanke on valmis.
Veteraanitalon IV-koneiden uusiminen			55 000	0		Hanke ei toteutunut.
Valtakatu 5: lämmönjakokeskus			0	0		Alkuperäinen määräraha 20 000 euroa, tekninen lautakunta siirsi 14.5.2019 § 44 20 000 euroa hankkeelle poliklinikan muutostyöt.
Kotihoitokeskuksen katon korjaus			0	0		Alkuperäinen määräraha 12 000 euroa, tekninen lautakunta siirsi 27.8.2019 § 73 12 000 euroa hankkeelle Mahnalan koulun kentän valaistus.
Siljankodin aita ja hätäpoistumistiet			25 000	16 027		Hanke on valmis.
Yhteiskoulun rivitalon salaojajärjestelmä			0	0		Alkuperäinen määräraha 30 000 euroa, tekninen lautakunta siirsi 14.5.2019 § 44 30 000 euroa hankkeelle terveyskeskuksen paloilmoitin.
Mahnalan koulun kentän valaistus			15 000	17 678		Hanke on valmis. Ei alkuperäistä määrärahaa, tekninen lautakunta siirsi 27.8.2019 § 73 12 000 euroa hankkeelta Kotihoitokeskuksen katon korjaus ja pinnoitus ja 3 000 euroa teknisten palveluiden jakamattomasta määrarahasta.

Heinijärven koulu, pientalon viemäri			15 000	13 765		Hanke on valmis.
Heinijärven koulu lämmitysjärjestelmä			140 000	131 823		Hanke on valmis.
Avustukset			0	-15 000		Business Finland Innovaatorahaston avustus
Sasin päiväkodin IV-korjaukset			40 000	48 084		Hanke on valmis.
Pikkusilta: katon korjaus			19 000	0		Hanke ei toteutunut. Alkuperäinen määräraha 35 000 euroa, tekninen lautakunta siirsi 14.5.2019 § 44 16 000 euroa hankkeelle hallintotalon iv-muutokset.
Asuntojen ja kiinteistöjen. peruskorjauksen määräraha, joka alkuperäisessä käyttösuunnitelmassa jätetään myöhemmin jaettavaksi			5 000	0		Alkuperäisestä jakamattomasta määrärahasta 8 000 e siirretty 3 000 e hankkeelle Mahnalan koulun kentän valaistus (tekla 7.8.2019 § 73).
Mahnalan puukoulun peruskorjaus		50 000	50 000	18 385		Hanke jatkuu. Hanke ajoittuu vuosille 2019 - 2021. Vuodelle 2020 varattu 350 000 euroa ja 2021 550 000 euroa.
Kotorinne, D-talon putki- ja märkätilaremontti	15 264	330 000	330 000	72 223		Hanke jatkuu.
Kotorinne, E-talon putki- ja märkätilaremontti		20 000	20 000	0		Hanke ei toteutunut. Hanke siirretty selvitettäväksi vuoden 2020 aikana.
Virkailijatalo, viemäriputki- ja märkätilaremontti		20 000	20 000	0		Hanke ei toteutunut. Kiinteistön tulevaisuus ratkaistaan Härkikujan alueen kokonaisratkaisun yhteydessä.
Kurjenmäkikodin peruskorjaus	3 177 644	2 190 000	2 190 000	1 757 137	4 934 437	Hanke on valmis. 1. vaiheen kokonaiskustannukset 2 301 734 euroa 2. vaiheen kokonaiskustannukset 1 201 275 euroa Hankkeen nettokustannus 3 503 009 euroa

ARA:n avustus Kurjenmäkikodin peruskorjaukseen	-477 257	-500 000	-500 000	-954 514	-1 431 771	
Kyröskosken koulun kenttä		50 000	50 000	51 720		Hanke on valmis.
Paloaseman peruskorjaus	1 823	50 000	50 000	0		Toteutettiin käyttötalouden määrärahoista. Uusi paloasema toteutetaan leasing-rahoituksella.
Kunnantalon peruskorjaus	18 564	50 000	50 000	0		Toteutettiin käyttötalouden määrärahoista. Tehty päätös uuden virastotalon rakentamisesta.
Rahoitusosuus Mahnalan kuituverkkohankkeelle		50 000	50 000	50 530		Hanke jatkuu.
Terveyskeskuksen hissi		0	90 000	93 285		Hanke jatkuu. Lisämääräraha 90 000 e (kunnanvaltuusto 30.9.2019 § 45).

menot	3 210 000	3 300 000	2 327 448
tulot	-500 000	-500 000	-969 514
netto	2 710 000	2 800 000	1 357 934

TIESTÖ	Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttösuunnitelma	TP 2019	kokonaiskustannus	lisätiedot
Tiestöhankkeet			400 000				Valtuusto myöntää lautakunnalle koontimäärärahan. Lautakunta jakaa sen hankkeille käyttösuunnitelmassa. Nämä hankkeet ovat kursilla. Määrästä käytetty 356 900 euroa.
Kyröskosken koulun saattoliikenne	31 563			200 000	203 458	235 021	Hanke on valmis.
Tiestöhankkeet, jäljellä				0	0		Alkuperäinen jakamaton määräraha 16 000 e siirretty 6.9.2019 teknisen johtajan päätöksellä liikennepuistohankkeelle.
Katuvalaistus				60 000	41 290		Hanke on valmis.
Liikenneturvallisuustyöt				12 000	13 289		Hanke on valmis.

Asfaltoinnit			50 000	53 080		Hanke on valmis.
Kaavakatuja viim. ja vihertyö			12 000	0		Hanke ei toteutunut.
Puistojen kunnostaminen			12 000	11 181		Hanke on valmis.
Käpylän laituri			38 000	27 151		Hanke on valmis.
Liikennepuistohanke			16 000	7 451		Ei alkuperäistä määrärahaa. Alkuperäisestä jakamattomasta määrärahasta on hankkeelle siirretty 16 000 e 6.9.2019 teknisen johtajan päätöksellä.
Hämeenkyrön ohitus		200 000	200 000	183 150		Hanke on valmis.
Sasin kaava-alueen tiestö ja viheralueet		130 000	130 000	0		Hanke ei toteutunut. Kaava ei valmistunut, ELY edellyttää lisäselvityksiä.
Eteläntien itäpään tiestö		200 000	200 000	98 116		Hanke jatkuu.
Mahnalan kevyen liikenteen väylä		400 000	400 000	378 569		Hanke on valmis.
menot		1 330 000	1 330 000	1 016 736		

VESIHUOLTOLAITOS Raken- nushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttö- suunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		450 000				Valtuusto myöntää lautakunnalle koontimäärä- rahan. Lautakunta jakaa sen hankkeille käyttö- suunnitelmassa. Nämä hankkeet ovat kursii- villa. Määrärahasta käytetty 230 675 euroa.
<i>Miharin vedeott.saneeraus osuus</i>			20 000	24 482		Hanke on valmis.
<i>Hulevesiverkoston saneeraus</i>			20 000	3 977		Hanke jatkuu. 16 000 euroa kirjattu vuodelle 2020 urakan viivästymisen johdosta.
<i>Jätevesipumpp. saneeraus</i>			50 000	20 226		Hanke jatkuu.
<i>Vesijohtover. ja laitteist. sa</i>			60 000	59 578		Hanke jatkuu.
<i>Viemäriverk. ja laitteist.san</i>			300 000	122 412		Hanke jatkuu. 140 000 euroa kirjattu vuodelle 2020 urakan viivästymisen vuoksi.
Viemäri liittymät: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi		600 000	600 000	653 242		Hanke jatkuu.
Sasin kaava-alueen vesihuolto		90 000	90 000	219		Hanke jatkuu. Kaava ei valmistunut, ELY:yn pi- tää toimittaa lisäselvityksiä.
Eteläntien itäpään vesihuolto		55 000	55 000	69 644		Hanke jatkuu.
menot		1 195 000	1 195 000	953 781		

Investoinnit yhteensä	TA 2019	käyttö- suunnitelma	TP 2019
Yhteensä menot	6 065 000	6 155 000	4 440 673
Yhteensä tulot	-650 000	-650 000	-996 046
Yhteensä netto	5 415 000	5 505 000	3 444 627

2.9 Rahoituslaskelman toteutuminen

Rahoituslaskelma (1 000 e)

	TA 2019 alkuperäinen	TA 2019 muutettu	TP 2019
Toiminta ja investoinnit			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	5 500	5 492	3 772
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät			33
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-5 015	-5 505	-4 443
Rahoitusosuudet investointimenoihin	500	500	970
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		150	60
Toiminta ja investoinnit, netto	-15	637	326
Rahoitustoiminta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys			-40
Antolainasaamisten vähennys			65
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 320	2 320	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 320	-2 320	-22 321
Lyhytaikaisten lainojen muutos			21 265
Oman pääoman muutokset			

2.10 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta

	Sito- vuus netto N/ brutto B	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. talousar- vio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. talousar- vio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Hallintopalvelut	N	3 492	9	3 500	3 320	-180					
Perusturvapalvelut	N	32 801		32 801	33 211	410					
Sivistyspalvelut	N	20 710		20 710	20 759	50					
Tekniset palvelut	N						655		655	367	-288
Vesihuoltolaitos	N						807		807	871	64
		57 003	9	57 011	57 290	280	1 462		1 462	1 238	-224
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						40 000		40 000	37 870	-2 130
Valtionosuudet	B						21 000		21 000	21 841	841
Korkotulot	B						50		50	24	-26
Muut rahoitustulot	B						300		300	350	50
Korkomenot	B	260		260	226	-34					
Muut rahoitusmenot	B	50		50	36	-14					
Satunnaiset erät	B										
		310		310	262	-48	61 350		61 350	60 086	-1 264
INVESTOINTIOSA											
Hallintopalvelut											
Kiinteistöjen hankinta	B	150		150	10	-140					
Kiinteistöjen myynti	B						150		150	17	-133
ICT-ohjelmahankinnat ja päivitykset	B	15		15	10	-5					
Perusturvapalvelut											
ICT-ohjelmahankinnat ja päivitykset	B	55		55	35	-20					
Sivistyspalvelut											
Varhaiskasvatuksen sähköisten palvelujen kehittäminen	B	20		20	20	0					
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto	B	10		10	10	0					
Urheilukeskuksen kenttien ja pesäpallokentän perusrannus	B	50		50	27	-23					
Tekninen lautakunta											
Lautakunnan irtaimisto	B	30		30	22	-8					
Tekniset palvelut, kiinteistötoimi											
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet	B	400		400	269	-131					
Mahnanan Ympäristökoulu	B	50		50	18	-32					
Kotorinne, D-talon putki- ja märkätilaremontti	B	330		300	72	-258					
Kotorinne, E-talon putki- ja märkätilaremontti	B	20		20	0	-20					
Virkailijatalo, viemäriputki- ja märkätilaremontti	B	20		20	0	-20					
Kurjenmäkikodin peruskorjaus	B	2 190		2 190	1 757	-433					
ARA:n avustus Kurjenmäkikodin peruskorjaukseen	B						500		500	955	455
Kyröskosken kolun kenttä	B	50		50	52	2					
Paloaseman peruskorjaus	B	50		50	0	-50					
Kunnanviraston peruskorjaus	B	50		50	0	-50					
Rahoitusosuus Mahnanan kuituverkon rakennuskustannuksiin	B	50		50	51	-					
Terveyskeskuksen hissi	B	0	90	90	93	3					

Tekniset palvelut, tiestö											
Hämeenkyrön ohitus	B	200		200	183	-17					
Sasin kaava-alueen tiestä ja viheralueet	B	130		130	0						
Eteläntie itäpään tiestö	B	200		200	98	-102					
Mahnalan kevyen liikenteen väylä	B	400		400	379	-21					
Tiestöhankkeet	B	400		400	357	-43					
Vesihuoltolaitos											
Vesihuoltohankkeet	B	450		450	231	-219					
Viemäri liittymät: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi	B	600		600	653	53					
Sasin kaava-alueen vesihuolto	B	90		90	0	-90					
Mahnalan asemakaava-alueen vesihuolto	B	55		55	70	15					
		6 065	90	6 155	4 441	-1 714	650		650	996	346
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset					41	41					
Antolainasaamisten vähennykset										65	65
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						2 320		2 320	0	-2 320
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	2 320		2 320	22 321	20 001					
Lyhytaikaisten lainojen muutos										21 265	21 265
Oman pääoman muutokset											
Vaikutus maksuvalmiuteen											
		2 320		2 320	22 321	20 001	2 320		2 320	21 330	19 010
YHTEENSÄ		65 698	99	65 796	84 355	18 560	65 782		65 782	83 626	17 844

3 Tilinpäätöslaskelmat

KUNNAN TULOSLASKELMA

	2019	2018
Toimintatuotot		
Myyntituotot	5 591 621,69	6 340 721,09
Maksutuotot	4 355 443,17	4 393 766,04
Tuet ja avustukset	728 826,28	783 284,74
Muut toimintatuotot	1 529 170,62	1 902 624,55
Valmistus omaan käyttöön	52 473,11	92 267,75
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-25 098 106,01	-24 563 037,54
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-5 334 448,36	-5 296 137,30
Muut henkilöstösivukulut	-1 037 150,14	-954 341,58
Palvelujen ostot	-29 132 707,53	-28 622 260,47
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 070 133,90	-4 043 101,90
Avustukset	-2 024 313,14	-1 891 198,56
Muut toimintakulut	-1 612 404,88	-1 667 755,72
TOIMINTAKATE	-56 051 729,09	-53 525 168,90
Verotulot	37 870 444,98	37 418 502,30
Valtionosuudet	21 841 466,00	21 574 998,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	23 889,67	40 289,64
Muut rahoitustuotot	350 030,52	516 740,90
Korkokulut	-225 732,45	-232 321,12
Muut rahoituskulut	-36 115,21	-19 026,69
VUOSIKATE	3 772 254,42	5 774 014,13
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 604 934,64	-5 351 807,42
Arvonalentumiset	-82 126,62	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-1 914 806,84	422 206,71
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	77 211,22	77 211,22
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 837 595,62	499 417,93

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	2019		2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 772 254,42		5 774 014,13	
Tulorahoituksen korjauserät	-33 467,79	3 738 786,63	-307 833,50	5 466 180,63
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 442 647,24		-10 428 148,56	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	969 514,00		489 556,10	
Py syvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	60 000,00	-3 413 133,24	633 045,43	-9 305 547,03
Toiminnan ja investointien rahavirta		325 653,39		-3 839 366,40
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-40 500,00		-25 000,00	
Antolainasaamisten vähennys	65 251,02	24 751,02	52 751,02	27 751,02
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		1 800 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-22 320 748,00		-2 305 976,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 264 772,00	-1 055 976,00	4 250 000,00	3 744 024,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	22 488,05		28 191,36	
Vaihto-omaisuuden muutos	14 075,89		21 882,36	
Saamisten muutos	-55 130,80		569 516,00	
Korottomien velkojen muutos	-284 876,62	-303 443,48	435 465,36	1 055 055,08
Rahoituksen rahavirta		-1 334 668,46		4 826 830,10
Rahavarojen muutos		-1 009 015,07		987 463,70
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	7 855 288,46		8 864 303,53	
Muut oikaisut			295 281,10	
Rahavarat 1.1.	8 864 303,53	1 009 015,07	7 581 558,73	987 463,70

KUNNAN TASE

	2019	2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	85 225,95	177 163,14
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot	386 714,08	446 506,86
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 446 485,44	7 453 815,44
Rakennukset	50 067 055,08	51 737 337,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 559 561,36	14 465 729,08
Koneet ja kalusto	603 435,73	757 994,24
Muut aineelliset hyödykkeet	87 808,68	87 808,68
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 339 881,01	692 246,10
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 316 226,58	7 314 252,71
Muut lainasaamiset	222 797,85	247 548,87
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	63 536,55	84 815,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	117 603,74	131 679,63
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	25 000,00	27 500,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 743 562,96	1 482 504,53
Muut saamiset	305 438,85	298 487,53
Siirtosaamiset	477 147,10	687 526,05
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	188 472,50	535 208,41
Muut arvopaperit	4 527 200,74	4 204 218,85
Rahoitusarvopaperit yhteensä	4 715 673,24	4 739 427,26
Rahat ja pankkisaamiset	3 139 615,22	4 124 876,27
VASTAAVAA	91 702 769,42	94 957 219,45

	2019	2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Muut omat rahastot	322 286,41	322 286,41
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 104 168,23	604 750,30
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 837 595,62	499 417,93
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 349 363,61	1 426 574,83
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	255 429,40	254 219,97
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 593 866,00	32 914 614,00
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	17 500 000,00	16 250 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 320 748,00	2 305 976,00
Saadut ennakot	6 600,00	6 600,00
Ostovelat	2 659 674,14	2 511 089,65
Muut velat	1 328 797,73	1 065 110,59
Siirtovelat	5 017 535,53	5 714 683,78
VASTATTAVAA	91 702 769,42	94 957 219,45

KONSERNILASKELMAT

KONSERNITULOSLASKELMA

	2019	2018
Toimintatuotot	37 807 177,93	37 815 242,40
Toimintakulut	-93 334 901,48	-91 156 067,15
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	29 997,02	6 928,08
TOIMINTAKATE	-55 497 726,53	-53 333 896,67
Verotulot	37 811 578,20	37 360 301,92
Valtionosuudet	23 976 518,23	23 770 237,50
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	25 044,56	38 601,77
Muut rahoitustuotot	367 354,63	516 932,36
Korkokulut	-403 940,42	-402 211,50
Muut rahoituskulut	-197 447,56	-150 435,33
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-208 988,79	2 887,30
VUOSIKATE	6 081 381,12	7 799 530,06
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 097 254,25	-6 894 856,06
Omistuksen eliminointierot	-27 603,99	0,00
Arvonalentumiset	-82 126,62	0,00
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-7 206 984,86	-6 894 856,06
TILIKAUDEN TULOS	-1 125 603,73	904 674,00
Tilinpäätössiirot	0,00	1 477,69
Tilikauden verot	-57 912,50	-66 907,47
Laskennalliset verot	-52 722,70	-43 504,52
Vähemmistöosuudet	-79 047,37	-86 873,82
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 315 286,30	708 865,87

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2019		2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	6 081 381,12		7 799 530,06	
Tilikauden verot	-57 912,50		-66 907,47	
Tulorahoituksen korjauserät	-356 506,36	5 666 962,26	-127 424,08	7 605 198,51
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-7 111 259,70		-13 635 950,06	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	974 539,40		489 556,10	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	100 814,95	-6 035 905,34	611 457,54	-12 534 936,42
Toiminnan ja investointien rahavirta		-368 943,08		-4 929 737,91
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-47 825,15		-25 291,87	
Antolainasaamisten vähennys	67 903,02	20 077,87	55 403,02	30 111,15
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 124 252,00		4 385 977,53	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-23 425 758,75		-3 165 400,13	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 280 343,42	-21 163,33	4 104 428,31	5 325 005,71
Oman pääoman muutokset		47 184,54		-260 918,31
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-26 719,20		50 051,54	
Vaihto-omaisuuden muutos	2 397,36		3 882,14	
Saamisten muutos	668 947,97		-227 052,98	
Korottomien velkojen muutos	-174 686,59	469 939,54	910 271,83	737 152,53
Rahoituksen rahavirta		516 038,62		5 831 351,08
Rahavarojen muutos		147 095,54		901 613,17
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	12 439 407,04		12 292 311,50	
Muut oikaisut			295 281,10	
Rahavarat 1.1.	12 292 311,50	147 095,54	11 095 417,22	901 613,17

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	146 489,54	237 021,53
Muut pitkävaikutteiset menot	874 923,05	949 959,53
Ennakkomaksut	74 189,29	6 370,56
	1 095 601,88	1 193 351,62
 Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 330 246,41	8 317 417,46
Rakennukset	70 896 567,53	71 917 569,96
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 062 434,10	14 796 564,14
Koneet ja kalusto	1 740 726,30	1 819 607,08
Muut aineelliset hyödykkeet	119 570,41	124 493,37
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 454 820,31	4 714 346,34
	100 604 365,05	101 689 998,35
 Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	160 903,36	149 257,39
Muut osakkeet ja osuudet	636 447,53	630 423,75
Muut lainasaamiset	23 868,00	26 520,00
Muut saamiset	23 796,05	16 506,60
	845 014,94	822 707,74
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	159 446,73	192 591,08
Lahjoitusrahastojen varat	66 709,19	87 834,49
	226 155,92	280 425,56
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	408 806,15	413 112,59
Keskeneräiset tuotteet	30 929,38	29 020,30
Muu vaihto-omaisuus	147 650,00	147 650,00
	587 385,53	589 782,89
 Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	4 890,78	9 600,57
Muut saamiset	6 834,41	8 167,56
Siirtosaamiset	44 159,85	36 973,24
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 177 913,22	3 716 824,32
Lainasaamiset	345,52	1 121,34
Laskennalliset verosaamiset	28,86	28,67
Muut saamiset	756 486,63	615 649,31
Siirtosaamiset	728 005,29	1 007 300,12
	4 718 664,55	5 395 665,14
 Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	244 646,19	610 984,03
Muut arvopaperit	4 648 400,74	4 204 218,85
	4 893 046,93	4 815 202,88
 Rahat ja pankkisaamiset	7 546 360,11	7 477 108,62
VASTAAVAA YHTEENSÄ	120 516 594,91	122 264 242,79

	2019	2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto	7 657,32	7 657,32
Muut omat rahastot	340 107,04	337 417,72
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	6 240 847,38	5 560 644,47
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 315 286,30	708 865,87
	36 355 221,42	37 696 481,36
 VÄHEMMISTÖOSUUDET	 978 644,49	 888 076,21
 PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	658 882,16	941 908,41
	658 882,16	941 908,41
 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	321 609,27	369 694,95
Muut toimeksiantojen pääomat	169 329,39	202 232,57
	490 938,66	571 927,52
 VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 717 269,97	43 002 039,68
Lainat julkisyhteisöiltä	29 650,39	33 753,06
Lainat muilta luotonantajilta	4 428 412,60	4 584 202,58
Ostovelat	14 466,80	23 870,09
Liittymismaksut ja muut velat	93 102,14	115 227,36
Siirtovelat	0,00	6 237,22
Laskennalliset verovelat	7 965,42	8 646,45
	26 290 867,33	47 773 976,44
 Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	17 500 000,00	16 250 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 250 204,73	3 102 436,69
Lainat julkisyhteisöiltä	4 102,67	4 102,67
Lainat muilta luotonantajilta	159 558,80	112 801,80
Saadut ennakot	61 610,10	26 404,55
Ostovelat	4 045 868,26	4 008 916,81
Liittymismaksut ja muut velat	2 066 346,95	1 672 421,05
Siirtovelat	8 010 263,93	8 613 267,68
Laskennalliset verovelat	644 085,41	601 521,61
	55 742 040,85	34 391 872,85
 VASTATTAVAA YHTEENSÄ	 120 516 594,91	 122 264 242,79

4 Liitetiedot

4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet. Tässä yhteydessä on esitetty lisäksi kaksi suunnitelmasta poikkeavaa poistoaikaa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden inventointi suoritetaan fyysisenä tilikausittain. Varastokirjanpidossa käytetään keskihintamenetelmää, minkä mukaisena vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaispöytäkirjojen käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksen. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistaroituksessa 20 milj. nimellisarvolle. Sopimuksella on sovittu korkokatto lokakuulle 2020 saakka ja sen jälkeen vaihtuva korko on sidottu kiinteään korkoon lokakuulle 2028 saakka.

Korkojohdannaisesta ei ole aiheutunut kassavirtaa tilivuonna 2019. Tilivuonna 2018 korkojohdannaisesta aiheutuneet kassavirrat on kirjattu korkokulujen oikaisuksi.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Kunnan taseessa, edellisten tilikausien ylijäämään ja rahoitusarvopaperien arvoon, on korjattu rahoitusarvopaperien kumulatiiviset luovutusvoitot ja -tappiot vuosilta 2007-2018. Luovutusvoittoa ja -tappioita ei oltu kirjattu vuosiin aikana. Nyt kirjatut luovutusvoitot ja -tappiot ovat yhteensä 295th euroa. Tästä aiheutuneet laskemien, liitetietojen ja tunnuslukujen muutokset on tehty vertailuvuodelle 2018.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia edelliseltä tilikaudelta esitettyihin tietoihin.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Kunnan taseessa, edellisten tilikausien ylijäämään ja rahoitusarvopaperien arvoon, on korjattu rahoitusarvopaperien kumulatiiviset luovutusvoitot ja -tappiot vuosilta 2007-2018, yhteensä 295th euroa.

Kunnan tilivuoden 2019 tuloslaskelman muissa henkilösivukuluissa on kirjattuna tavanomaista tasoa suurempi tapaturmavakuutusmaksun tasointi 2018 vuodelta, 158th euroa.

Tuloslaskelmaan kertaluonteisesti vaikuttavia eriä

Tuloslaskelman valtionosuuksissa on esitettyä kertaluonteisena eränä verotulomenetysten kompensatio 458th euroa. Pirkanmaan Jätehuolto maksoi tavanomaista suuremman osingon tilivuonna, kunnan tuloslaskelmassa osinkotuotto tästä 165th euroa.

4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymät on yhdistetty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaisesti konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöomistuksia ei ole.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu, sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäisiä katteita pysyvissä vastaavissa ei ole ollut.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaeseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuden erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty konserniyleisohjeen mukaisella kuntiin sovelletulla hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseesta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalon aineellisten hyödykkeiden poistot (rakennukset) on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi, yhteisön oman ilmoituksen perusteella. Yhtiö ei kirjaa suunnitelmapoistoja omassa kirjanpidossaan. Jäännösarvon ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseesta edellisten tilikausien ylijäämän oikaisuksi.

Muita poistoja ei ole oikaistu; tytäryhtiöt sekä säätiö kirjaavat suunnitelmapoistot omassa kirjanpidossaan.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Konsernin tuloslaskelmassa vuoden 2018 vertailutiedoissa on siirretty Satamalan koulutus-kuntayhtymän yksikköhintarahoitus (konsernin osuus 2,2 milj. euroa) esitettäväksi toimintatuotoista valtionosuuksiin. Tästä aiheutuneet liitetietojen ja tunnuslukujen muutokset on myös oikaistu vertailuvuodelle.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia edelliseltä tilikaudelta esitettyihin tietoihin.

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	556 306,32	491 395,26	370 107,73	266 558,65
Perusturvapalvelut	32 278 254,57	32 086 471,81	7 426 293,38	8 434 226,61
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 646 590,04	1 864 289,20	1 310 093,23	1 537 490,57
Yhdyskuntapalvelut	1 117 602,07	935 991,10	1 117 602,07	935 991,10
Muut palvelut	153 648,17	120 032,19	0,00	0,00
Vesihuoltolaitos	2 054 776,76	2 317 062,84	1 980 965,35	2 246 129,49
Toimintatuotot yhteensä	37 807 177,93	37 815 242,40	12 205 061,76	13 420 396,42

7. Verotulojen erittely

	2019	2018
Kunnan tulovero	33 824 618,58	33 655 431,30
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 900 711,55	1 656 191,62
Kiinteistövero	2 145 114,85	2 106 879,38
Verotulot yhteensä	37 870 444,98	37 418 502,30

8. Valtionosuuksien erittely

	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	23 052 149,00	22 727 749,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-5 839 402,00	-5 876 713,00
Siitä: Verotulomenetysten kompensatio	457 880,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 210 683,00	-1 152 751,00
Valtionosuudet yhteensä	21 841 466,00	21 574 998,00

9. Palvelujen ostot eriteltyinä

	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	19 769 014,90	19 631 939,60
Muiden palvelujen ostot	9 363 692,63	8 990 320,87
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	29 132 707,53	28 622 260,47

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen.

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

Poikkeavat poistoajat:

-Monitoimikeskus Silta 33 vuotta, perustuen tehtyyn palvelusopimukseen kestoaltaan 13 vuotta minkä jälkeen alkaa poistosuunnitelman mukainen laitosrakennuksen poisto aika 20 vuotta, yhteensä 33 vuotta. Poistot aloitettu 5/2016.

-Museon lämmitysjärjestelmä (maalämpö) 10 vuotta, perustuen lämmitysjärjestelmän pitkään todelliseen käyttöikään verrattuna vuokratrakennuksen investoinnin tavanomaiseen poistoaikaan (muut pitkävaikutteiset menot 2 vuotta).

Poistosuunnitelmassa arvioidut poistajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAISUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	tasa	2	
Aineettomat oikeudet	tasa	5	
Liikearvo	tasa	2	
Muut pitkävaikutteiset menot		5-20	
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Muut	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Asuinrakennukset	tasa	30	
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasa	20	
Muut rakennukset/taloussrakennukset	tasa	10	
Rakennusten peruskorjaukset/ vanhana ostetut rakennukset	tasa	10-30	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Kadut, tiet, torit, puistot	menoj.		20
Sillat, laiturit, uimalat	menoj.		25
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Kaukolämpöverkko	menoj.		15
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	menoj.		20
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	menoj.		22
Maakaasuverkko	menoj.		15
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitosten koneet ja laitteet	tasa	10	
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasa	15	
Liikenteen ohjauslaitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Rautaiset alukset	tasa	15	
Puiset alukset ja uivat työkoneet	tasa	8	
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut liikkuvat työkoneet	tasa	5	
Muut raskaat koneet/kuorma-autot	tasa	10	
Muut kevyet koneet	tasa	5	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasa	5	
Atk-laitteet	tasa	3	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1. (ky)	925 080,44	801 992,81		
Lisäykset tilikaudella	0,00	123 087,63		
Vähennykset tilikaudella	-274 553,56	0,00		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12. (ky)	650 526,88	925 080,44	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	16 827,97	10 069,56		
Lisäykset tilikaudella	0,00	7 792,20		
Vähennykset tilikaudella	-8 472,70	-1 033,79		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	8 355,28	16 827,97	0,00	0,00
Pakolliset varaukset yhteensä	658 882,16	941 908,41	0,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	33 467,79	221 528,30	33 467,79	221 528,30
Rakennusten luovutusvoitot	0,00	121 223,48	0,00	121 223,48
Muut luovutusvoitot	37 287,55	1 742,61	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	70 755,34	344 494,39	33 467,79	342 751,78
Muut toimintakulut				
Rakennusten luovutustappiot	0,00	-34 918,28	0,00	-34 918,28
Muut luovutustappiot	-7,11	-40 789,01	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	-7,11	-75 707,29	0,00	-34 918,28

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2019	2018
Osinkotuotot muista yhteisöistä	194 607,04	27 854,62
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	88 691,66	88 691,66
Kuntayhtymän ylijäämän palautus jäsenkunnille	0,00	356 499,82
Yhteensä	283 298,70	473 046,10

16. Erittely poistoeron muutoksista

	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	77 211,22	77 211,22
Poistoeron muutokset yhteensä	77 211,22	77 211,22

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	177 163,14	446 506,86	623 670,00
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	55 268,94	0,00	55 268,94
Tilikauden poisto	-147 206,13	-59 792,78	-206 998,91
Arvonlennukset ja niiden palautus	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	85 225,95	386 714,08	471 940,03
Kirjanpitoarvo 31.12.	85 225,95	386 714,08	471 940,03

	Aineelliset hyödykkeet						
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	7 453 815,44	51 737 337,89	14 465 729,08	757 994,24	87 808,68	692 246,10	75 194 931,43
Lisäykset tilikauden aikana	19 202,21	0,00	0,00	0,00	0,00	4 421 471,16	4 440 673,37
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-969 514,00	-969 514,00
Vähennykset tilikauden aikana	-26 532,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-26 532,21
Siirrot erien välillä	0,00	1 209 287,48	1 204 837,26	252 801,95	0,00	-2 722 195,63	-55 268,94
Tilikauden poisto	0,00	-2 879 570,29	-2 111 004,98	-407 360,46	0,00	0,00	-5 397 935,73
Arvonlennukset ja niiden palautus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-82 126,62	-82 126,62
Poistamaton hankintameno 31.12.	7 446 485,44	50 067 055,08	13 559 561,36	603 435,73	87 808,68	1 339 881,01	73 104 227,30
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 446 485,44	50 067 055,08	13 559 561,36	603 435,73	87 808,68	1 339 881,01	73 104 227,30

Maa- ja vesialueet erittely

	Maa- ja vesialueet erittely			
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	260 002,38	259 098,18	0,00	0,00
Muut maa- ja vesialueet	8 070 244,03	8 058 319,28	7 446 485,44	7 453 815,44
Maa- ja vesialueet yhteensä	8 330 246,41	8 317 417,46	7 446 485,44	7 453 815,44

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				
	Konserniyhtiön osakkeet	Omistusyht. osakkeet	Kunta-yhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	1 973,87	1 973,87
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	281 120,48	7 316 226,58
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	281 120,48	7 316 226,58

	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Saamiset konserniyht.	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	247 548,87	0,00	247 548,87
Lisäykset	40 500,00	0,00	40 500,00
Vähennykset	-65 251,02	0,00	-65 251,02
Hankintameno 31.12.	222 797,85	0,00	222 797,85
Kirjanpitoarvo 31.12.	222 797,85	0,00	222 797,85

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.-22. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Kuntakonsernin osuus (1000 e)

		Kunnan omistus- Kotipaikka osuus %	Konsernin omistus- osuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikaud. voitosta/ tappiosta
20. Tytäryhteisöt						
Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	H:kyrö	100,00	100,00	641	3 975	1
Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	H:kyrö	65,49	65,49	281	1 629	0
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy	H:kyrö	100,00	100,00	160	29	2
Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo	H:kyrö	100,00	100,00	451	5	-14
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	H:kyrö	52,00	52,00	66	367	5
Hämeenkyrön Vesi Oy	H:kyrö	50,00	50,00	164	264	9
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	H:kyrö	100,00	100,00	631	670	45
Yhteensä				2 395	6 939	48
21. Kuntayhtymät						
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Tampere	2,34	2,34	4 755	13 248	219
Pirkanmaan liitto	Tampere	1,96	1,96	28	123	0
Sastamalan koulutuskuntayhtymä	Sastamala	6,06	6,06	2 723	542	166
Yhteensä				7 507	13 913	385
22. Osakkuusyhteisöt						
--						

23. Saamisten erittely tytäryhteisöiltä, kuntayhtymistä sekä osakkuusyhteisöiltä

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	25 000,00	60 682,53	27 500,00	27 751,02
Myyntisaamiset	0,00	784,97	0,00	10 255,32
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	3 437,50
<i>Yhteensä</i>	<i>25 000,00</i>	<i>61 467,50</i>	<i>27 500,00</i>	<i>41 443,84</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	12 565,86	0,00	14 471,00
Siirtosaamiset	0,00	88 691,66	0,00	88 691,66
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>101 257,52</i>	<i>0,00</i>	<i>103 162,66</i>
Saamiset yhteensä	25 000,00	162 725,02	27 500,00	144 606,50

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</i>				
Siirtyvät korot	88 691,66	88 691,66	88 691,66	88 691,66
Kelan korvaukset	252 047,71	268 496,66	188 086,96	202 096,42
Valtion korvaukset	81 181,91	80 156,35	81 181,91	80 156,35
Hanke- ja projektisaatatavat	57 813,51	156 504,15	15 000,00	120 964,07
Ulkopuolisen rahoituksen jaksotus	34 374,70	88 060,89	0,00	0,00
Lääkäreiden koulutuskorvaus	7 546,77	15 625,35	0,00	8 443,35
Palkkatuet	36 060,48	45 684,42	36 060,48	45 684,42
Takaus- ja vahingonkorvaukset, vak.korvaukset	67 634,36	54 145,37	44 374,57	34 241,77
Muut tulojäämät	102 654,19	209 935,30	23 751,52	107 248,01
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	728 005,29	1 007 300,12	477 147,10	687 526,05

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto 1.1.	7 657,32	7 657,32	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	7 657,32	7 657,32	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot</i>				
Eläkerahaston pääoma 1.1.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Eläkerahaston pääoma 31.12.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Muut omat rahastot 1.1.	15 131,31	16 197,90	0,00	0,00
Lisäykset	2 827,14	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-137,82	-1 066,59	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	17 820,63	15 131,31	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot yhteensä 31.12.</i>	<i>340 107,04</i>	<i>337 417,72</i>	<i>322 286,41</i>	<i>322 286,41</i>
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	6 269 510,34	5 670 101,05	1 104 168,23	309 469,20
Ed. tilik.oikaisut / lisäykset	3 146,16	295 384,52	0,00	295 281,10
Ed. tilik.oikaisut / vähennykset	-31 809,12	-404 841,10	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	6 240 847,38	5 560 644,47	1 104 168,23	604 750,30
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-1 315 286,30	708 865,87	-1 837 595,62	499 417,93
Oma pääoma yhteensä	36 355 221,42	37 696 481,36	30 670 755,01	32 508 350,63

26. Erittely poistoerosta

	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 349 363,61	1 426 574,83
EVL-poistoihin liittyvä poistoero	0,00	0,00
Poistoero yhteensä	1 349 363,61	1 426 574,83

* Liitetietotosite LT / 1.

27. Pitkäaikaiset velat

	2019	2018
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua, (1.1.2025 jälkeen)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 443 918,00	7 937 774,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	7 443 918,00	7 937 774,00

Vuonna 2015 nostettu bullet-laina 20 milj. erääntyy 2020.

Tilinpäätöksen laatimisen jälkeen v. 2020 nostettu bullet-laina 10 milj, erääntyy 2026.

* Liitetietotosite LT / 2.

28. Joukkovelkakirjalainat

	2019	2018
Alla vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
Kuntatodistus, laina 150165		
Korko 0,2 %, kertalyhenteinen, erääntyy 25.2.2020	17 500 000,00	
Kuntatodistus, laina 110551		
Korko -0,15 %, kertalyhenteinen, erääntyy 22.2.2019		16 250 000,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	17 500 000,00	16 250 000,00

* Liitetietotosite LT / 3.

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset (ky)	8 355,28	16 827,97	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	650 526,88	925 080,44	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	658 882,16	941 908,41	0,00	0,00

30. Vieras pääoma, velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöiltä				
Ostovelat	0,00	23 688,22	0,00	23 439,27
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>23 688,22</i>	<i>0,00</i>	<i>23 439,27</i>
Velat kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	62 273,55	0,00	67 403,47
Siirtovelat	0,00	711 511,24	0,00	560 472,80
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>773 784,79</i>	<i>0,00</i>	<i>627 876,27</i>
Saamiset yhteensä	0,00	797 473,01	0,00	651 315,54

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat				
Liittymismaksut	20 855,20	15 028,68	0,00	0,00
Muut velat	2 138 593,89	1 772 619,73	1 328 797,73	1 065 110,59
Muut velat yhteensä	2 159 449,09	1 787 648,41	1 328 797,73	1 065 110,59

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	263 298,50	248 720,13	263 298,50	248 720,13
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	5 621 428,11	5 857 761,71	3 643 644,46	3 738 710,15
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	252 986,72		0,00	0,00
Korkojaksotukset	70 988,34	202 873,71	61 073,81	73 349,91
Potilasvahinkovakuutus	84 277,44	92 263,39	0,00	0,00
Valtio, verot	0,00	719 230,79	0,00	719 230,79
Valtio, muut	175 127,73	83 198,27	108 065,88	75 082,17
Rintamaveteraanikuntoutusvarat	7 662,06	13 927,18	7 662,06	13 927,18
Hankevarat, muut tuet ja avustukset	457 072,55	338 905,99	130 067,37	144 348,79
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	711 511,24	552 087,87	711 511,24	560 472,80
Muut menojäämät	365 911,24	504 298,64	92 212,21	140 841,86
Siirtovelat yhteensä	8 010 263,93	8 613 267,68	5 017 535,53	5 714 683,78

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	560 027,55	587 984,44	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	3 162 913,56	2 846 430,90	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>3 162 913,56</i>	<i>2 846 430,90</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pantatut osakkeet yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

* Liitetietotosite LT / 4.

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Toimitilojen vuokravastuut	86 188,77	108 279,14	86 188,77	108 279,14
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	1 115 902,03	1 059 523,04	1 115 902,03	1 059 523,04
Maa-alueiden vuokravastuut	31 426,00	32 725,00	31 426,00	32 725,00
Muut vuokravastuut	3 406 488,63	3 265 175,14	1 007 173,00	1 129 923,60
Vuokravastuut yhteensä	4 640 005,43	4 465 702,32	2 240 689,80	2 330 450,78
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 389 206,79	1 380 237,54	711 840,27	719 343,34
- siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut			958 808,87	1 082 808,78

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

* Liitetietotosite LT / 5.

39.-40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	10 206 133,32	11 568 455,32
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	6 959 783,02	7 553 280,59
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	425,97	97 336,40	0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma	425,97	84 036,53	0,00	0,00

* Liitetietotosite LT / 6.

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	63 273 296,00	60 508 913,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	41 630,00	38 874,18

* Liitetietotosite LT / 7.

41. Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Sopimusvastuut				
Kunta				
Monitoimikeskus Silta, palvelusopimus, Lujatalo Oy, 1.6.2016 - 31.5.2029	4 487 600,00	4 936 400,00	4 487 600,00	4 936 400,00
<i>Josta seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus</i>	<i>448 800,00</i>	<i>448 800,00</i>	<i>448 800,00</i>	<i>448 800,00</i>
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri (konsernin osuus)				
Hankintasopimusvastuu	0,00	5 850,00		
Vuokratakaussitumus	924,10	940,56		
Sopimusvastuut yhteensä	4 488 524,10	4 943 190,56	4 487 600,00	4 936 400,00
 Arvonlisäveron palautusvastuu	 2019	 2018	 2019	 2018
Kunta				
Koskilinnan kiinteistö	38 175,29	38 175,29	32 278,80	38 175,29
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri (konsernin osuus)				
Arvonlisäveron palautusvastuu	75 200,78	75 104,29		
Arvonlisäveron palautusvastuu yhteensä	113 376,07	113 279,58	32 278,80	38 175,29

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Koronvaihtosopimukset				
Kunta				
Korkokattosopimus 1.				
Korkokatto OTC Cap –sopimus, Nordea Pankki Suomi Oyj, ajalle 21.11.2018-26.10.2020. Sopimus on tehty korkorahavirran vaihtelun suojaamiseksi, 20 milj. lainapääoman nimellisarvolle. Sopimusta ei ole liitetty lainaan, mutta kunnan taseeseen sisältyy 20 milj. vastaavankokoinen bullet laina. Toteutushinta sopimuksessa -0,20% p.a. tarkoittaen, että kunnalla ei ole korkovirtaa sopimuksen päättymiseen 26.10.2020 saakka. Pankki ei maksa miinuskorkoa kunnalle.				
Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	<i>ei saatavilla</i>	19 151,00	<i>ei saatavilla</i>	19 151,00
Koronvaihtosopimus 2.				
Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus, Nordea Pankki Suomi Oyj, ajalle 26.10.2020-24.10.2028. Sopimus on tehty korkorahavirran vaihtelun suojaamiseksi, 20 milj. lainapääoman nimellisarvolle. Sopimus suojaa lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi. Kunta maksaa pankille kiinteää korkoa 1,68% p.a., pankki maksaa kunnalle vaihtuvaa korkoa euribor 3kk. Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo				
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
	-	-	-	-
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri (konsernin osuus)				
Koronvaihtosopimukset				
Nimellisarvo	2 681 677,28	1 560 611,40		
Markkina-arvo	-208 232,00	-100 145,40		
Koronvaihtosopimukset, myöhemmin alkavat				
Nimellisarvo	0,00	1 240 991,33		
Markkina-arvo	0,00	665,42		
Hämeenkyrön Asunnonhankinta				
Koronvaihtosopimukset				
Nimellisarvo	3 545 454,00	3 734 848,00		
Markkina-arvo	-218 242,00	-160 883,00		
Hämeenkyrön Jäähalli Oy (konsernin osuus)				
Koronvaihtosopimus				
Nimellisarvo	223 423,20	231 546,64		
Markkina-arvo	<i>ei saatavilla</i>	<i>ei saatavilla</i>		

* Liitetietotosite LT / 8.

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12

	2019	2018
Yleishallinto	22	20
Perusturvapalvelut	316	334
Opetus- ja kulttuuritoimi	291	300
Yhdyskuntapalvelut	92	87
Yhteensä	721	741

* Liitetietotosite LT / 9.

43. Henkilöstökulut

	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	31 469 704,51	30 813 516,42
Henkilöstökulut, mitkä aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	75 523,49	85 595,32
Henkilöstökulut yhteensä	31 545 228,00	30 899 111,74

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

	2019	2018
Kokoomus	4 872,00	4 554,00
Suomen Kristillisdemokraatit	828,00	654,00
Keskustapuolue	2 458,00	2 144,00
SDP	1 976,00	1 814,00
Hämeenkyrön Vasemmistoliitto	3 184,00	2 730,00
Hämeenkyrön Vihreät	448,00	380,00
Hämeenkyrön Perussuomalaiset	1 324,00	1 106,00
Yhteensä	15 090,00	13 382,00

* Liitetietotosite LT / 10.

45. Tilintarkastajan palkkiot

	2019	2018
Tarkastusyhteisö, BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	14 080,40	12 911,00
Tilintarkastajan lausunnot	469,00	670,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0,00	0,00
Muut palkkiot	50,00	0,00
Palkkiot yhteensä	14 599,40	13 581,00

* Liitetietotosite LT / 11.

46. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kunnanjohtajan kanssa oli voimassa kuntalain mukainen johtajasopimus 29.6.2016 – 17.6.2019. Kunnanjohtajan kanssa on tehty 18.6.2019 allekirjoitettu johtajasopimus ajalle 2019-2020. Johtajasopimuksessa on sovittu erokorvauksena 6 kk palkkaa vastaava euromäärä, mikäli virkasuhde päättyy luottamuspuolan vuoksi.

Kunta on solminut 100 % omistamansa tytäryhtiön Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy:n kanssa sopimuksen keskinäisestä palvelujen ostosta ja myynnistä. Kunta päättää vuosittain talousarviossaan yrityspalveluyhtiön ostopalvelusopimuksen tason. Ostopalvelusopimuksen mukaiset ostot olivat vuonna 2019 296th euroa.

Kunta on solminut Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiön kanssa vuokrasopimuksen jonka voimassaolo on 31.12.2025 saakka, irtisanomisaika 12 kuukautta. Sopimuksessa kunta on sitoutunut vuokraamaan Vanhustentalosäätiön rakennukset, vuosivuokra kokonaisuudesta on noin 155th euroa.

Kunnan 52 % omistaman tytäryhtiön, Hämeenkyrön Jäähalli Oy:n kanssa, kunta on tehnyt sopimuksen "Hämeenkyrön Jäähallin käytöstä" vuodelle 2019, jossa määritellään että kunta ostaa jääaikaa 60th eurolla. Jääaika maksetaan yhtiölle kunnan avustuksena. Lisäksi sopimuksessa määritellään kunnan ja jäähallin välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista kiinteistön huoltoon ja käyttöön. Lisäksi kunta on myöntänyt vapautuksen jäähdytysveden vesimaksuista (Tekn.ltk 58§ 4.8.1998.). Sopimus on uusittu vuodelle 2020 samansisältöisenä.

Kunta on antanut lainaa

- Hämeenkyrön Vesi Oy:lle, pitkäaikainen pääomailaina, jonka takaisinmaksun erityisehtona on lainan pääoman takaisinmaksu vain jos yhtiön taseen mukaiselle sidotulle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää täysi kate, lainapääomaa jäljellä 25th euroa
- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:lle, lainapääomaa jäljellä 70th euroa.
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy:lle, lainapääomaa jäljellä 113th euroa sekä lyhytaikaista lainaa 41th euroa.

Kunta on taannut tytäryhtiöiden pitkäaikaisia lainoja rahoituslaitoksille, yhteensä takausvastuu 7,0 milj. euroa.

Kunnan ja kunnan johtavien viranhaltijoiden tai luottamushenkilöiden välillä ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia. Tarkastus on tehty kunnan myyntireskontran asiakastiedoista, ostoreskontran toimittajarekisteristä ja hallinnon tarkastus pöytäkirjojen läpikäynnillä. Edelleen kunnan palveluksessa olevat johtavat viranhaltijat ovat lisäksi itse ilmoittaneet, että tavanomaisuudesta poikkeavia liiketoimia ei ole tapahtunut heidän ja kunnan tai kuntakonsernin välillä.

* Liitetietotosite LT / 12.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Suurin yksittäinen investointi euromääräisesti vuonna 2019 oli viemäriverkoston (kokoojaviemäri) laajentaminen haja-asutusalueelle. Muita investointeja olivat verkostojen ja laitteistojen saneeraaminen, Miharin vedenottamon UV-valo, Etelänrannan ja Toivolanrannan asemakaava-alueen vesihuollon rakentaminen.

Jätevedenpuhdistamo oli käytössä neljännen täyden vuoden ja se mahdollisti 1.1.2016 voimaan tulleen ympäristöluvan mukaisen jätevesien puhdistuksen typen poistoa lukuun ottamatta.

Projektikoordinaattorin työ jatkui vuoden 2019. Hänen pääasiallinen tehtävänsä on neuvoa ja opastaa haja-asutusalueen kuntalaisia viemäriverkoston liittymisessä liittyvissä kysymyksissä ja valvoa kokoojaviemäriverkoston rakentamista.

Valtuusto hyväksyi vesilaitoksen aloittavan taseen 16.12.2002. Valtuusto päätti peruspääomalle maksettavaksi sisäiseksi koroksi 5,5 %, mitä tarkistetaan siten, että se on +/- 0,5 prosentin tarkkuudella lähellä energiaviraston suosittelemaa kohtuullista korkoa.

Valtuuston 1.10.2018 päätöksellä vuodesta 2019 alkaen peruspääoman korko vahvistetaan omistajapolitiikan määrittämällä tavalla vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuoden 2019 koroksi hyväksyttiin 0,5 %.

Vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja

Lähikuntien vesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

	2/2020
Hämeenkyrö	1,68
Ikaalinen	1,21
Parkano	1,45
Nokia	1,62
Ylöjärvi	1,90
Sastamala	1,86
Kyröskosken VH	1,16

Lähikuntien jätevesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

	2/2020
Hämeenkyrö	2,76
Ikaalinen	2,30
Parkano	2,36
Nokia	2,25
Ylöjärvi	3,01
Sastamala	2,56

Tunnuslukuja:

Vesilaitos

- Laskuttamattoman veden määrä prosentteina: $(1082+317-306-980) / (1082+317-980) \cdot 100 = 27,00\%$
*Kaava, (1000m³/vuosi): (Verkostoon pumpattu vesimäärä, + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) / (Verkostoon pumpattu vesimäärä + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) * 100*

- Miharin vedenottamon toimintakulut (1000€) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³) $150 / 1082 = 0,14 \text{ €/m}^3$
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu vesi omilta asiakkailta (1000m³) $436 / 306 = 1,42 \text{ €/m}^3$
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / kaikki laskutettu vesi (1000m³) $436 / 1286 = 0,34 \text{ €/m}^3$
- Miharin vedenottamon energiankulutus (MWh) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³) $562 / 1082 = 0,52 \text{ kwh / m}^3$

Toimintakulut eivät sisällä poistoja.

Jätevesilaitos

- Jäteveden vuotovesimäärä prosentteina: $(686+4-320-81-13)/(686+4-81-13)*100 = 46,0\%$
*Kaava (1000m³/vuosi) (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) / (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) *100*
- Viemärlaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu jätevesi (1000m³) $609 / (320 + 81 + 13) = 1,47 \text{ €/m}^3$
 Puhdistamon toimintakulut (1000€) / puhdistamolle vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³) $460 / 686 = 0,67 \text{ €/m}^3$
 Jäteveden puhdistamon energiankulutus (MWh)/ vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³) $901 / 686 = 1,31 \text{ kwh / m}^3$

Toimintakulut eivät sisällä poistoja.

Hulevesien viemärointi, tiedot hintatasosta

Huleveden perusmaksut/vuosi ovat olleet 1.10.2019 alkaen vesimittarikoon mukaan seuraavat:

- DN 25/ei mittaria 40,03 e (49,64 e)
- DN 32 50,94 e (63,17 e)

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Viemäriverkostoa laajennetaan haja-asutusalueelle vuonna 2020 niin, että kokoojaviemäriä rakennetaan yhteensä n. 4,6 km alueille, missä liittymishalukkuus ja -tarve on suurinta. Vuosina 2014–2016 rakennettuun runkoviemäriin, yhteensä noin 24 km, odotetaan kokoojaviemäreiden rakentamisella saatavan noin 500 kiinteistöä asiakkaiksi.

Pääpaino jätevesipuolen investoinneissa tulee olemaan kokoojaviemäreiden rakentamisessa ja nykyisen jätevesiverkoston ja siihen liittyvien laitteiden saneerauksessa.

Puhdasvesipuolen pääpaino investoinneissa tulee olemaan nykyisen verkoston ja laitteiden saneerauksessa. Ulvaanharjun vedenottamolla ja kaukovalvonnassa tullaan v 2020 jatkamaan investointeja jotka edelleen parantavat toimintavarmuutta ja pienentävät riskejä.

Tehdyt suuret investoinnit aiheuttavat taksoihin nostopaineita poistojen kattamisen johdosta. Maltillisilla vuosittaisilla hintojen tarkistuksilla saadaan vesihuoltolaitoksen talous jälleen omat menot kattavaksi arviolta 5-7 vuodessa.

Vesihuoltolaitoksen henkilöstö

- kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55)
- puhdistamonhoitaja
- laitosmies (2,5)
- projektikoordinaattori
- Jätevedenpuhdistamolla oli työharjoittelussa prosessitekniikan opiskelijoita ja vesimittareita oli lukemassa kaksi kesätyöntekijää.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

RISKI	SEURAUS	RISKIN SUURUUS	ESIINTYMINEN
Pohjaveden valuma- ja/tai muodostumisalueella sat-tuva pohjaveden laatua heikentävä onnettomuus	Pohjaveden käytölle voidaan joutua aset-tamaan käyttörajoit-tuksia tai sen käyttö kielletään kokonaan	Vakava (epidemian mahdolli-suus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Pohjaveden riittävyys	Pohjaveden toimitta-mista voidaan joutua rajoittamaan tai koko-naan lopettamaan	Huomattava (vähäinen ja tilapäi-nen terveydellinen haitta)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Sähkökatkos	Verkostoveden jakelu keskeytyy; jäteveden johtaminen keskeytyy	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuo-dessa)
Verkostovuoto	Häiriöitä veden laa-dussa, mahdollisia toimituskatkoksia; jä-tevettä pääsee maastoon	Huomattava (vähäinen ja tilapäi-nen terveydellinen haitta)	Todennäköinen (kaksi viidessä vuo-dessa)
Vedenkäsittely- ja desinfi-ointilaitteiden rikkoutumi-nen	Häiriöitä käsitellyn veden laadussa, mahdollisia toimitus-katkoksia	Huomattava (vähäinen ja tilapäi-nen terveydellinen haitta)	Satunnainen (kerran viidessä vuo-dessa)
Soodan syötön liika-annos-tus	Käsitellyn veden toi-mittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopetta-maan	Vakava (epidemian mahdolli-suus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Automaatio- ja/tai hälytys-järjestelmien toimintahäiriöt	Vedenottamon val-vonta- ja hoitotyöt vaikeutuvat	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuo-dessa)
Ilkivalta / terrori	Mahdollisia toimitus-katkoksia ja muutok-sia veden laadussa	Vakava (epidemian mahdolli-suus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Puhdistamobakteerien tu-houtuminen	Puhdistamon toi-minta keskeytyy; lie-tekannan uudelleen kasvatus	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuo-dessa)
Jäteveden ohivirtaus / ympäristön saastuminen	Puhdistamattoman jäteveden joutuminen jokeen/ ympäristön saastuminen	Vakava	Todennäköinen (kaksi kertaa vuo-dessa)
Joen pinta korkealla	Jokivesi virtaa puh-distamoon	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuo-dessa)

Riskit on kartoitettu yksityiskohtaisemmin mm. Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen val-miussuunnitelmassa ja omavalvontatutkimusohjelmissa sekä wsp:ssä ja ssp:ssä.

Ympäristötekijät

Pohjavesiensuojelusuunnitelma päivitettiin vuonna 2015.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien avulla pyritään ehkäisemään toiminta, joka pilaisi tai heikentäisi pohjaveden laatua tai määrää. Suojelusuunnitelmassa on selvitetty alueen hydro-geologiset ominaisuudet ja kartoitettu pohjavesialueilla sijaitsevat riskitekijät. Suunnitelmassa on esitetty tarvittavat toimenpidesuosituksot pohjavesialueella jo oleville sekä sinne mahdolli-sesti tuleville riskitekijöille.

Hanke on toteutettu yhteistyössä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY-

keskus), Hämeenkyrön kunnan, Hämeenkyrön Vesi Oy:n, Kyröskosken Vesihuolto Oy:n ja Hämeenkyrön kunnan Vesihuoltolaitoksen kanssa.

Ulvaanharjun A ja B pohjavesialueilla aloitettiin geologisen rakenteen ja pohjavesiolosuhteiden selvittäminen. Hankkeen maastotyöt alkoivat marraskuussa 2019 ja koko rakenneselvitystyö valmistuu 31.9.2020 mennessä. Hankkeessa ovat kunnan ja vesihuoltolaitosten lisäksi mukana Pirkanmaan ELY-keskus ja geologian tutkimuskeskus.

Pirkanmaan ELY-keskus on tarkistanut v 2019 kaikkien Hämeenkyrön alueella sijaitsevien pohjavesialueiden rajaukset ja luokitukset lukuun ottamatta Mannanmäen pohjavesialuetta. Rajaus ja luokitus perustuvat vesien ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) uuden 2a luvun 10 A-d § sekä valtioneuvoston asetukseen vesienhoidon järjestämisestä uuden 2a luvun 8 a-e §.

Pohjavesialueet rajataan geologisina kokonaisuuksina saatavilla olevan hydrogeologisen tiedon perusteella. Pohjavesialueet luokitellaan vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella luokkiin 1, 2, 1E, 2E tai E.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltolaitoksen taloutta valvotaan sisäisesti teknisten palveluiden toimesta käyttötalouden toteutumaa seuraamalla ja säännöllisesti saatavilla investointien toteutumaraporteilla. Raportit menevät tiedoksi myös tekniselle lautakunnalle.

Viranhaltijoiden lisäksi vesihuoltolaitoksen toimintaa seuraa ja valvoo kunnan hallintosäännössä määritetyllä tavalla omalta osaltaan tekninen lautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus ja valtuusto.

Vuonna 2019 teknisen johtajan sisäisen tarkastuksen kohteena ei ollut vesihuoltolaitoksen toimintaan tai investointeihin liittyviä asioita.

Puhtaan veden laatua tarkkaillaan laitoksilta ja verkostosta otettavilla vesinäytteillä, jotka tutkitaan KVVY:n laboratoriossa Tampereella. Tulokset menevät automaattisesti aina tiedoksi myös valvovalle viranomaiselle Pirtevaan. Näytteenotto ja muut laatua ja puhtautta koskevat toimitatavat on määritelty valvontatutkimusohjelmissa, jotka on laadittu yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon (Pirteva) ja Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen kanssa sekä AVI:n myöntämissä ottoluvissa.

Voimassa olevat valvontatutkimusohjelmat on laadittu vuosille 2015 - 2019. AVI on myöntänyt uudet ottoluvat Mihariin ja Ulvaanharjulle vuonna 2018.

Jätevedenpuhdistamon toimintaa tarkkaillaan näytteiden ottamisella jätevedestä. Näytteitä otetaan KVVY:n toimesta kerran kuussa ja lisäksi ELY:n toimesta 4-6 kertaa vuodessa. KVVY:n laboratoriotulokset ja kertaraportit menevät automaattisesti aina myös tiedoksi valvovalle viranomaiselle ELY:yn. Näytteidenotto ja muut jätevedenpuhdistuksen vaatimat toimenpiteet on määritelty puhdistamon ympäristöluvassa.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Avaintavoite	Tavoite	Tavoitetaso/mittari	Toteutunut
*Ohittamaton Hämeenkyrö: Ohittamattomat asumispalvelut	Jätevesiverkoston laajentaminen haja-asutusalueelle	Toiminta-alueen mukainen verkosto rakennettu	Ympäristöpalvelut olivat mukana vesihuollon kehittämissuunnitelman laatimisessa. Jätevesiverkosto ja sen laajentamistavoitteet on vuorovaikutteisesti huomioitu kaavoituksessa. Haja-alueen jätevesihankkeen kokonaisurakan osaurakat 1-7 ja 9-10 ovat valmistuneet. Hanke jatkuu.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vesihuoltolaitoksen laskennallinen tuloslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA

	2019	2018
LIKEVAIHTO		
Myyntituotot, ulkoiset	1 979 661,43	2 246 129,49
Myyntituotot, sisäiset	122 894,53	107 767,24
Valmistus omaan käyttöön	14 974,04	21 168,81
Liiketoiminnan muut tuotot	1 303,92	0,00
 Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-456 424,06	-463 907,15
Palvelujen ostot	-487 751,75	-473 687,18
 Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-203 935,12	-191 173,81
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-43 432,84	-40 531,54
Muut henkilösivukulut	-7 627,90	-6 345,02
 Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 450 933,66	-1 380 669,49
 Liiketoiminnan muut kulut	-48 440,44	-72 385,12
LIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-579 711,85	-253 633,77
 Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-16 038,09	-16 038,09
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-595 749,94	-269 671,86

Vesihuoltolaitoksen laskennallinen tase

VESIHUOLTOLAITOKSEN LASKENNALLINEN TASE

VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 493 254,29	1 590 467,61
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 574 882,54	10 905 830,83
Koneet ja kalusto	6 650,10	4 939,97
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	929 298,78	0,00
Sijoitukset		
Toimeksiantojen varat		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	88 819,61	95 998,48
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset		
VASTAAVAA	12 092 905,32	12 597 236,89
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	4 062 844,63	4 040 836,33
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-1 321 432,69	-1 051 760,83
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-595 749,94	-269 671,86
Poistoero ja vapaaaehtoiset vaukset		
Pakolliset varaukset		
Toimeksiantojen pääomat		
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	9 818 914,32	9 720 317,08
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	82 215,85	107 013,67
Muut velat	5 388,86	7 735,43
Siirtovelat	40 724,29	42 767,07
VASTATTAVAA	12 092 905,32	12 597 236,89

Vesihuoltolaitoksen laskennallinen rahoituslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN LASKENNALLINEN RAHOITUSLASKELMA

	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (+) / alijäämä (-)	-579 711,85	-253 633,77
Poistot ja arvonalentumiset	1 450 933,66	1 380 669,49
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 038,09	-16 038,09
	<u>855 183,72</u>	<u>1 110 997,63</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-953 780,96	-1 873 717,77
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	3 613,10
	<u>-953 780,96</u>	<u>-1 870 104,67</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-98 597,24	-759 107,04
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	98 597,24	759 107,04
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
	<u>98 597,24</u>	<u>759 107,04</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	7 178,87	-12 522,99
Korottomien velkojen muutos	-29 187,17	25 103,92
	<u>-22 008,30</u>	<u>12 580,93</u>
Rahoituksen rahavirta	76 588,94	771 687,97
Rahavarojen muutos	-22 008,30	12 580,93

Vesihuoltolaitoksen talousarvion toteutumisvertailu

euroa	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Menot	1 248 000	1 197 800	1 247 600
Tulot	2 375 100	2 005 200	2 118 800
Netto	+ 1 127 000	+807 400	+871 200

Vesihuollolla tarkoitetaan veden hankintaa ja johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvedenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Vesihuoltolaitos hoitaa lisäksi kunnan vastuulla olevan hulevesien poisjohtamisen.

Vesihuollon piirissä oli vuoden vaihteessa 3 127 kulutuspistettä, lisäystä vuodessa 37. Jätevesiviemäriin liittyi 78 kiinteistöä. Liittyjien määrä oli selvästi pienempi verrattuna vuoteen 2018. Talousvettä laskutettiin 305 952 m³ (v. 2018 laskutus 312 665 m³) ja jätevettä laskutettiin 320 218 m³ (v. 2018 laskutus 315 399 m³).

Investointiosan toteutumavertailu

VESIHUOLTOLAITOS Raken- nushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2019	käyttö- suunnitelma	TP 2019	kokonais- kustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		450 000				Valtuusto myöntää lautakunnalle koontimäärä- rahan. Lautakunta jakaa sen hankkeille käyttö- suunnitelmassa. Nämä hankkeet ovat kursivilla. Määrärahasta käytetty 230 675 euroa.
Miiharin vedeott saneeraus osuus			20 000	24 482		Hanke on valmis.
Hulevesiverkoston saneeraus			20 000	3 977		Hanke jatkuu. 16 000 euroa kirjattu vuodelle 2020 urakan viivästymisen johdosta.
Jätevesipumpp. saneeraus			50 000	20 226		Hanke jatkuu.
Vesijohtover. ja laitteist. sa			60 000	59 578		Hanke jatkuu.
Viemäriverk. ja laitteist. san			300 000	122 412		Hanke jatkuu. 140 000 euroa kirjattu vuodelle 2020 urakan viivästymisen vuoksi.
Viemäriiliittymät: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi		600 000	600 000	653 242		Hanke jatkuu.
Sasin kaava-alueen vesihuolto		90 000	90 000	219		Hanke jatkuu. Kaava ei valmistunut, ELY:yn pi- tää toimittaa lisäselvityksiä.
Eteläntien itäpään vesihuolto		55 000	55 000	69 644		Hanke jatkuu.
menot		1 195 000	1 195 000	953 781		

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot:

Huleveden viemäröinti on erotettu laskennallisesti vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksestä hulevesiliittymien liittymäpääomien suhteessa koko vesihuoltolaitoksen peruspääomaan. Tämän mukaan laskennallisesti eriytetyn huleveden viemäröinnin osuus on 0,56 % vesihuoltolaitoksen kokonaisuudesta.

Peruspääoma (v. 2002)	1 404 706,37	43,79
Liittymismaksupääomat (v. 2004)		
- Vesiliittymismaksut	1 421 745,18	44,32
- Viemäri liittymismaksut	363 052,46	11,32
- Hulevesiliittymismaksut	18 113,50	0,56
	3 207 617,51	100,00

Vesihuolto ja huleveden viemäröinti**Laskennallinen tuloslaskelma**

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2019	2018	2019	2018
LIIKEVAIHTO				
Myyntituotot, ulkoiset	1 968 575,33	2 233 551,16	11 086,10	12 578,33
Myyntituotot, sisäiset	122 206,32	107 163,74	688,21	603,50
Valmistus omaan käyttöön	14 890,19	21 050,26	83,85	118,55
Liiketoiminnan muut tuotot	1 296,62	0,00	7,30	0,00
 Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-453 868,09	-461 309,27	-2 555,97	-2 597,88
Palvelujen ostot	-485 020,34	-471 034,53	-2 731,41	-2 652,65
 Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-202 793,08	-190 103,24	-1 142,04	-1 070,57
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-43 189,62	-40 304,56	-243,22	-226,98
Muut henkilöstösivukulut	-7 585,18	-6 309,49	-42,72	-35,53
Poistot ja arvonalentumiset	-1 442 808,43	-1 372 937,74	-8 125,23	-7 731,75
Liiketoiminnan muut kulut	-48 169,17	-71 979,76	-271,27	-405,36
 LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-576 465,46	-252 213,42	-3 246,39	-1 420,35
 Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus peruspääomasta	-15 948,28	-15 948,28	-89,81	-89,81
 TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-592 413,74	-268 161,70	-3 336,20	-1 510,16

Vesihuolto ja huleveden viemärointi

Laskennallinen tase

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2019	2018	2019	2018
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	1 484 892,07	1 581 560,99	8 362,22	8 906,62
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 521 263,20	10 844 758,18	53 619,34	61 072,65
Koneet ja kalusto	6 612,86	4 912,31	37,24	27,66
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	924 094,71	0,00	5 204,07	0,00
Sijoitukset				
Toimeksiantojen varat				
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	88 322,22	95 460,89	497,39	537,59
Rahoitusarvopaperit				
Rahat ja pankkisaamiset				
VASTAAVAA	12 025 185,05	12 526 692,36	67 720,27	70 544,53
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Jäännöspääoma	4 040 092,70	4 018 207,65	22 751,93	22 628,68
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-1 314 032,67	-1 045 870,97	-7 400,02	-5 889,86
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-592 413,74	-268 161,70	-3 336,20	-1 510,16
Poistoero ja vapaaehtoiset vaukset				
Pakolliset varaukset				
Toimeksiantojen pääomat				
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	9 763 928,40	9 665 883,30	54 985,92	54 433,78
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Ostovelat	81 755,44	106 414,39	460,41	599,28
Muut velat	5 358,68	7 692,11	30,18	43,32
Siirtovelat	40 496,23	42 527,57	228,06	239,50
VASTATTAVAA	12 025 185,05	12 526 692,36	67 720,27	70 544,53

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot**VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT****Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät****Pysyvät vastaavat****Pysyvien vastaavien arvostus**

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno-
noon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitus-
tosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman
mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013.
Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskel-
man liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Investointien rahoitusosuuksien käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusosuudet on
merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennyksiksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edelliseen tilikauteen.

Aikaisempia tilikausia koskevien virheiden käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksessä ei ole aiempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden korjauksia.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Toimintatuotot tehtäväalueittain**

	2019	2018
Vesi- ja jätevesimaksut	1 531 457,09	1 452 824,82
Vesi- ja jätevesimaksut, sisäiset	121 259,85	106 918,57
Vesihuollon liittymismaksut	101 287,64	402 849,94
Jätteenkäsittelymaksut	75 904,37	88 442,50
Jätteenkäsittelymaksut, sisäinen	1 634,68	848,67
Muut yhteistoimintakorvaukset	262 524,41	278 300,36
Muut tuotot	9 687,92	23 711,87
Tuet ja avustukset	103,92	0,00
Toimintatuotot yhteensä	2 103 859,88	2 353 896,73

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAISUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poisto aika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Muut rakennukset/taloussrakennukset	tasa	10	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkoston ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitojen koneet ja laitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos****Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet**

	Aineelliset hyödykkeet				
	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 590 467,61	10 905 830,83	4 939,97	0,00	12 501 238,41
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	953 780,78	953 780,78
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	17 832,08	6 650,10	-24 482,18	0,00
Tilikauden poisto	-97 213,32	-1 348 780,37	-4 939,97	0,00	-1 450 933,66
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 493 254,29	9 574 882,54	6 650,10	929 298,60	12 004 085,53
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 493 254,29	9 574 882,54	6 650,10	929 298,78	12 004 085,71

Saamisten erittely**Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät**

	2019	2018
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	88 819,61	95 998,48
Siirtosaamiset	0	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	88 819,61	95 998,48

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos**Oman pääoman erittely**

	2019	2018
Jäännöspääoma	4 062 844,63	4 040 836,33
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	-1 321 432,69	-1 051 760,83
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	-1 321 432,69	-1 051 760,83
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-595 749,94	-269 671,86
Oma pääoma yhteensä	2 145 662,00	-1 321 432,69

Muiden velkojen erittely

	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	40 724,29	42 767,07
Siirtovelat yhteensä	40 724,29	42 767,07

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	40 724,29	42 767,07
Siirtovelat yhteensä	40 724,29	42 767,07

Henkilöstöä koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos**Henkilöstön määrä 31.12.**

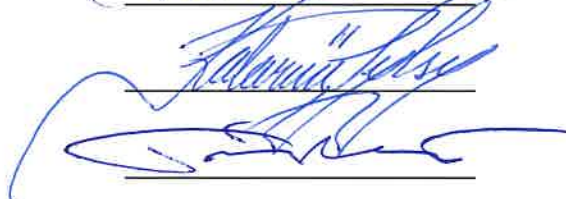
	2019	2018
Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö	0,55	0,55
Puhdistamonhoitaja	1,00	1,00
Laitosmies	2,50	2,50
Projektikoordinaattori	1,00	1,00
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	5,05	5,05

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Hämeenkyrössä 30 päivänä maalis kuuta 2020.

HÄMEENKYRÖN KUNNANHALLITUS

 Vilho Parkkinen	 Klaus Mäkelä
 Päivi Hiltunen	 R. J.
 J. J.	 J. J.

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoalan mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu tänään erillinen tilintarkastuskertomus.

Hämeenkyrössä 16 päivänä huik kuuta 2020.

Hanna Keskinen, KHT, JHT
BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

LUETTELOT JA SELVITYKSET

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Tuloslaskelma, tase, pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi).

Talousarvion toteutumisvertailu, palkkaluettelot, käyttöomaisuuden luettelot, luettelot arvopereista (sähköinen /paperinen arkistointi).

KÄYTETYT TOSITELAJIT

Tositelaji	Nimi	Säilytystapa	Säilytysaika
1	Kassatositteet	Sähköinen / paperi	10
2	Nordea tiliote	Sähköinen / paperi	10
4	Säästöpankki tiliote	Sähköinen / paperi	10
5	Osuuspankki tiliote	Sähköinen / paperi	10
7	Jatkuva tuottotili tiliote	Sähköinen / paperi	10
8	Danske Bank tiliote	Sähköinen / paperi	10
9	Palkat	Sähköinen / paperi	10
10	Sosiaalilautakunta tiliote	Sähköinen / paperi	10
20	OR/maksut	Sähköinen / paperi	10
21	OR/laskut	Sähköinen / paperi	10
24	OR/laskut, vesilaitos	Sähköinen / paperi	10
27	Ostolaskut, Approval	Sähköinen	10
29	Luottotappiot	Sähköinen / paperi	10
30	MR/suoritukset	Sähköinen / paperi	10
31	MR/laskut/hallinto- ja talousp	Sähköinen / paperi	10
32	MR/laskut/terveyspalvelut	Sähköinen / paperi	10
33	MR/laskut/sosiaalipalvelut	Sähköinen / paperi	10
34	MR/laskut/sivistyspalvelut	Sähköinen / paperi	10
35	MR/laskut/teknisetpalvelut	Sähköinen / paperi	10
37	MR/vesilaskutus	Sähköinen / paperi	10
39	MR/laskut/reskontra	Sähköinen / paperi	10
51	MR/Effica Käyntilaskutus	Sähköinen / paperi	10
53	MR/Effica Vuodeosasto laskut	Sähköinen / paperi	10
54	MR/Effica Suun terveydenhuolto	Sähköinen / paperi	10
55	MR/Effica Vanhainkoti laskutus	Sähköinen / paperi	10
56	MR/Effica kotihoitolaskutus	Sähköinen / paperi	10
57	MR/Effica Kuntalaskutus	Sähköinen / paperi	10
58	MR/Päivähoitolaskutus	Sähköinen / paperi	10
60	Viivästyskorot	Sähköinen / paperi	10
80	Varastoviennit	Sähköinen / paperi	10
89	Poistot	Sähköinen / paperi	10
90	Muistiotositteet	Sähköinen / paperi	10
91	KP Laskennalliset	Sähköinen	10
92	SL Laskennalliset	Sähköinen	10
93	SL Automaattikirjaukset	Sähköinen	10
94	SL Vyörytykset	Sähköinen	10
95	Alv-perusteen jako	Sähköinen	10
96	Sisäiset laskut	Sähköinen	10
98	Kirjanpidon tulos kirjaus	Sähköinen	10
99	Sisäisen laskennan tulos kirja	Sähköinen	10
LT	Liitetietositteet	Paperi	10

TILINPÄÄTÖKSEN SÄILYTTÄMINEN

Pysyvästi säilytettävät: tilinpäätöskirja, talousarvion toteutumisvertailu, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus (sähköinen /paperiarkistointi)

10 vuotta säilytettävät: pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi)
tase-erittelyt ja tililuettelo (paperiarkistointi)

